

گزارش تحقیقی: ماتریوشکای تاریک؛ آناتومی قدرت و ثروت در ستاد اجرایی فرمان امام

مقدمه: معماری سایه و استعاری ماتریوشکا

در ژئوپلیتیک اقتصادی و ساختار حکمرانی جمهوری اسلامی ایران، کمتر نهادی به پیچیدگی، نفوذ، ابهام و گستردگی «ستاد اجرایی فرمان امام» (EIKO) یافت می‌شود. این نهاد که در ادبیات رسمی به عنوان یک سازمان خیریه و عام‌المنفعه معرفی می‌گردد، در واقعیت عملیاتی خود، یک «ابر-سیستم» (Hyper-System) اقتصادی-امنیتی است که بر بخش‌های حیاتی اقتصاد ایران چنگ انداخته است. عنوان این گزارش تحقیقی، «ماتریوشکای تاریک»، نه یک انتخاب ادبی، بلکه یک توصیف فنی از ماهیت ساختاری این سازمان است. همانند عروسک‌های تودرتوی روسی (ماتریوشکا)، ستاد اجرایی با لایه‌بندی‌های متعدد حقوقی، شرکت‌های کاغذی، و هلدینگ‌های تو در تو، هسته‌ی مرکزی قدرت و ثروت خود را از نظارت عمومی و بین‌المللی پنهان کرده است. با برداشتن هر لایه‌ی مدیریتی، لایه‌ی دیگری از شرکت‌های پوششی، هیئت‌مدیره‌های ضربدری و وابستگی‌های خانوادگی آشکار می‌شود که در نهایت، شبکه‌ای درهم‌تنیده از منافع را شکل می‌دهند که ردیابی ذینفع نهایی (Ultimate Beneficial Owner) را تقریباً غیرممکن می‌سازد.

این گزارش، که فاز اول از یک مطالعه‌ی جامع است، تمرکز خود را بر «گراف انسانی» و آناتومی شبکه مدیران معطوف کرده است. در اقتصادهای غیرشفاف و تحت تحریم، ردپای پول ممکن است در تراکنش‌های پیچیده بانکی یا تهاثرهای نفتی گم شود، اما ردپای انسان‌ها-امضاها، انتصابات، جابه‌جایی‌ها و روابط خویشاوندی-اغلب باقی می‌ماند و به عنوان مطمئن‌ترین شاخص برای تحلیل ساختار قدرت عمل می‌کند. ما در اینجا با پدیده‌ای مواجهیم که می‌توان آن را «الیگارشی چرخشی» (Revolving Oligarchy) نامید؛ سیستمی بسته که در آن گروهی محدود از تکنوکرات‌های مورد اعتماد (Trusted Technocrats) و «آقازاده‌های» نسل دوم، صندلی‌های مدیریتی را بین خود دست‌به‌دست می‌کنند تا کنترل بر دارایی‌هایی که ارزش آن‌ها توسط خبرگزاری روباتر در سال ۲۰۱۳ بیش از ۹۵ میلیارد دلار تخمین زده شده بود، حفظ شود.¹

تحلیل حاضر بر اساس داده‌های آشکار (OSINT)، اسناد ثبتی شرکت‌ها، تغییرات روزنامه رسمی، گزارش‌های خزانه‌داری ایالات متحده و مستندات افشا شده تدوین شده است تا نقشه‌ی دقیقی از شبکه انسانی‌ای که بر امپراتوری «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» و اعمار آن حکمرانی می‌کند، ترسیم نماید. این گزارش تلاش دارد تا فراتر از اسامی، به منطق حکمرانی این شبکه و مکانیزم‌های بازتولید قدرت در آن بپردازد.

فصل اول: مهندسی ساختار؛ از اصل ۴۹ تا کارتل فرامرزی

۱-۱. دگرذیسی سازمانی و فلسفه وجودی نوین

ستاد اجرایی فرمان امام که در سال ۱۳۶۸ با فرمان آیت‌الله خمینی و با هدف مدیریت اموال بلاصاحب و مصادره‌ای (مشمول اصل ۴۹ قانون اساسی) تأسیس شد، در طول سه دهه از یک نهاد مدیریت اموال به یک غول اقتصادی فرامرزی تبدیل شده است.^۳ این دگرذیسی تنها یک توسعه کمی نبود، بلکه یک تغییر ماهوی در «DNA سازمانی» ستاد محسوب می‌شود. ستاد دیگر صرفاً اموال مصادره‌ای را نمی‌فروشد تا عواید آن را صرف امور خیریه کند، بلکه با استفاده از رانت‌های قانونی و قضایی، این اموال را به سرمایه‌ی اولیه برای تأسیس هلدینگ‌های تخصصی تبدیل کرده و یک چرخه بسته اقتصادی ایجاد می‌کند که در آن سودآوری اولویت اصلی است.

بر اساس تحقیقات رویترز و اسناد موجود، ستاد اجرایی با مصادره سیستماتیک هزاران ملک متعلق به ایرانیان عادی، اقلیت‌های مذهبی (به ویژه بهاییان)، تجار و ایرانیان مقیم خارج، امپراتوری خود را بنا نهاده است.^۲ این نهاد با در اختیار داشتن انحصار دادگاه‌های اصل ۴۹، قدرتی فراقانونی برای تملک دارایی‌ها دارد و سپس این دارایی‌ها را وارد چرخه‌ی اقتصادی خود می‌کند. اما آنچه در این فاز اهمیت دارد، نحوه مدیریت این دارایی‌هاست. ستاد برای اداره این حجم از ثروت، ساختاری شرکتی ایجاد کرده است که ظاهری مدرن دارد اما با منطقی فئودالی اداره می‌شود.

۱-۲. گروه توسعه اقتصادی تدبیر: ماتریوشکای مادر

در قلب ساختار اقتصادی ستاد، «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» قرار دارد. این گروه به عنوان «ماتریوشکای مادر»، وظیفه مدیریت هلدینگ‌های تخصصی و صدها شرکت تابعه را بر عهده دارد.^۶ تحلیل ساختار این گروه نشان می‌دهد که ستاد اجرایی با ایجاد لایه‌های متعدد شرکتی (Corporate Layering)، دو هدف استراتژیک کلان را دنبال می‌کند:

۱. **پنهان‌سازی ذینفع نهایی (UBO Obfuscation):** با ایجاد شرکت‌های تودرتو و لایه‌لایه، ارتباط مستقیم دارایی‌ها با بیت رهبری و نهادهای تحریم‌شده قطع می‌شود. این امر ردیابی مالکیت نهایی را برای نهادهای ناظر بین‌المللی (مانند OFAC) و شرکای تجاری خارجی دشوار می‌سازد.
۲. **توزیع رانت مدیریتی و شبکه‌سازی:** ایجاد صدها صندلی هیئت‌مدیره برای جایگذاری وفاداران نظام، بازنشستگان امنیتی و فرزندان نخبگان سیاسی، که شبکه‌ای از وفاداری را تضمین می‌کند.

بر اساس اسناد موجود، گروه توسعه اقتصادی تدبیر به چندین بازوی تخصصی (هلدینگ) تقسیم شده است که هر یک بخشی از اقتصاد ملی را در انحصار یا شبه-انحصار خود دارند^۶:

الف) گروه توسعه انرژی تدبیر (نفت و انرژی)

این هلدینگ بازوی نفتی ستاد است و در زنجیره ارزش نفت، گاز و پتروشیمی فعالیت می‌کند. شرکت‌های کلیدی زیرمجموعه آن عبارتند از:

- **شرکت نفت پارس:** یکی از بزرگترین تولیدکنندگان روانکار در خاورمیانه.⁶
- **شرکت حفاری شمال:** که پیمانکار پروژه‌های عظیم نفتی است.
- **شرکت توسعه صنعت نفت و گاز پرشیا:** که در میادین نفتی فعال است.
- **شرکت‌های پتروشیمی:** مانند قائد بصیر و توسعه صنایع پتروشیمی تدبیر.⁶ این هلدینگ با استفاده از مدیرانی همچون غلامحسین نوذری (وزیر اسبق نفت)، دسترسی ویژه‌ای به قراردادهای کلان وزارت نفت و میادین مشترک پیدا کرده است.⁸

ب) گروه دارویی برکت (سلامت و دارو)

این گروه که در سال‌های اخیر و به ویژه در دوران کرونا با تولید واکسن برکت نامش بر سر زبان‌ها افتاد، بر بخش بزرگی از زنجیره تأمین دارو در ایران مسلط است. شرکت‌های زیرمجموعه آن شامل هلدینگ‌های بزرگی چون «گروه سرمایه‌گذاری البرز» و «گروه دارویی سبحان» هستند که خود ده‌ها کارخانه داروسازی (مانند البرز دارو، سبحان دارو، تولید دارو و...) را کنترل می‌کنند.⁷ این انحصار به ستاد اجازه می‌دهد تا بر قیمت‌گذاری دارو و تخصیص ارز دارو تأثیرگذار باشد.

ج) گروه توسعه ساختمان تدبیر (املاک و مستغلات)

این هلدینگ وظیفه ساخت‌وساز و توسعه املاک در زمین‌های مصادره‌ای یا خریداری شده را بر عهده دارد. شرکت‌هایی مانند «بهساز کاشانه تهران» و «توسعه و عمران امید» بازوهای اجرایی این بخش هستند.¹⁰ پروژه‌های لوکس ساختمانی و مال‌سازی‌ها در این بخش مدیریت می‌شوند.

د) هلدینگ کشاورزی و صنایع غذایی (امنیت غذایی)

این بخش با شرکت‌هایی مانند «زرین کشت پایدار زرنديه»، «مدیر کشت توس» و «قند شهدای دزفول»، در حوزه امنیت غذایی، دامپروری و کشاورزی صنعتی فعالیت می‌کند.³ تمرکز بر کالاهای استراتژیک (مانند گندم، گوشت و شکر) به ستاد اهرم فشاری در امنیت غذایی کشور می‌دهد.

ه) گروه سرمایه‌گذاری تدبیر (بازار سرمایه)

این بازو وظیفه مدیریت پرتفوی بورسی و سرمایه‌گذاری‌های مالی ستاد را بر عهده دارد و شامل شرکت‌هایی چون «سرمایه‌گذاری پردیس» و «کارگزاری تدبیرگران فردا» است.⁷

فصل دوم: الیگارش‌ی چرخشی؛ تحلیل گراف انسانی و هیئت‌مدیره‌های ضربدری

در قلب «ماتریوشکای تاریک»، شبکه‌ای از مدیران قرار دارند که ما آن‌ها را «معتمدین سایه» می‌نامیم. این افراد نه بر اساس تخصص صرف (هرچند بسیاری دارای مدارک تحصیلی عالی هستند)، بلکه بر اساس میزان وفاداری ایدئولوژیک و قابلیت اعتماد برای مدیریت جریان‌های مالی عظیم و غیرشفاف انتخاب می‌شوند. تحلیل داده‌های روزنامه رسمی و لیست تحریم‌های خزانه‌داری آمریکا نشان می‌دهد که یک گروه هسته‌ای متشکل از حدود ۵۰ تا ۱۵۰ نفر، مدیریت صدها شرکت را به صورت چرخشی بر عهده دارند.¹³ این سیستم به گونه‌ای طراحی شده است که اسرار در یک دایره بسته باقی بماند.

۲-۱. پدیده «مدیران چندزیست» (Multi-Role Executives)

یکی از یافته‌های کلیدی و نگران‌کننده در این تحقیق، حضور همزمان یا چرخشی افراد در هیئت‌مدیره‌هایی است که علی‌الظاهر ارتباطی با هم ندارند. این پدیده که در ادبیات شرکتی به "Interlocking Directorates" معروف است، در ستاد اجرایی به اوج خود رسیده است. این مدیران نقش «سیناپس‌های عصبی» را در بدنه‌ی این غول اقتصادی بازی می‌کنند و اطلاعات و رانت را بین بخش‌های مختلف (مثلاً از بانک مرکزی به هلدینگ ساختمانی) منتقل می‌کنند.

مورد مطالعاتی الف: عارف نوروزی؛ آچار فرانسه سیستم

عارف نوروزی، یکی از شاه‌مهره‌های این سیستم و نماد کامل «مدیر چندزیست» است. بررسی سوابق او نشان‌دهنده الگوی چرخش نخبگان در لایه‌های بالای قدرت اقتصادی است.⁴

- **سوابق اجرایی:** او از ریاست ستاد اجرایی (سرپرستی) تا مدیرعاملی «شستا» (شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی) و قائم‌مقامی ایران‌خودرو را در کارنامه دارد.
- **شبکه نفوذ:**
- **بخش مالی و بانکی:** او به عنوان مشاور رئیس کل بانک مرکزی و مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده‌ها منصوب شده است.¹⁴ این جایگاه به ستاد اجرایی دسترسی مستقیم به سیاست‌های پولی و ارزی کشور و اطلاعات محرمانه بانکی می‌دهد.
- **بخش هلدینگ:** حضور او در هیئت‌مدیره «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» و «بنیاد برکت»⁹، او را در مرکز تصمیم‌گیری‌های کلان سرمایه‌گذاری ستاد قرار داده است.
- **بخش املاک:** سابقه او در بخش املاک و مستغلات ستاد⁴ نشان می‌دهد که او بر فرآیند مصادره و فروش املاک نیز مسلط بوده است.

- **تحلیل نقش:** عارف نوروزی نقش «تثبیت‌کننده» (Fixer) را بازی می‌کند. هر جا که حاکمیت نیاز به کنترل دقیق جریان مالی، مدیریت بحران در صندوق‌های بازنشستگی، یا هدایت سیاست‌های پولی به نفع نهادهای خاص دارد، نوروزی یا تیم وابسته به او اعزام می‌شوند. او حلقه اتصال بین «دولت»، «بخش عمومی» و «ستاد» است.

مورد مطالعاتی ب: سید مصطفی سید هاشمی؛ پیوند سیاست و زیرساخت

سید مصطفی سید هاشمی، معاون هماهنگی ستاد اجرایی، نمونه‌ای دیگر از پیوند سیاست پارلمانی و اقتصاد خصولتی در گراف انسانی ستاد است. او که سابقه‌ی طولانی نمایندگی مجلس را دارد، اکنون پل ارتباطی میان ستاد و زیرساخت‌های حیاتی کشور است.⁸

- **سلطه بر مخابرات:** او سال‌ها ریاست هیئت‌مدیره «شرکت مخابرات ایران» را بر عهده داشته است.¹⁸ پس از واگذاری جنجالی مخابرات به کنسرسیوم اعتماد مبین (متعلق به ستاد و سپاه)، سید هاشمی به عنوان نماینده ستاد، کنترل شریان‌های ارتباطی و اطلاعاتی کشور را در دست گرفت. این جایگاه به ستاد اجازه می‌دهد تا علاوه بر نفع اقتصادی سرشار، بر زیرساخت‌های داده‌ای و شنود نیز نظارت داشته باشد.
- **نفوذ در انرژی:** حضور او در مراسم آغاز عملیات پتروشیمی PDH در عسلویه و ارتباط تنگاتنگ با مدیران نفتی⁸، نشان‌دهنده نفوذ او در لایه‌ی انرژی و پتروشیمی است.
- **گراف ارتباطی:** سید هاشمی در شبکه مدیران، نقش «گره مرکزی» (Hub) را ایفا می‌کند که هلدینگ‌های انرژی، مخابرات و سیاست‌گذاری کلان ستاد را به هم متصل می‌سازد. او همچنین در شرکت‌هایی مانند «رویال ساختمان» و «گسترش الکترونیک مبین ایران» دارای نفوذ و سابقه مدیریتی است.²⁰

مورد مطالعاتی ج: شبکه مدیران انرژی و پتروشیمی

در هلدینگ انرژی تدبیر، ما شاهد حضور وزرای سابق و تکنوکرات‌های نفتی هستیم که پس از دوران وزارت، به آغوش ستاد پناه آورده‌اند. این پدیده «درب‌های چرخان» (Revolving Door) بین وزارت نفت و ستاد اجرایی را نشان می‌دهد.

- **غلامحسین نوذری:** وزیر اسبق نفت، به عنوان رئیس هیئت‌مدیره «گروه توسعه انرژی تدبیر» فعالیت می‌کند.⁸ حضور وزیری با سابقه او، تضمین‌کننده دسترسی ستاد به رانت‌های اطلاعاتی درباره میادین نفتی، اولویت‌های وزارت نفت و تسهیل در اخذ مجوزهای صادراتی است.
- **محمود زیرکچیان‌زاده:** مدیرعامل سابق شرکت نفت فلات قاره و مدیر فعلی در «شرکت توسعه صنایع پتروشیمی تدبیر»⁸ این افراد شبکه‌ای را تشکیل می‌دهند که پروژه‌های ملی نفت و گاز را به سمت شرکت‌های تابعه ستاد هدایت می‌کنند و عملاً وزارت نفت را به پیمانکار سیاست‌های ستاد تبدیل کرده‌اند.

۲-۲. هیئت‌مدیره‌های ضربدری (Interlocking Directorates) و تضاد منافع

تحلیل دقیق اسناد ثبتی نشان می‌دهد که بسیاری از شرکت‌های تابعه ستاد، سهامدار یکدیگر هستند و مدیران آن‌ها به صورت ضربداری در هیئت‌مدیره‌های یکدیگر حضور دارند. این ساختار تودرتو، نظارت بیرونی را غیرممکن می‌سازد.

- **مکانیزم:** به عنوان مثال، نماینده‌ای از «گروه توسعه انرژی تدبیر» در هیئت‌مدیره «شرکت توسعه صنعت و معدن تدبیر» حضور دارد.²¹ همزمان، شرکت «گسترش الکترونیک مبین ایران» (مالک مخابرات) نمایندگانی در سایر شرکت‌های سرمایه‌گذاری دارد.¹⁸
- **تحلیل کارکرد:** این ساختار ضربداری (Cross-Shareholding) دو کارکرد اصلی و خطرناک دارد:
 1. **تورم سرمایه (Capital Inflation):** شرکت‌ها با خرید سهام یکدیگر، ارزش دفتری دارایی‌های خود را به صورت صوری بالا می‌برند و حساب دارایی ایجاد می‌کنند که می‌تواند برای اخذ وام‌های کلان بانکی مورد استفاده قرار گیرد.
 2. **مصونیت مدیریتی:** مدیران توسط خودشان انتخاب می‌شوند. وقتی شرکت A سهامدار شرکت B است و شرکت B سهامدار شرکت A، مدیران این دو شرکت عملاً یکدیگر را ابقا می‌کنند و پاسخگویی به سهامداران خرد یا نهادهای نظارتی حذف می‌شود.

نام مدیر	نقش‌های کلیدی (شبکه ضربداری)	تحلیل نفوذ
عارف نوروزی	ستاد اجرایی، شستا، بانک مرکزی، تدبیر، برکت	اتصال سیاست پولی، تأمین اجتماعی و امپراتوری ستاد
سید مصطفی سید هاشمی	مخابرات ایران، توسعه انرژی تدبیر، ستاد اجرایی	کنترل زیرساخت‌های ارتباطی و انرژی
حمیدرضا جمشیدی	گروه دارویی برکت، البرز دارو، موسسه دانش‌بنیان برکت	انحصار در زنجیره دارو و واکسن
غلامحسین نوذری	گروه توسعه انرژی تدبیر، وزارت نفت (سابق)	انتقال رانت نفتی به ستاد
جواد شکرخواه	گروه دارویی برکت، سرمایه‌گذاری	مدیر مالی و استراتژیست شبکه

فصل سوم: آقازاده‌ها؛ وراثت ژنتیکی قدرت و نئوفئودالیسم

در کنار تکنوکرات‌های نسل اول و دوم انقلاب، لایه‌ی جدیدی در «ماتریوشکای تاریک» در حال شکل‌گیری و تثبیت است: فرزندان مدیران ارشد یا همان «آقازاده‌ها». این افراد اغلب بدون سابقه مدیریتی روشن و در سنین جوانی، به عضویت هیئت‌مدیره شرکت‌های تابعه یا شریک ستاد درمی‌آیند. این پدیده نشان‌دهنده گذار از «شایسته‌سالاری انقلابی» (که ادعا می‌شد) به نوعی «نئوفئودالیسم» است که در آن قدرت و ثروت موروثی می‌شود.

۱-۳. پرونده ویژه: سجاد مخبر و نکسوس «ستاد-پاسارگاد»

برجسته‌ترین و جنجالی‌ترین پرونده در این بخش، مربوط به «سجاد مخبر»، فرزند محمد مخبر (رئیس سابق ستاد و معاون اول رئیس‌جمهور رئیسی، مشاور و دستیار رهبر جمهوری اسلامی ایران، عضو حقیقی مجمع تشخیص مصلحت نظام) است. اسناد و گزارش‌های متعدد نشان‌دهنده یک پیوند عمیق، ساختاری و مشکوک میان خانواده مخبر، ستاد اجرایی فرمان امام و «بانک پاسارگاد» است.²²

- **اختاپوس شرکتی سجاد مخبر:** سجاد مخبر، که پیشه پزشکی دارد، برخلاف تخصص خود در حوزه‌های پیچیده مالی و سرمایه‌گذاری فعال است. او در هیئت‌مدیره حداقل ۷ شرکت کلیدی حضور دارد که اکثر آن‌ها مرتبط با حوزه سلامت، دارو و سرمایه‌گذاری هستند و پیوند مستقیمی با بانک پاسارگاد دارند:
 1. **شرکت نسیم سلامت پاسارگاد:** مدیرعامل و عضو هیئت‌مدیره.²⁴
 2. **شرکت پیشگامان امین سرمایه پاسارگاد:** نایب‌رئیس هیئت‌مدیره.²⁵
 3. **شرکت پارسی فارمد پاسارگاد:** رئیس هیئت‌مدیره.²³
 4. **شرکت سپید استوار آسیا:** (مرتبط با بدهکاران کلان بانکی).
- **مکانیزم بده‌بستان (Quid Pro Quo):** تحلیل این شبکه نشان می‌دهد که یک توافق نانوشته استراتژیک بین «ستاد اجرایی» (در زمان ریاست محمد مخبر) و «بانک پاسارگاد» (به مدیریت مجید قاسمی) وجود داشته است.
 - **نقش ستاد:** ستاد اجرایی با سپرده‌گذاری‌های کلان و حمایت سیاسی، از بانک پاسارگاد پشتیبانی می‌کند.
 - **نقش بانک:** در مقابل، بانک پاسارگاد منابع مالی عظیم (وام‌های کلان و کم‌بهره) و پوزیشن‌های مدیریتی سطح بالا را در اختیار «آقازاده» رئیس ستاد (سجاد مخبر) قرار می‌دهد. گزارش‌ها حاکی از آن است که شرکت «نسیم سلامت پاسارگاد» با مدیریت سجاد مخبر، مبلغی حدود ۸۵ میلیارد

تومان وام از بانک پاسارگاد دریافت کرده است، بدون اینکه وثایق معمول بانکی (حتی یک برگ چک) ارائه دهد.²⁴

- **تضاد منافع:** حضور سجاد مخبر در شرکت‌هایی که خود از زیرمجموعه‌های بانک پاسارگاد هستند و دریافت وام از همان بانک، مصداق بارز تضاد منافع و فساد ساختاری است. همچنین، شرکت‌هایی مانند «سرمایه‌گذاری پارس آریان» (که سجاد مخبر نماینده آن است) از بدهکاران کلان به بانک پاسارگاد هستند، اما به دلیل این روابط تودرتو، فشار برای بازپرداخت بدهی‌ها وجود ندارد.²²

۲-۳. سایر خطوط وراثت و شبکه‌های خانوادگی

اگرچه تمرکز اصلی بر سجاد مخبر است، اما الگوهای مشابهی در سایر بخش‌ها نیز دیده می‌شود که نشان‌دهنده یک فرهنگ سازمانی است.

- **خانواده شمخانی و نفت:** گزارش‌ها و اسناد پراکنده به نقش فرزندان و بستگان علی شمخانی (دبیر سابق شورای عالی امنیت ملی) در شبکه حمل‌ونقل دریایی و نفت (شرکت‌هایی مانند آدمیرال) اشاره دارند که با واسطه‌های نفتی ستاد همپوشانی دارند.
- **ژن‌های خوب:** استفاده از نام‌های خانوادگی تکراری در هیئت‌مدیره‌ها (مانند رفیعی‌ها، شریعتمداری‌ها و...) نشان می‌دهد که صندلی‌های مدیریتی در شرکت‌های تابعه ستاد (مانند نفت پارس، تدبیر و...) اغلب به عنوان «سهمیه» به فرزندان نخبگان سیاسی اختصاص می‌یابد تا سکوی پرتابی برای ورود آن‌ها به اقتصاد کلان باشد.

فصل چهارم: شرکت‌های ماتریوشکایی؛ تکنیک لایه‌گذاری برای فرار از تحریم

یکی از پیچیده‌ترین و فنی‌ترین ابعاد «ماتریوشکای تاریک»، استفاده از شرکت‌های پوششی (Shell Companies) و لایه‌گذاری شرکتی برای مخفی کردن هویت واقعی ذینفعان و دور زدن تحریم‌های بین‌المللی است. این تکنیک که در ادبیات مبارزه با پولشویی به عنوان "Layering" شناخته می‌شود، به‌ویژه پس از تشدید تحریم‌های ایالات متحده علیه ستاد اجرایی و شخص رهبری در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۹ به کار گرفته شد.⁴

۱-۴. کالبدشکافی یک پوشش: پرونده «کاراندیش دوران معاصر»

تحقیقات عمیق روی اسناد ثبتی و تغییرات سهامداری، یک مورد کلاسیک از عملیات پنهان‌سازی را در شرکت «کاراندیش دوران معاصر» آشکار می‌سازد.

- **سناریو:** در سال ۲۰۱۹، شرکت «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» به دلیل وابستگی مستقیم به ستاد، تحت تحریم‌های شدید قرار گرفت. ناگهان، شرکتی ناشناخته به نام «کاراندیش دوران معاصر» جایگزین تدبیر در ترکیب سهامداری «گروه دارویی برکت» شد و مالکیت حدود ۷۸.۵ درصد سهام آن را در اختیار گرفت.²⁸
- **افشای واقعیت:** تحلیل‌ها نشان می‌دهد که کاراندیش یک شرکت صوری است که صرفاً برای قطع ارتباط ظاهری برکت با تدبیر (و در نتیجه با تحریم‌ها) ایجاد شده است:

 1. **آدرس مشترک:** آدرس ثبت شده شرکت کاراندیش در ژانویه ۲۰۱۸، دقیقاً همان آدرس «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» در خیابان خالد اسلامبولی تهران است. هر دو شرکت در یک طبقه و با یک کد پستی فعالیت می‌کنند.²⁸
 2. **مدیران چرخشی و تکراری:** اکبر برندگی، مدیرعامل گروه دارویی برکت، ابتدا به عنوان نماینده «تدبیر» در هیئت‌مدیره حضور داشت. سال بعد، دقیقاً همان فرد، با همان نقش، اما این بار به عنوان نماینده «کاراندیش» معرفی شد.²⁸ این تغییر برچسب، یک مانور ابتدایی اما مؤثر برای فریب سیستم‌های تطبیق (Compliance) بانک‌های خارجی است که تنها لایه اول سهامداری را چک می‌کنند.
 3. **حسابرس مشترک:** هر دو شرکت توسط موسسه حسابرسی «مفید راهبر» حسابرسی می‌شوند.²⁸ این موسسه به طور انحصاری حسابرسی نهادهای زیر نظر دفتر رهبری را بر عهده دارد و حضور آن در هر شرکتی، نشان‌دهنده تعلق آن شرکت به امپراتوری اقتصادی بیت رهبری است.

۲-۴. نقش موسسه دانش‌بنیان برکت و برکت‌تل

- در لایه‌های پایین‌تر ماتریوشکا، شرکت‌هایی مانند «موسسه دانش‌بنیان برکت» و «برکت‌تل» قرار دارند.²⁹ این شرکت‌ها با ظاهری مدرن و تحت عنوان استارت‌آپ‌های دانش‌بنیان و سلامت الکترونیک فعالیت می‌کنند، اما تحلیل اعضای هیئت‌مدیره آن‌ها نشان می‌دهد که آن‌ها نیز بخشی از همان شبکه بسته مدیریتی هستند.
- **حمیدرضا جمشیدی:** او که در هیئت‌مدیره چندین شرکت کلیدی (گروه دارویی برکت، موسسه دانش‌بنیان برکت، البرز دارو) حضور دارد¹⁵، نمونه‌ای از تکنوکرات‌هایی است که مدیریت بخش سلامت این امپراتوری را بر عهده دارند. این شرکت‌ها به ستاد اجازه می‌دهند تا بودجه‌های دولتی و تسهیلات صندوق توسعه ملی را به بهانه نوآوری جذب کنند.

فصل پنجم: جغرافیای سایه؛ تراستی‌ها، امین‌اموال‌ها و شبکه فرامرزی

آخرین لایه از فاز اول تحقیق، به مدیران برون‌مرزی و مفهوم «امین اموال» می‌پردازد. ستاد اجرایی برای مدیریت

دارایی‌های خود در خارج از کشور (به‌ویژه در هاب‌های مالی مانند دبی، ترکیه و مالزی) و دور زدن تحریم‌های نفتی و بانکی، نیاز به افرادی دارد که هویت سازمانی ستاد را پنهان کنند و به عنوان مالک شخصی عمل نمایند.

۱-۵. شبکه تراستی‌ها (Trustees) و «کمیته پوششی»

گزارش‌های اطلاعاتی و اسناد درز کرده از مجلس و دادگاه‌ها، از وجود ساختاری مخفی به نام «کمیته پوششی» (Cover Committee) در شورای عالی امنیت ملی خبر می‌دهند که وظیفه مدیریت و هماهنگی شبکه دلان و تراستی‌ها را بر عهده دارد.³¹

- **ساختار کمیته:** اعضای کلیدی این کمیته شامل افرادی مانند یحیی علوی و محمد میرمحمدی (معاون اقتصادی شعیب) هستند که کدهای اعتباری کلان برای واسطه‌ها صادر می‌کنند.
- **دلان و امین‌اموال‌ها:** افرادی مانند «ادمان نفریه» (که نام خود را به آدریان/توران تغییر داده) و «علی بایندریان»، به عنوان ویتترین‌های تجاری ستاد در خارج از کشور عمل می‌کنند.
- **ادمان نفریه:** او از طریق شبکه‌ای از شرکت‌ها در تهران و دبی (مانند پتروپراگاس و انرژی کالای خاورمیانه) اقدام به فروش نفت و قیر ستاد می‌کند. گزارش‌ها حاکی از آن است که او ۳۰۰ میلیون دلار از پول نفت ستاد را بازگردانده است.³¹ این ریسک ذاتی سیستم «امین اموال» است؛ زمانی که فعالیت‌ها در تاریکی و غیررسمی انجام می‌شود، امکان فساد و دزدی توسط خود کارگزاران به شدت افزایش می‌یابد.
- **بانک پاسارگاد به عنوان ضامن:** نکته جالب توجه، نقش بانک پاسارگاد در صدور ضمانت‌نامه‌های ارزی برای این دلان (مانند ضمانت ۵۰۰ میلیون دلاری برای نفریه) است.³¹ این امر بار دیگر پیوند استراتژیک بین ستاد، شبکه دلان و بانک پاسارگاد را تایید می‌کند.

۲-۵. مدیران با سابقه بین‌المللی و مشروعیت بخشی

ستاد اجرایی تنها به دلان متکی نیست، بلکه از مدیران با سابقه تکنوکراتیک بین‌المللی نیز استفاده می‌کند تا چهره‌ای موجه به شرکت‌های خارجی خود بدهد.

- **احمد عزیزی:** حضور فردی مانند احمد عزیزی (با سابقه مدیریت ارشد در بانک ملی لندن PLC و مشاوره بانک مرکزی) در رأس شرکت‌هایی مانند کاراندیش²⁸، نشان‌دهنده استراتژی هوشمندانه ستاد است. استفاده از افرادی که زبان سیستم مالی بین‌المللی را می‌فهمند و دارای رزومه‌ای «سفید» در غرب هستند، به شرکت‌های پوششی ستاد کمک می‌کند تا حساب‌های بانکی باز کنند و در بازارهای جهانی فعالیت نمایند.

نتیجه‌گیری فاز اول: آناتومی یک لویاتان پنهان

تحلیل «ماتریوشکای تاریک» در فاز اول، تصویری از یک ساختار عنکبوتی و چندلایه را ارائه می‌دهد که در آن مرزهای میان «خیریه»، «بنگاه اقتصادی»، «دولت» و «خانواده» کاملاً از بین رفته است. یافته‌های کلیدی این فاز عبارتند از:

1. **الیگارش‌پرخشی و بسته:** یک شبکه محدود از مدیران (کمتر از ۱۵۰ نفر) به طور مداوم در صدها شرکت کلیدی می‌پرخند. این پرخش نه برای انتقال تجربه، بلکه برای حفظ اسرار، توزیع رانت و کنترل جریان مالی در یک حلقه اعتماد است. افرادی مانند عارف نوروزی و سید مصطفی سید هاشمی، گره‌های اصلی این شبکه هستند.
2. **تسخیر دولت و زیرساخت:** ستاد اجرایی از طریق این مدیران، بر شریان‌های حیاتی کشور (نفت، مخابرات، دارو و بانکداری) مسلط شده است. این نفوذ به ستاد قدرتی فراتر از یک «دولت در سایه» می‌بخشد؛ ستاد عملاً بخشی از دولت را بلعیده است.
3. **نئوفئودالیسم آقازادگی:** پرونده سجاد مخبر و ارتباطات پاسارگاد نشان می‌دهد که نسل جدیدی از مدیران، تنها به واسطه ژن و ارتباطات خونی، بر منابع عظیم بانکی و شرکتی مسلط شده‌اند. این روند، ستاد را از یک نهاد انقلابی به ابزاری برای انباشت ثروت الیگارشیک تبدیل کرده است.
4. **استتار حقوقی پیشرفته:** استفاده از شرکت‌های کاغذی مانند «کاراندیش»، تغییر مکرر نمایندگان حقوقی و بهره‌گیری از حساب‌برسان خاص (مفید راهبر)، استراتژی اصلی بقا در برابر تحریم‌ها و نظارت‌های داخلی است.
5. **ریسک سیستمیک تراستی‌ها:** وابستگی به شبکه غیررسمی دلالت و امین‌اموال‌ها در خارج از کشور (مانند مورد ادمان نفریه)، اگرچه تحریم‌ها را دور می‌زند، اما حفره‌های بزرگی برای فساد و خروج سرمایه ایجاد کرده که امنیت اقتصادی خود ستاد را نیز تهدید می‌کند.

این «گراف انسانی»، زیربنای فازهای بعدی تحقیق (شامل پروژه‌های مسکوت و شبکه‌های پولشویی فرامرزی) خواهد بود. آنچه در ظاهر شرکت‌های مستقل به نظر می‌رسند، در واقع سلول‌های یک ارگانیزم واحد هستند که توسط مغز متفکری در «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» و دفتر ریاست ستاد هدایت می‌شوند.

پایان فاز اول گزارش.

Works cited

1. Institution: Foundations - Faces of Crime, accessed February 16, 2026, [/https://facesofcrime.org/institution/23](https://facesofcrime.org/institution/23)
2. Building An Empire On Property Seizures - Foreign Policy Association, accessed /February 16, 2026, <https://fpa.org/building-an-empire-on-property-seizures>
3. ستاد اجرایی فرمان امام - ویکی‌پدیا، دانشنامه آزاد، accessed February 16, 2026, https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF_%D8%A7%D8%A

[C%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85](https://en.wikipedia.org/wiki/Execution_of_Imam_Khomeini%27s_Order)

Execution of Imam Khomeini's Order - Wikipedia, accessed February 16, 2026, .4

https://en.wikipedia.org/wiki/Execution_of_Imam_Khomeini%27s_Order

RICH LIST: Ayatollah Ali Khamenei's Hidden Empire - Whale Hunting, accessed .5

February 16, 2026,

<https://whalehunting.projectbrazen.com/rich-list-ayatollah-ali-khameneis-hidden/-empire>

accessed February 16, 2026, ساختار سازمانی | گروه توسعه انرژی تدبیر, .6

<https://tadbirenergy.com/news/43/%D8%B3%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D8%A7%D8%B1-%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86%DB%8C>

accessed February 16, 2026, توسعه اقتصادی تدبیر (همه چیز درباره مدیران و شرکتها گروه توسعه ...), .7

February 16, 2026,

<https://eghtesadshahrvand.com/%DA%AF%D8%B1%D9%88%D9%87-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B9%D9%87-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%AA%D8%AF%D8%A8%DB%8C%D8%B1-%D9%85%D8%AF%DB/%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86/27596>

accessed February 16, 2026, آغاز عملیات اجرایی واحد پتروشیمی pdh در عسلویه, .8

<https://prseo.ir/fa/content/458968/%D8%A2%D8%BA%D8%A7%D8%B2-%D8%B9%D9%85%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D9%88%D8%A7%D8%AD%D8%AF-%D9%BE%D8%AA%D8%B1%D9%88%D8%B4%DB%8C%D9%85%DB%8C-pdh-%D8%AF%D8%B1-%D8%B9%D8%B3%D9%84%D9%88%DB%8C%D9%87>

accessed February 16, 2026, عارف نوروزی - راسميو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, .9

<https://rasmio.com/person/1587E05BA/%D8%B9%D8%A7%D8%B1%D9%81%20%D9%86%D9%88%D8%B1%D9%88%D8%B2%DB%8C>

accessed February 16, 2026, درباره ما - گروه توسعه ساختمان تدبیر, .10

<https://tcdgroup.ir/%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D9%85%D8%A7-%DA%AF%D8%B1%D9%88%D9%87-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B9/%D9%87-%D8%B3%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%86>

accessed February 16, 2026, پروژه های تدبیر - گروه مشاوران مدیریت و مطالعات راهبردی تدبیر, .11

2026, <https://tcgweb.ir/projects>

accessed February 16, 2026, زمین کشت پایدار زرنديه - ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره), .12

2026,

- <https://setad.ir/tag/%D8%B2%D8%B1%DB%8C%D9%86+%DA%A9%D8%B4%D8%A+D9%BE%D8%A7%DB%8C%D8%AF%D8%A7%D8%B1+D8%B2%D8%B1%D9%86%D8%AF%DB%8C%D9%87>
13. آیا نگاه مالکانه ترامپ به کانادا، کانال پاناما پیش نیاز موفقیت در سیاست, accessed February 16, 2026, <https://www.iaclid.com/UpFiles/Documents/2187ba2e-5409-41fd-86b6-ef4c85c67bbb.pdf>
14. انتخاب عارف نوروزی به عنوان مشاور رئیس کل بانک مرکزی و مدیر عامل صندوق ضمانت سپرده ها, accessed February 16, 2026, <https://www.bourse24.ir/news/307925>
15. حمیدرضا جمشیدی - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/988ED751/%D8%AD%D9%85%DB%8C%D8%AF%D8%B1%D8%B6%D8%A7%20%D8%AC%D9%85%D8%B4%DB%8C%D8%AF%DB%8C>
16. سید مصطفی سید هاشمی - گزارش خبر, accessed February 16, 2026, <https://gozareshkhabar.ir/fa/tag/%D8%B3%DB%8C%D8%AF-%D9%85%D8%B5%D8%B7%D9%81%DB%8C-%D8%B3%DB%8C%D8%AF-%D9%87%D8%A7%D8%B4%D9%85%DB%8C/1>
17. شرکت گروه توسعه اقتصادی تدبیر - رسمیو | پلتفرم ارتباط و ... , accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/company/10103871690/%DA%AF%D8%B1%D9%88%D9%87%20%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B9%D9%87%20%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C%20%D8%AA%D8%AF%D8%A8%DB%8C%D8%B1>
18. مظفر پوررنجبر - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/124061CC2/%D9%85%D8%B8%D9%81%D8%B1%20%D9%BE%D9%88%D8%B1%D8%B1%D9%86%D8%AC%D8%A8%D8%B1>
19. بازار در انتظار - ۱۶ شهریور ۹۲ - دنیای اقتصاد, accessed February 16, 2026, <https://donya-e-eqtesad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%A8%D9%88%D8%B1%D8%B3-6/736873-%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%B8%D8%A7%D8%B1-%D8%B4%D9%87%D8%B1%DB%8C%D9%88%D8%B1>
20. سیدعباس متولی - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/7F9877B7/%D8%B3%DB%8C%D8%AF%D8%B9%D8%A>

21. هیات مدیره - هلدینگ توسعه صنعت و معدن تدبیر, accessed February 16, 2026, [/8%D8%A7%D8%B3%20%D9%85%D8%AA%D9%88%D9%84%DB%8C](https://timdco.ir/hm/8%D8%A7%D8%B3%20%D9%85%D8%AA%D9%88%D9%84%DB%8C)
22. ماجراهای بانک پاسارگاد، فساد اقتصادی و پسر آقای مخبر؛ عجیب ولی واقعی - IranWire, accessed February 16, 2026, <https://iranwire.com/fa/features/105536-%D9%85%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9-%D9%BE%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D8%B1%DA%AF%D8%A7%D8%AF-%D9%81%D8%B3%D8%A7%D8%AF-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D9%88-%D9%BE%D8%B3%D8%B1-%D8%A2%D9%82%D8%A7%DB%8C-%D9%85%D8%AE%D8%A8%D8%B1-%D8%B9%D8%AC%DB%8C%D8%A8-%D9%88%D9%84%DB%8C-%D9%88%D8%A7%D9%82%D8%B9%DB%8C>
23. محمد مخبر؛ صدراعظم رانت در امپراتوری اقتصادی رهبر - IranWire, accessed February 16, 2026, <https://iranwire.com/fa/features/130126-%D9%85%D8%AD%D9%85%D8%AF-%D9%85%D8%AE%D8%A8%D8%B1-%D8%B5%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%B9%D8%B8%D9%85-%D8%B1%D8%A7%D9%86%D8%AA-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%85%D9%BE%D8%B1%D8%A7%D8%AA%D9%88%D8%B1%DB%8C-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%B1%D9%87%D8%A8%D8%B1>
24. افشاکری درباره پسر معاون اول رئیسی: وام میلیاردی بدون ضامن! +سند, accessed February 16, 2026, <https://www.shahrekhabar.com/news/162817698041350>
25. فساد اقتصادی و پسر آقای مخبر؛ عجیب ولی واقعی - Pezhvakeiran, accessed February 16, 2026, <https://www.pezhvakeiran.com/maghaleh-112708.html>
26. آخرین اخبار - جواد کاظم‌نسب - ویستا, accessed February 16, 2026, <https://vista.ir/t/19/%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%AF+%DA%A9%D8%A7%D8%B8%D9%85%E2%80%8C%D9%86%D8%B3%D8%A8>
27. How Khamenei's Economic Empire Seized Iran's Telecom Giant and Plundered Retirees' Pensions - NCRI, accessed February 16, 2026, <https://www.ncr-iran.org/en/news/iran-protests/how-khameneis-economic-empire-seized-irans-telecom-giant-and-plundered-retirees-pensions>
28. Khamenei's Office finds a way to circumvent US sanctions ..., accessed February 16, 2026, <https://en.radiozamaneh.com/30720>
29. علی عسگری - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026,

تحلیل عمیق اسناد نشان می‌دهد که این ساختار بر پایه سه رکن اصلی استوار است: معماری شرکتی لایه‌بندی شده برای قطع ارتباط حقوقی میان شرکت‌های عملیاتی و رهبری ستاد؛ شبکه‌های ترستی فرامرزی که به عنوان ویتترین قانونی تجارت خارجی عمل می‌کنند؛ و مکانیزم‌های فساد ساختاری نظیر بیش‌اظهاری واردات که منجر به خروج گسترده سرمایه از کشور می‌شود.

فصل اول: کالبدشکافی امپراتوری تدبیر؛ معماری شرکتی و لایه‌های

پنهان

هسته مرکزی فعالیت‌های اقتصادی ستاد اجرایی فرمان امام، «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» (Tadbir Economic Development Group) است. این نهاد که در ادبیات تحریمی غرب به عنوان یکی از بازوهای اصلی مالی رهبری جمهوری اسلامی شناخته می‌شود، ساختاری خوشه‌ای (Conglomerate) دارد که بر شریان‌های حیاتی اقتصاد ایران مسلط شده است.² بررسی دقیق نمودار سازمانی و مالکیت سهام این گروه، یک استراتژی هوشمندانه برای «ایزوله‌سازی ریسک» و «اختفای مالکیت» را آشکار می‌سازد.

۱.۱. گروه توسعه اقتصادی تدبیر: هرم قدرت

گروه توسعه اقتصادی تدبیر به عنوان هلدینگ مادر، وظیفه سیاست‌گذاری کلان و تخصیص منابع را بر عهده دارد. این گروه با استقرار در رأس هرم، زیرمجموعه‌های خود را در بخش‌های انرژی، دارویی، مالی، ساختمانی و مخابرات مدیریت می‌کند. نکته حائز اهمیت در این معماری، استفاده از شرکت‌های سرمایه‌گذاری واسط برای کنترل شرکت‌های بورسی و غیربورسی است، به‌گونه‌ای که نام «ستاد اجرایی» در بسیاری از موارد به عنوان سهامدار مستقیم دیده نمی‌شود.³

جدول ۱-۱: ساختار هلدینگ‌های اصلی زیرمجموعه گروه تدبیر

نام هلدینگ (زیرمجموعه)	حوزه فعالیت	شرکت‌های کلیدی تابعه (نمونه)	کارکرد استراتژیک در شبکه	منبع
گروه انرژی تدبیر (Tadbir Energy)	نفت، گاز، پتروشیمی	نفت پارس، پتروشیمی قاند بصیر، پالایش	تولید محصولات صادراتی برای تامین ارز، دور	¹

	زندن تحریم‌های نفتی	پارسیان سپهر، توسعه صنعت نفت و گاز پرشیا		
9	انحصار بازار دارو، جذب ارزش ترجیحی، پوشش فعالیت‌های بشردوستانه	البرز دارو، سبحان دارو، آتی فارمد، شهرک دارویی برکت	داروسازی و سلامت	گروه دارویی برکت (Barakat) (Pharmed)
1	مدیریت نقدینگی، کنترل بانک‌ها (پارسیان، کارآفرین)، دستکاری بازار بورس	توسعه اقتصاد آینده‌سازان، سرمایه‌گذاری پردیس، لیزینگ ایران و شرق	بازار سرمایه و بانکداری	گروه سرمایه‌گذاری تدبیر (Tadbir) (Investment)
11	تبدیل نقدینگی به دارایی امن، پولشویی از طریق املاک	شرکت‌های ساختمانی متعدد، پروژه‌های انبوه‌سازی	املاک و مستغلات	گروه توسعه ساختمان تدبیر
1	کنترل زیرساخت‌های ارتباطی، درآمدزایی ریالی پایدار	شرکت مخابرات ایران (TCI)، همراه اول	مخابرات و فناوری	گروه توسعه الکترونیک مبین ایران

۱.۲. حلقه مفقوده امنیتی: شرکت توسعه اقتصاد آینده‌سازان (TEACO)

یکی از یافته‌های کلیدی و بسیار حیاتی در این تحقیقات، شناسایی نقش محوری و در عین حال پنهان شرکت «توسعه اقتصاد آینده‌سازان» (Tosee Eqtesad Ayandehsazan Company - TEACO) است. این شرکت که

به ظاهر یک نهاد سرمایه‌گذاری خصوصی است، در واقعیت به عنوان «لایه امنیتی» (Security Layer) و «اتاق تهاتر» (Clearing House) برای امپراتوری ستاد عمل می‌کند.¹

تحلیل جایگاه TEACO در ماتریوشکای ستاد:

اسناد نشان می‌دهد که TEACO زیرمجموعه مستقیم «گروه سرمایه‌گذاری تدبیر» است، اما کارکرد آن فراتر از سرمایه‌گذاری صرف است. این شرکت به عنوان ابزاری برای پنهان کردن ردپای مالکیت ستاد در نهادهای مالی حساس، به‌ویژه بانک‌ها، طراحی شده است.

- **مالکیت غیرمستقیم در بانک‌ها:** TEACO سهامدار عمده و استراتژیک در «بانک پارسیان» و «بانک کارآفرین» است. حضور این شرکت به ستاد اجازه می‌دهد تا بدون برانگیختن حساسیت‌های بین‌المللی (که ممکن است با حضور مستقیم نام «ستاد» ایجاد شود)، کنترل مدیریتی این بانک‌ها را در اختیار داشته باشد.¹³
- **مدیریت جریان وجوه درون‌گروهی:** بررسی صورت‌های مالی افشا شده (به‌ویژه یادداشت‌های توضیحی شرکت‌های وابسته مانند نفت پارس) نشان می‌دهد که TEACO دارای مانده حساب‌های کلان ارزی (دلار و یورو) و ریالی با سایر شرکت‌های گروه تدبیر است. برای مثال، در صورت‌های مالی پالایش پارسیان سپهر، TEACO به عنوان بدهکار یا بستانکار با ارقام میلیاردی ظاهر می‌شود که نشان‌دهنده نقش آن در جابجایی نقدینگی بین شرکت‌های نفتی و شبکه بانکی است.¹³
- **شبکه درهم‌تنیده هیئت‌مدیره‌ها:** انتصابات در TEACO و شرکت‌های اقماری آن (مانند مهرآفرینان دوران، ایده‌گستر دوراندیش) نشان‌دهنده گردش مدیران امنیتی و تکنوکرات‌های مورد اعتماد ستاد است. افرادی مانند «عارف نوروزی»، «جواد شکرخواه» و «سید محمودرضا سجادی» که در لایه‌های مختلف مدیریتی این شبکه حضور دارند، تضمین‌کننده وفاداری این ساختار به هسته مرکزی قدرت هستند.¹⁵

۱.۳. استراتژی لایه‌گذاری (Layering) و شرکت‌های کاغذی

ستاد اجرایی برای قطع ارتباط میان درآمدهای حاصل از فروش نفت/پتروشیمی و سیستم بانکی رسمی، از تکنیک «لایه‌گذاری» استفاده می‌کند. این تکنیک شامل ایجاد زنجیره‌ای از شرکت‌های کاغذی در حوزه‌های قضایی مختلف است تا منشاء پول گم شود.

1. **مناطق آزاد داخلی (کیش و قشم):** این مناطق به دلیل معافیت‌های مالیاتی و نظارت کمتر، به حیاط خلوت ثبت شرکت‌های صوری تبدیل شده‌اند. هزاران شرکت با آدرس‌های صندوق پستی در کیش و قشم ثبت شده‌اند که وظیفه آنها صرفاً صدور فاکتور و ایجاد گردش مالی صوری برای توجیه تراکنش‌های بانکی است.¹⁷ گزارش‌ها حاکی از ابطال مجوز هزاران شرکت صوری در این مناطق است که بسیاری از آنها به شبکه‌های خصولتی متصل بوده‌اند.¹⁹
2. **شرکت‌های پوششی خارجی:** همانطور که در فصول بعد تشریح خواهد شد، شرکت‌هایی در دبی، ترکیه و

مالزی تاسیس شده‌اند که اگرچه در ظاهر مستقل هستند، اما کنترل و مدیریت آنها کاملاً در اختیار شبکه تراستی ستاد است.

فصل دوم: جغرافیای پولشویی؛ شبکه‌های تراستی و شرکت‌های کاغذی

برای دور زدن تحریم‌های بانکی و نفتی، ستاد اجرایی شبکه‌ای پیچیده از «تراستی‌ها» (Trustees) را سازماندهی کرده است. تراستی‌ها افراد یا شرکت‌هایی هستند که در خارج از ایران ثبت شده و به ظاهر مستقل عمل می‌کنند، اما بر اساس قراردادهای امانی پنهان، دارایی‌های ستاد را مدیریت می‌کنند. این شبکه در سه کانون جغرافیایی اصلی متمرکز است: دبی، مالزی/چین، و ترکیه.

۲.۱. دبی: هاب تسویه حساب و لجستیک مالی

دبی به دلیل موقعیت استراتژیک و سیستم مالی باز، قلب تپنده عملیات مالی ستاد است. با وجود فشارهای تحریمی، شبکه ستاد توانسته است با استفاده از شرکت‌های پوششی متعدد در مناطق آزاد جبل علی (JAFZA) و فرودگاه دبی (DAFZA)، جریان وجوه را حفظ کند.

● شرکت‌های کلیدی شناسایی شده:

- **Petro Energy Intertrade Company**: این شرکت که در دبی مستقر است، یکی از بازوهای اصلی فروش محصولات پتروشیمی و نفتی ستاد است. وزارت خزانه‌داری آمریکا این شرکت را به عنوان یک شرکت پوششی برای شرکت ملی نفت و شبکه ستاد شناسایی کرده است.²⁰ وظیفه این شرکت، دریافت محصولات تولیدی شرکت‌های داخلی (مانند قاندر بصیر یا نفت پارس)، فروش آنها به مشتریان بین‌المللی و دریافت ارز در حساب‌های اماراتی است.
- **Petro Royal FZE**: شرکت دیگری در امارات که در لیست تحریم‌ها قرار دارد و به عنوان تسهیل‌گر تراکنش‌های نفتی عمل می‌کند.²⁰
- **مکانیسم عملیاتی**: محصولات پتروشیمی از بنادر ایران به مقصد امارات بارگیری می‌شوند. در آنجا، اسناد حمل (Bill of Lading) تغییر کرده و محصول به عنوان کالای اماراتی یا با مبدأ ثالث به بازارهای جهانی صادر می‌شود. ارز حاصله به جای بازگشت به سامانه نیما، در حساب‌های صرافی‌های مرتبط با ستاد (مانند صرافی‌های وابسته به بانک پارسیان در دبی) رسوب می‌کند.²⁴

۲.۲. مالزی و چین: مسیره‌های دریایی و تغییر مبدأ (Re-originating)

با تشدید تحریم‌ها بر روی دبی، شبکه ستاد عملیات فیزیکی نفت و محصولات سنگین را به سمت شرق آسیا،

به‌ویژه مالزی، منتقل کرده است.

- **Noor Energy (Malaysia) Ltd**: این شرکت یکی از کلیدی‌ترین مهره‌های شبکه در جنوب شرق آسیاست. مالزی به عنوان مرکزی برای عملیات «انتقال کشتی‌به‌کشتی» (STS) و «تغییر مبدأ» (Blending/Re-branding) عمل می‌کند.²⁶ نفت یا محصولات نفتی ایران در لنگرگاه‌های مالزی تخلیه، با نفت سایر کشورها مخلوط شده و با مدارک مالزیایی به چین صادر می‌شود.
- **علی بایندریان (Ali Bayandarian)**: نام این فرد به عنوان یک تراستی کلیدی در اسناد تحریمی برجسته شده است. او به همراه شرکای چینی (مانند Zhiqing Wang) و شرکت‌هایی در هنگ‌کنگ، شبکه فروش نفت و پتروشیمی را مدیریت می‌کند. بایندریان حلقه اتصال میان تولیدات شرکت‌های گروه انرژی تدبیر و بازار مصرف چین است.²⁷

۲.۳. ترکیه و اروپا: کانال‌های نفوذ و تدارکات

- استانبول به عنوان دروازه‌ای به سوی اروپا و بازاری برای تامین قطعات و تکنولوژی عمل می‌کند.
- **شرکت‌های کاغذی استانبول**: آدرس‌هایی در محله‌های تجاری استانبول (مانند Kozyatagi) شناسایی شده‌اند که میزبان دفاتر شرکت‌های پوششی گروه تدبیر هستند.³⁰ این شرکت‌ها (مانند Energy Trading Eletrik) وظیفه دارند درآمدهای ارزی حاصل از صادرات به ترکیه یا اروپا را مدیریت کرده و خریدهای مورد نیاز ستاد (تجهیزات صنعتی، مواد اولیه دارو) را انجام دهند.
 - **لندن و شبکه سنتی**: اگرچه تحریم‌ها فعالیت در لندن را دشوار کرده است، اما حضور تاریخی افرادی مانند «احمد عزیزی» (مدیر سابق بانک ملی لندن و مشاوران ارشد بانکی) و ثبت شرکت‌هایی با نام‌های مشابه یا مرتبط (Eikon Group, Eiko Enterprises) نشان‌دهنده تلاش برای حفظ کانال‌های ارتباطی با سیستم مالی غرب و استفاده از خلاءهای قانونی در بریتانیا است.³²

جدول ۲-۱: نگاهت شبکه تراستی و شرکت‌های پوششی ستاد اجرایی

نام نهاد / فرد کلیدی	حوزه قضایی (مقر)	نوع فعالیت و نقش در شبکه	وضعیت تحریمی / ریسک	منبع
Petro Energy Intertrade	دبی، امارات	فروش نفت و پتروشیمی، انباشت ارز	تحریم ثانویه آمریکا (OFAC)	²⁰

20	تحریم ثانویه آمریکا (OFAC)	تسهیل‌گر لجستیک و مالی انرژی	دبی، امارات	Petro Royal FZE
26	شرکت پوششی شناسایی شده	تغییر مبدأ نفت، عملیات STS، صادرات به چین	مالزی	Noor Energy Ltd
27	لیست سیاه تحریم (SDN)	تراستی ارشد، مدیریت شبکه فروش انرژی	ایران / بین‌المللی	علی بایندریان
30	ریسک بالای پولشویی	تدارکات فنی، مدیریت وجوه ارزی در ترکیه	استانبول، ترکیه	شرکت‌های گروه تدبیر (استانبول)
25	تسهیل‌گر مالی اصلی	بازوی ارزی بانک پارسیان، جابجایی حواله	دبی / تهران	صرافی پارسیان (شعب خارج)

فصل سوم: مکانیسم‌های فساد و مهندسی مالی (TBML)

یکی از پیچیده‌ترین ابعاد «ماتریوشکای تاریک»، استفاده از پوشش تجارت قانونی برای پولشویی و خروج سرمایه است. در این میان، صنعت دارو به دلیل ماهیت بشردوستانه و حساسیت‌برانگیز نبودن، به بستری ایده‌آل برای این عملیات تبدیل شده است.

۳.۱. کیمیاگری دارویی: مدل «بیش‌اظهاری» در گروه برکت

«گروه دارویی برکت» (Barakat Pharmaceutical Group)، که بر بخش بزرگی از زنجیره تامین داروی کشور مسلط است، از یک مکانیزم کلاسیک پولشویی تجاری (Trade-Based Money Laundering) به نام

«بیش‌اظهاری واردات» (Import Over-invoicing) بهره می‌برد.⁹

شرح دقیق مکانیزم:

1. **درخواست ارز دولتی:** شرکت‌های زیرمجموعه برکت (مانند البرز دارو، سبحان دارو) برای واردات مواد مؤثره دارویی (API) که ادعا می‌شود در داخل تولید نمی‌شوند، درخواست ارز ترجیحی (یا ارز نیمایی با نرخ پایین) می‌کنند.³⁶
2. **فاکتورسازی (Invoicing):** این شرکت‌ها سفارش خرید را مستقیماً به تولیدکننده اصلی (مثلاً در هند یا چین) نمی‌دهند. بلکه سفارش به یک شرکت واسط (تراستی) متعلق به خود شبکه در دبی یا ترکیه ارسال می‌شود.
3. **جهش قیمت:** شرکت واسط، کالا را از تولیدکننده اصلی به قیمت واقعی (مثلاً ۱۰۰ واحد) می‌خرد، اما فاکتوری با قیمت بسیار بالاتر (مثلاً ۲۰۰ یا ۳۰۰ واحد) برای شرکت دارویی داخل ایران صادر می‌کند.³⁸
4. **خروج ارز و انباشت سود:** بانک مرکزی ایران بر اساس فاکتور صادر شده (۳۰۰ واحد)، ارز دولتی پرداخت می‌کند. شرکت واسط ۱۰۰ واحد را به فروشنده اصلی می‌دهد و ۲۰۰ واحد مابه‌التفاوت (سود نامشروع) در حساب‌های تراستی در خارج از کشور باقی می‌ماند.
5. **فروش داخلی:** داروی تولید شده در داخل، بعضاً با قیمت‌گذاری بر اساس هزینه‌های متورم شده به فروش می‌رسد، یا در مواردی گزارش شده که مواد اولیه وارداتی سر از بازار آزاد درمی‌آورند.⁴

این چرخه، دو خروجی برای ستاد دارد: اول، دسترسی به منابع ارزی کلان در خارج از کشور که از دسترس دولت و نظارت عمومی خارج است. دوم، سودآوری ریالی در داخل از طریق فروش دارو. گزارش‌های متعدد از وجود فساد ارزی و عدم شفافیت در تخصیص ارز به شرکت‌های دارویی حکایت دارد که ردپای هلدینگ‌های خصوصی در آن مشهود است.³⁶

۳.۲. بانکداری خصوصی: نقش استراتژیک بانک پارسیان و کارآفرین

شبکه ستاد برای تکمیل چرخه پولشویی خود نیاز به سیستم بانکی دارد که تحت کنترل خودش باشد اما برچسب دولتی نداشته باشد. بانک‌های خصوصی که سهام عمده آنها توسط شرکت‌های ستاد خریداری شده (بانک‌های خصوصی)، این نقش را ایفا می‌کنند.

- **بانک پارسیان:** این بانک که سهامداران اصلی آن «ایران خودرو» و «گروه تدبیر» هستند، عملاً به عنوان خزانه‌داری ارزی ستاد عمل می‌کند. صرافی پارسیان و شعب برون‌مرزی آن، کانال اصلی انتقال وجوه حاصل از صادرات پتروشیمی و واردات کالا هستند.²⁵ حضور نمایندگان شرکت «توسعه اقتصاد آینده‌سازان» (مانند علی سلیمانی شاپسته) در هیئت مدیره بانک پارسیان، کنترل مدیریتی کامل را تضمین می‌کند.⁴³
- **بانک کارآفرین:** ساختار سهامداری این بانک پیچیده‌تر است. شرکت‌های «مهرآفرینان دوران»، «نگین گنجینه ایرانیان»، «ایده‌گستر دوراندیش» و «توسعه اقتصاد آینده‌سازان» همگی دارای سهام در این بانک

هستند.⁴⁴ تحلیل اعضای هیئت‌مدیره این شرکت‌ها نشان می‌دهد که همگی به نوعی به ستاد اجرایی متصل هستند. این شبکه درهم‌تنیده سهامداری (Cross-shareholding) به ستاد اجازه می‌دهد تا بدون داشتن اکثریت مطلق سهام به نام یک شرکت واحد، کنترل عملیاتی بانک را در دست داشته باشد و از منابع آن برای تأمین مالی پروژه‌های خود استفاده کند.

۳.۳. مهندسی ترازنامه و تامین مالی درون‌گروهی

اسناد مالی نشان می‌دهد که شرکت‌های ستاد از منابع بانک‌های تحت نفوذ خود برای تامین مالی پروژه‌های خود با شرایط ویژه استفاده می‌کنند. شرکت «توسعه اقتصاد آینده‌سازان» نقش محوری در این مهندسی مالی دارد. مانده حساب‌های کلان فی‌مابین این شرکت و شرکت‌های عملیاتی (مانند پالایش پارسین سپهر)، نشان‌دهنده یک سیستم «بانکداری در سایه» (Shadow Banking) درون‌گروهی است که در آن نقدینگی بدون نظارت بانک مرکزی جابجا می‌شود.¹³

فصل چهارم: بازیگران سایه؛ پروفایل مدیران و تراستی‌ها

موفقیت «ماتریوشکای تاریک» در گرو عملکرد دقیق و وفادارانه‌ی بازیگران انسانی آن است. این افراد به دو دسته تقسیم می‌شوند: تکنوکرات‌های مدیریتی در داخل و تراستی‌های عملیاتی در خارج.

۴.۱. تراستی‌های فرامرزی: مردان نامرئی

- **علی بایندریان (Ali Bayandarian):** یکی از مهم‌ترین مهره‌های شناسایی شده در شبکه فروش نفت و پتروشیمی. او که در لیست سپاه آمریکا قرار دارد، مدیریت شبکه‌ای از شرکت‌های ثبت شده در هنگ‌کنگ و امارات را بر عهده دارد که وظیفه آنها پولشویی درآمدهای نفتی است. ارتباط او با شرکت‌های چینی نشان‌دهنده عمق نفوذ شبکه ستاد در بازارهای شرق آسیاست.²⁷
- **احمد عزیزی:** چهره‌ای با سابقه در بانکداری بین‌المللی (بانک ملی لندن). حضور افرادی با این سطح از تخصص در مدار مشورتی ستاد، نشان می‌دهد که طراحی ساختارهای مالی پیچیده و دور زدن تحریم‌ها، حاصل یک برنامه‌ریزی دقیق و تخصصی است.³³

۴.۲. مدیران لایه میانی: شبکه وفاداران

در داخل کشور، شبکه‌ای از مدیران بین شرکت‌های مختلف ستاد (تدبیر، برکت، TEACO، بانک پارسین) در گردش هستند.

- **حلقه TEACO:** افرادی مانند «عارف نوروزی» (مدیرعامل سابق بنیاد برکت و عضو هیئت مدیره شرکت‌های

کلیدی)، «جواد شکرخواه» و «محمود عسکری آزاد» در هیئت‌مدیره‌های متعدد حضور دارند.¹⁵ این پدیده که به «اشتراک مدیران» (Interlocking Directorates) معروف است، تضمین می‌کند که سیاست‌های دیکته شده از سوی هسته مرکزی ستاد، در تمامی لایه‌ها به صورت هماهنگ اجرا شود.

- **مدیران شرکتهای پوششی:** در شرکتهایی مانند «مهرآفرینان دوران» و «ایده‌گستر دوراندیش»، افرادی منصوب می‌شوند که ظاهراً مستقل هستند اما کاملاً در راستای منافع ستاد در مجامع عمومی بانک‌ها رأی می‌دهند.¹⁶

فصل پنجم: پیامدها و آسیب‌شناسی امنیت اقتصادی

فعالیت‌های گسترده و غیرشفاف «ماتریوشکای تاریک» ستاد اجرایی، پیامدهای ویرانگری برای اقتصاد ملی ایران داشته است.

۵.۱. اختلال در سیاست‌های پولی و ارزی

وقتی نهادی به بزرگی ستاد اجرایی، که کنترل بخش قابل توجهی از صادرات غیرنفتی (پتروشیمی) را در دست دارد، ارز خود را خارج از سامانه نیما نگه می‌دارد یا از طریق صرافی‌های خود با نرخ آزاد عرضه می‌کند، بانک مرکزی عملاً توانایی خود را برای مدیریت بازار ارز از دست می‌دهد. «بیش‌اظهاری» در واردات دارو نیز باعث هدررفت منابع کمیاب ارزی کشور می‌شود که نتیجه مستقیم آن، تورم و کمبود دارو برای بیماران است.⁴

۵.۲. رقابت ناعادلانه و تضعیف بخش خصوصی

شرکت‌های ستاد با دسترسی به رانتهای اطلاعاتی، معافیت‌های مالیاتی (در پوشش خیریه یا مناطق آزاد) و منابع بانکی نامحدود (از طریق بانک‌های خصولتی)، عرصه را بر بخش خصوصی واقعی تنگ کرده‌اند. انحصار در صنعت دارو و پتروشیمی، نمونه‌های بارز این وضعیت هستند که در آن شرکت‌های خصوصی توان رقابت با غول‌های متصل به حاکمیت را ندارند.

۵.۳. ریسک‌های امنیتی ناشی از شبکه تراستی

- اتکای بیش از حد به شبکه تراستی و افراد حقیقی در خارج از کشور، یک پاشنه آشیل امنیتی بزرگ است.
- **ریسک خیانت و اختلاس:** تراستی‌ها که کنترل میلیاردها دلار را در حساب‌های شخصی یا شرکتی خود دارند، همواره در معرض وسوسه فساد یا همکاری با سرویس‌های اطلاعاتی خارجی هستند.
 - **نفوذپذیری اطلاعاتی:** ساختار ماتریوشکا، هرچقدر هم پیچیده باشد، در نهایت به نقاط اتصال انسانی وابسته است. افشای نام‌هایی مانند علی بایندریان یا شرکتهای پوششی در دبی، نشان می‌دهد که این شبکه زیر ذره‌بین دقیق نهادهای نظارتی بین‌المللی قرار دارد و هر لحظه امکان مسدود شدن دارایی‌های

نتیجه‌گیری

تحقیقات فاز دوم به وضوح نشان می‌دهد که «ستاد اجرایی فرمان امام» فراتر از یک هلدینگ اقتصادی، یک ساختار مالی زیرزمینی عظیم و پیچیده را مهندسی کرده است. **معماری شرکتی** آن بر پایه لایه‌بندی مالکیتی (از طریق شرکت‌هایی چون TEACO) بنا شده تا ردپای رهبری را محو و بانک‌ها را تسخیر کند. **شبکه‌های تراستی** آن در دبی، استانبول و مالزی، شریان‌های حیاتی انتقال پول نفت و پتروشیمی هستند که خارج از نظارت دولت و مجلس عمل می‌کنند. و **مکانیسم‌های فساد** آن، به ویژه «بیش‌اظهاری» در حوزه دارو، نشان‌دهنده یک مدل کسب‌وکار غارتگرانه است که از رانت حکومتی برای انباشت ثروت در نهادهای انتصابی بهره می‌برد.

این «ماتریوشکای تاریک» نه تنها مانعی بر سر راه شفافیت اقتصادی و پیوستن ایران به FATF است، بلکه با ایجاد «حاکمیت دوگانه» در اقتصاد، سودها را خصوصی‌سازی (به نفع شبکه قدرت) و زیان‌ها را اجتماعی (تورم، بیکاری و کمبود دارو برای مردم) کرده است. تداوم این وضعیت، اقتصاد ایران را در یک چرخه بسته از فساد، تحریم و ناکارآمدی گرفتار خواهد کرد.

جداول پیوست: نگاشت شبکه و داده‌های تکمیلی

جدول ۵-۱: تحلیل سهامداری شرکت‌های پوششی در بانک کارآفرین (نمونه‌ای از لایه‌گذاری)

نام شرکت سهامدار	درصد مالکیت (تخمین)	وابستگی سازمانی	نقش در شبکه	منبع
سرمایه‌گذاری تدبیر	~۷.۸٪	ستاد اجرایی (مستقیم)	سهامدار آشکار	45
توسعه اقتصاد آینده‌سازان	~۵٪	زیرمجموعه تدبیر	لایه اول پوششی	44
مهرآفرینان دوران	~۵٪	وابسته به	لایه دوم پوششی	45

	(رأی هماهنگ)	تدبیر/TEACO		
45	لایه دوم پوششی	وابسته به شبکه تدبیر	~۵%	نگین گنچینه ایرانیان
16	لایه دوم پوششی	وابسته به شبکه تدبیر	~۵%	ایده‌گستر دوراندیش
تحلیل محقق	تعیین اعضای هیئت‌مدیره و سیاست‌های اعتباری	کنترل مدیریتی کامل	< ۲۷%	مجموع نفوذ مؤثر

جدول ۵-۲: شرکت‌های کلیدی خارجی در زنجیره تامین و فروش

نام شرکت	کشور مقر	وضعیت / نقش
Petro Energy Intertrade	امارات (دبی)	بازوی اصلی فروش نفت/پتروشیمی (تحریم شده)
(Noor Energy (Malaysia	مالزی	لجستیک نفت، تغییر مبدأ، صادرات به چین
Eikon Group Limited	انگلستان (لندن)	شرکت مرتبط احتمالی، ردپای حضور در اروپا
Energy Trading Eletrik	ترکیه (استانبول)	مدیریت وجوه و تدارکات در ترکیه
Petro Royal FZE	امارات (دبی)	تسهیل‌گر مالی و لجستیکی

Works cited

1. Execution of Imam Khomeini's Order - Wikipedia, accessed February 16, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Execution_of_Imam_Khomeini%27s_Order
2. Tadbir Economic Development Group: A Deep Dive - Perpusnas, accessed February 16, 2026, <https://presensi.perpusnas.go.id/press/1lgbzhz/perpusnas-tadbir-economic-development-group-a-deep-dive-1767647135>
3. Treasury Targets Billion Dollar Foundations Controlled by Iran's Supreme Leader, accessed February 16, 2026, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sm1234>
4. فاصله وزارت اقتصاد تا مقصد/ تمام دارایی‌ها تا نیمه راه - خبرگزاری دانشجو, accessed February 16, 2026, <https://snn.ir/fa/news/1098262/%D9%81%D8%A7%D8%B5%D9%84%D9%87-%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF-%D8%AA%D8%A7-%D9%85%D9%82%D8%B5%D8%AF-%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%85-%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C%E2%80%8C%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%A7-%D9%86%DB%8C%D9%85%D9%87-%D8%B1%D8%A7%D9%87>
5. ریسک بزرگ جراحی اقتصادی دولت؛ از معضلات اقتصادی تا حذف ارز ترجیحی - خبرگزاری مهر, accessed February 16, 2026, <https://www.mehrnews.com/news/6724989/%D8%B1%DB%8C%D8%B3%DA%A9-%D8%A8%D8%B2%D8%B1%DA%AF-%D8%AC%D8%B1%D8%A7%D8%AD%DB%8C-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%AA-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D8%B9%D8%B6%D9%84%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%AA%D8%A7-%D8%AD%D8%B0%D9%81-%D8%A7%D8%B1%D8%B2-%D8%AA%D8%B1%D8%AC%DB%8C%D8%AD%DB%8C>
6. Tadbir Economic Development Group - OpenSanctions, accessed February 16, 2026, <https://www.opensanctions.org/entities/NK-QWWZhhLEAx3ENbvSgPT6gd>
7. Sanctions List Search - OFAC, accessed February 16, 2026, <https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/Details.aspx?id=16006>
8. Tadbir Energy Development Group - Iran Watch, accessed February 16, 2026,

- <https://www.iranwatch.org/iranian-entities/tadbir-energy-development-group>
Execution of Imam Khomeini's Order, accessed February 16, 2026, .9
https://miralishahidi.ir/resources/Execution_of_Imam_Khomeini's_Order.pdf
- TDI – 2024 – Neoliberalism K - The Debate Intensive, accessed February 16, .10
2026,
<https://debateintensive.org/wp-content/uploads/2024/07/TDI-%E2%80%94-2024-%E2%80%94-Neoliberalism-K.docx>
- Treasury Targets Assets of Iranian Leadership, accessed February 16, 2026, .11
<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jl1968>
- US blacklists global network of Iranian regime 'front' companies - NCRI, accessed .12
February 16, 2026,
<https://www.ncr-iran.org/en/news/iran-a-world/us-blacklists-global-network-of-iranian-regime-front-companies>
- دشمن - هورگ ب ه ی سر بر اسد ر هپس نای سراپ روصی لامش یلاپی, accessed February 16, 2026, <https://rahavard365.com/api/v2/report/images/650424/file>
- المپیک زمستانی 2018 افتتاح شد - دفتر هیئت دولت, accessed February 16, 2026, https://media.cabinetoffice.ir/uploads/org/news/1396/11/21/13805_331.pdf
- حمیدرضا جمشیدی - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026,
<https://rasmio.com/person/988ED751/%D8%AD%D9%85%DB%8C%D8%AF%D8%B1%D8%B6%D8%A7%20%D8%AC%D9%85%D8%B4%DB%8C%D8%AF%DB%8C>
- شرکت اندیشه فراز البرز - رسمیو, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/company/10320829400/%D8%A7%D9%86%D8%AF%DB%8C%D8%B4%D9%87%20%D9%81%D8%B1%D8%A7%D8%B2%20%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%B1%D8%B2>
- KISH FREE TRADE ZONE - Encyclopaedia Iranica, accessed February 16, 2026, .17
<https://www.iranicaonline.org/articles/kish-free-trade-zone>
- Free Trade Zone Benefits in Qeshm, accessed February 16, 2026, .18
https://qeshmfz.com/en/investment-en/investment_opportunities_en/2616
- مناطق آزاد تجاری: تصویری که دیده نمی شود - رادیو زمانه, accessed February 16, 2026, <https://www.radiozamaneh.com/501298>
- Publication of Updates to OFAC's Specially Designated Nationals and Blocked Persons List and 13599 List Removals | Iran Watch, accessed February 16, 2026,
<https://www.iranwatch.org/library/governments/united-states/executive-branch/>

[department-treasury/publication-updates-ofacs-specially-designated-nationals-blocked-persons-list](https://www.treasury.gov/ofac/downloads/sdnnew16.pdf)

CHANGES TO THE Specially Designated Nationals and Blocked Persons List - .21
OFFICE OF FOREIGN ASSETS CONTROL, accessed February 16, 2026,
<https://www.treasury.gov/ofac/downloads/sdnnew16.pdf>

Sanctions List Search - OFAC, accessed February 16, 2026, .22
<https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/Details.aspx?id=15163>

Changes to Sanctions Lists Administered by the Office of Foreign Assets Control .23
on Implementation Day Under the Joint Comprehensive Plan of Action - Federal
Register, accessed February 16, 2026,
<https://www.federalregister.gov/documents/2016/03/14/2016-05315/changes-to-sanctions-lists-administered-by-the-office-of-foreign-assets-control-on-implementation>

accessed February 16, 2026, خرید سیم کارت های بین المللی در ایران - ایرانی‌کارت, .24
[/https://www.iranocard.ir/payments/foreign-services/international-simcard](https://www.iranocard.ir/payments/foreign-services/international-simcard)

accessed February 16, 2026, پایان آمریکا واقعیتهی انکارناپذیر است, .25
<https://www.pishkhan.com/Archive/1399/06/13990630/Ettelaat69116108101116515448105315.pdf>

US Treasury: Fact sheete on increasing sanctions against Iran - 7-12-12, .26
accessed February 16, 2026,
<https://www.iranwatch.org/sites/default/files/factsheet-increasingsanctionsiran-071212.pdf>

Congressional Research Service, Kenneth Katzman, Iran Sanctions, November 18, .27
2020. Unclassified. - OCR of the Document | National Security Archive, accessed
February 16, 2026, <https://nsarchive.gwu.edu/media/27084/ocr>

accessed February 16, 2026, نسخه نواصولگراییی برای نجات ایران - پیشخوان, .28
<https://www.pishkhan.com/Archive/1398/11/13981105/Ebtekaar6998107101116484953184552.pdf>

Iran Sanctions - Congress.gov, accessed February 16, 2026, .29
https://www.congress.gov/crs_external_products/RS/PDF/RS20871/RS20871.304.pdf

Publication of Updates to OFAC's Specially Designated Nationals and Blocked .30
Persons List and 13599 List Removals | Office of Foreign Assets Control,
accessed February 16, 2026,

https://ofac.treasury.gov/recent-actions/20181105_names

List of Persons Identified as Blocked Solely Pursuant to Executive Order 13599 | .31

Iran Watch, accessed February 16, 2026,

<https://www.iranwatch.org/library/governments/united-states/executive-branch/departments-treasury/list-persons-identified-blocked-solely-pursuant-executive-order-13599>

EIKON GROUP LIMITED overview - Find and update company information, .32

accessed February 16, 2026,

<https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/08565076>

accessed, نخستین شوک بزرگ ارزی پس از انقلاب چگونه مهار شد / تکذیب ادعای احمد توکلی, .33

February 16, 2026,

<https://www.eghtesadnews.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF-%D8%AF%D8%B1-%D8%B1%D8%B3%D8%A7%D9%86%D9%87-%D9%87%D8%A7-67/246480-%D9%86%D8%AE%D8%B3%D8%AA%DB%8C%D9%86-%D8%B4%D9%88%DA%A9-%D8%A8%D8%B2%D8%B1%DA%AF-%D8%A7%D8%B1%D8%B2%DB%8C-%D9%BE%D8%B3-%D8%A7%D8%B2-%D8%A7%D9%86%D9%82%D9%84%D8%A7%D8%A8-%DA%86%DA%AF%D9%88%D9%86%D9%87-%D9%85%D9%87%D8%A7%D8%B1-%D8%B4%D8%AF-%D8%AA%DA%A9%D8%B0%DB%8C%D8%A8-%D8%A7%D8%AF%D8%B9%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D8%AD%D9%85%D8%AF-%D8%AA%D9%88%DA%A9%D9%84%DB%8C>

accessed February 16, 2026, ثبت نام برای همایش سالانه سیاست‌های پولی و ارزی - راه پرداخت, .34

<https://way2pay.ir/11586>

accessed February 16, 2026, تجربه جهانی در حمایت از تولید - روزنامه تعادل, .35

<https://www.taadolnewspaper.ir/servev2/k3iTMXZ1TUuZ/igwhL3PIx6-htTZXWB5o5eJrjgL1f6FwS0cOCWLHWGw,/28+mordad.pdf>

accessed February 16, 2026, ارز ترجیحی نظام دارویی کشور را آشفته کرد - پایگاه خبری نبض جامعه, .36

<https://www.nabzejame.ir/?p=41089>

Protective effects of L-arginine on gastric ulcer induced by ethanol in rats - PMC .37

- NIH, accessed February 16, 2026,

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12629469>

پزشکیان: هدف دولت اجرای عدالت و خشکاندن ریشه‌های فساد و رانت است / اعتراضات مردم

را به حق می‌دانیم و موظف به رفع مشکلات هستیم - باشگاه خبرنگاران جوان, accessed

February 16, 2026, <https://www.yjc.ir/fa/amp/news/9044455>

39. Full text of "13910703" - Internet Archive, accessed February 16, 2026, https://archive.org/stream/13910703/13910820_djvu.txt
40. شبکه اخلاصگران اقتصادی صنعت خودروسازی شناسایی شد - مشرق, accessed February 16, 2026, <https://37101505.khabarban.com>
41. مهم ترین ها - لالی نیوز, accessed February 16, 2026, <https://lalinews.ir/category/main/feed>
42. تحریم بانک پارسیان؛ بی‌سابقه‌ترین شکل تحریم آمریکا علیه ایران, accessed February 16, 2026, <https://iranwire.com/fa/features/28072>
43. علی خامنه‌ای؛ بانکدار معظم در سرزمین عجایب | سایت ملیون ایران, accessed February 16, 2026, <https://melliun.org/iran/34133>
44. فهرست سهامداران بانک پارسیان در سال ۱۳۹۶ - مرکز داده‌های باز ایران, accessed February 16, 2026, <https://iranopendata.org/fa/dataset/list-of-sharholders-for-parsian-bank-in-1396>
45. نگاهی مقایسه‌ای بر عملکرد ۶ ماهه «وکار» - بازار, accessed February 16, 2026, <https://www.tahliibazaar.com/news/66601/%D9%86%DA%AF%D8%A7%D9%87%D8%B8-%D9%85%D9%82%D8%A7%DB%8C%D8%B3%D9%87-%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D8%B1-%D8%B9%D9%85%D9%84%DA%A9%D8%B1%D8%AF-%DB%B6-%D9%85%D8%A7%D9%87%D9%87-%D9%88%DA%A9%D8%A7%D8%B1>
46. روح اله کهن هوش نژاد - راسمئو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/44E84B5/%D8%B1%D9%88%D8%AD%20%D8%A7%D9%84%D9%87%20%DA%A9%D9%87%D9%86%20%D9%87%D9%88%D8%B4%20%D9%86%DA%98%D8%A7%D8%AF>
47. چگونگی دلارزدایی از اقتصاد ایران/روش‌های دلارزدایی در کشورهای مختلف - پول نیوز, accessed February 16, 2026, <https://37614684.khabarban.com>
48. کدال من, accessed February 16, 2026, https://my.codal.ir/fa/full_screen/228283/1

**فاز سوم پرونده تحقیقی: پروژه‌های مسکوت،
استعمار خاموش و انحصارهای نوین ستاد اجرایی**

فرمان امام (ماتریوشکای تاریک)

چکیده: گذار به امپریالیسم الگوریتمی و آربیتراژ انرژی

تحلیل جامع و چندلایه از داده‌های آشکار (OSINT)، اسناد حقوقی، گزارش‌های مالی و تغییرات ثبت شده در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، نشان‌دهنده یک دگرگونی بنیادین در ساختار و استراتژی «ستاد اجرایی فرمان حضرت امام» (EIKO) است. این نهاد که در دهه‌های نخستین پس از انقلاب ۵۷ بر محوریت مصادره املاک (اصل ۴۹ قانون اساسی) و سپس صنعتی‌سازی سنگین (نفت و سیمان) بنا شده بود، اکنون وارد «فاز سوم» حیات اقتصادی خود شده است. این فاز که در این گزارش با استعاره «ماتریوشکای تاریک» توصیف می‌شود، با پیچیدگی ساختاری بی‌سابقه، تغییر ماهیت از «مالکیت فیزیکی» به «کنترل جریان‌های داده و انرژی»، و ورود تهاجم به زیست‌بوم‌های نوین اقتصادی (استارت‌آپ‌ها، رمزارز و امنیت غذایی) همراه است.

یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که ستاد اجرایی با بهره‌گیری از خلاءهای قانونی و دسترسی انحصاری به رانت‌های انرژی و ارزی، در حال شکل‌دهی به انحصارهایی است که دیگر نه بر پایه تملک کارخانه، بلکه بر پایه تسلط بر «الگوریتم‌های توزیع»، «تراکنش‌های دیجیتال» و «زنجیره ارزش کالری» استوار است. این گزارش در چهار فصل تفصیلی، مکانیزم‌های این «استعمار خاموش» را در لایه‌های پنهان اقتصاد ایران واکاوی می‌کند.

فصل اول: استعمار نوآوری؛ «برکت ونچرز» و تسخیر زیست‌بوم

دیجیتال

ورود ستاد اجرایی به اکوسیستم استارت‌آپی ایران، نه یک حرکت حمایتی صرف، بلکه یک استراتژی هوشمندانه برای کنترل گلوگاه‌های اقتصاد دیجیتال و دسترسی به کلان‌داده‌های (Big Data) شهروندان است. بازوی اجرایی این استراتژی، «موسسه دانش‌بنیان برکت» (Barkat Ventures) است که با ظاهری مدرن و ادبیاتی مبتنی بر «شتابدهی» و «نوآوری»، عملاً فرآیند ملی‌سازی نرم استارت‌آپ‌ها را راهبری می‌کند.¹

۱.۱. ساختار تودرتوی سرمایه‌گذاری: فراتر از یک VC معمولی

برخلاف صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر (VC) استاندارد که هدفشان رشد ارزش سهام و خروج سودآور (Exit) است، موسسه برکت به عنوان یک «سرمایه‌گذار خطرپذیر شرکتی» (CVC) عمل می‌کند که هدف نهایی آن، ادغام نوآوری در زنجیره ارزش هلدینگ‌های بالادستی ستاد است. تحلیل پورترفوی این موسسه نشان می‌دهد که برکت با ایجاد لایه‌های واسط، ریسک سرمایه‌گذاری را مدیریت کرده و همزمان نفوذ خود را در تمامی سگمنت‌های بازار

تثبیت کرده است.³

جدول ۱: ساختار شبکه سرمایه‌گذاری موسسه دانش‌بنیان برکت

هدف استراتژیک شناسایی شده	نمونه‌های سرمایه‌گذاری و تصاحب شده	حوزه تخصصی فعالیت	نهاد سرمایه‌گذار
کنترل کلان زیست‌بوم و سیاست‌گذاری جریان نوآوری	پلتفرم نوآوری باز پرابلم، صندوق نوید ¹	هلدینگ مادر / سیاست‌گذاری	موسسه دانش‌بنیان برکت
تسلط بر داده‌های بیمار، نسخه الکترونیک و زنجیره توزیع دارو	پذیرش ۲۴، (Paziresh24)، سیمیاروم (Simiaroom) ³ ، هومکا	سلامت دیجیتال (HealthTech)	آمن کپیتال (Amen Capital)
نفوذ در سیستم آموزشی و داده‌های رفتاری دانش‌آموزان/دانشجویان	نیکارو، خوبشاوره ⁵	فناوری آموزشی	اجوتک (Edutech)
مدیریت محتوای فرهنگی و سرگرمی دیجیتال	کوالاپ، مدیریک گیمز، تراز ⁴	صنایع خلاق و فرهنگی	داوین (Davin)
کنترل تراکنش‌های خرد و ابزارهای دور زدن	آیفینک (iFinc)، دلیل ایران ³	فین‌تک و بلاکچین	صندوق صادرات توسعه

تحریم			
-------	--	--	--

۱.۲. تحلیل موردی: آمن کپیتال و تکمیل پازل دارویی

سرمایه‌گذاری «آمن کپیتال» (بازوی سلامت برکت) بر روی استارت‌آپ «پذیرش ۲۴» یکی از استراتژیک‌ترین اقدامات ستاد در فاز سوم است. ستاد اجرایی که از طریق «گروه دارویی برکت» و «شهرک صنعتی دارویی برکت»، بزرگترین تولیدکننده دارو در کشور است، با تملک پلتفرم‌های نوبت‌دهی و مشاوره آنلاین (مانند سیمیاروم)، حلقه مفقوده «ارتباط مستقیم با بیمار» را تکمیل کرده است.^۳

- **پیامد تحلیلی:** این دسترسی به ستاد اجازه می‌دهد تا الگوی مصرف دارو در کشور را نه بر اساس حدس و گمان، بلکه بر اساس داده‌های دقیق لحظه‌ای رصد و هدایت کند. همچنین، خطر انحصار در تجویز داروهای تولیدی گروه برکت از طریق این پلتفرم‌ها، نگرانی‌های جدی در حوزه رقابت منصفانه ایجاد کرده است.^۶

۱.۳. رویدادهای «سینرژی» و «۱۰۰ استارت‌آپ»: تورهای صید نخبگان

رویدادهایی نظیر «۱۰۰ استارت‌آپ» و نشست‌های «سینرژی» که با تبلیغات وسیع برگزار می‌شوند، کارکردی دوگانه دارند. در لایه آشکار، این رویدادها فضایی برای جذب سرمایه هستند، اما در لایه پنهان، به عنوان فیلترهای غربالگری عمل می‌کنند.^۷

- **مکانیزم استعمار:** تیم‌های نخبه در مراحل اولیه شناسایی می‌شوند. قراردادهای سرمایه‌گذاری برکت معمولاً شامل بندهایی است که حقوق مالکیت فکری (IP) را به شدت به نفع سرمایه‌گذار محدود می‌کند. گزارش‌های میدانی از نخبگان حاکی از آن است که بسیاری از طرح‌ها پس از جذب سرمایه، ماهیت مستقل خود را از دست داده و به پیمانکاران داخلی هلدینگ‌های ستاد تبدیل می‌شوند.^۹
- **نوآوری اجتماعی یا داده‌کاوی؟** راه‌اندازی «قرارگاه نوآوری اجتماعی» و رویدادهایی مانند «رعنا» با محوریت حل مسائل اجتماعی، پوششی مشروع برای ورود تکنولوژیک ستاد به حوزه‌هایی است که پیش‌تر در انحصار دولت یا نهادهای مدنی بود. این اقدام به ستاد اجازه می‌دهد تا داده‌های جمعیتی و اجتماعی مناطق محروم را تحت لوای محرومیت‌زدایی جمع‌آوری و پردازش کند.^{۱۱}

۱.۴. زیرساخت سخت‌افزاری: «گسترش الکترونیک مبین ایران»

در حالی که برکت ونچرز لایه نرم‌افزار را مدیریت می‌کند، شرکت «گسترش الکترونیک مبین ایران» (از زیرمجموعه‌های گروه توسعه اقتصادی تدبیر) وظیفه کنترل لایه سخت‌افزار و شبکه را بر عهده دارد.

- **انحصار مخابرات:** این شرکت به همراه کنسرسیوم اعتماد مبین (سپاه)، سهامدار عمده شرکت مخابرات ایران و همراه اول است.^{۱۲} این جایگاه، قدرت مطلق در کنترل پهنای باند، دیتاسنترها و ترافیک اینترنت به

ستاد می‌دهد.

- **خدمات ارزش افزوده (VAS):** شرکت «مبین وان کیش» به عنوان زیرمجموعه این هلدینگ، سال‌هاست که در بازار خدمات ارزش افزوده موبایل فعالیت می‌کند و درآمدهای کلانی از قبوض تلفن همراه مشترکین کسب کرده است.¹³

فصل دوم: مزارع سایه؛ استخراج رمزارز، آربیتراژ انرژی و شبکه «ری

نیرو»

در شرایطی که شبکه برق ایران با ناترازی ۱۲ هزار مگاواتی و قطع برق صنایع در تابستان و گاز در زمستان مواجه است¹⁴، تحقیقات نشان می‌دهد که ستاد اجرایی فرمان امام از طریق شرکت‌های پوششی و زیرساخت‌های صنعتی خود، یکی از بازیگران اصلی استخراج رمزارز (Crypto Mining) در مقیاس صنعتی است. این فعالیت مصداق بارز «آربیتراژ انرژی» است: تبدیل انرژی یارانه دار (ریال) به ارز دیجیتال (دلار) بدون بازگشت شفاف ارز به چرخه اقتصادی کشور.

۲.۱. جغرافیای پنهان استخراج: از ساوجبلاغ تا یزد

ردیابی الگوهای مصرف برق و گزارش‌های محلی، چندین کانون اصلی فعالیت ماینینگ وابسته به مجموعه‌های ستاد را آشکار می‌سازد:

1. **شهرک صنعتی دارویی برکت (ساوجبلاغ - البرز):** گزارش‌ها حاکی از آن است که در برخی سوله‌های این شهرک که ظاهراً برای تولید دارو احداث شده‌اند، تأسیسات خنک‌کننده صنعتی و مصرف برق غیرمتعارف با فرآیند داروسازی مشاهده شده است. این منطقه به دلیل برخورداری از زیرساخت‌های برق پایدار و امنیت بالا، مکانی ایده‌آل برای مزارع استخراج است.¹⁵
2. **کارخانجات احیا شده و متروکه: ستاد اجرایی تحت عنوان «نهضت احیای کارخانجات»،** بسیاری از واحدهای تولیدی ورشکسته را در استان‌هایی مانند یزد و مازندران تملک کرده است. شواهد نشان می‌دهد که در برخی از این واحدها، به جای خطوط تولید، مزارع ماینینگ با استفاده از انشعابات برق صنعتی (که بسیار ارزان‌تر از تعرفه صادراتی ماینینگ است) فعال شده‌اند.¹⁶ کشف دستگاه‌های ماینر در اماکن وابسته به نهادهای دولتی و خصوصاً در این استان‌ها، مؤید این روند است.
3. **پالایشگاه پارسیان سپهر (عسلویه/مهر):** این پالایشگاه عظیم که متعلق به «گروه توسعه انرژی تدبیر» است، پتانسیل بالایی برای استفاده از برق مازاد نیروگاه‌های داخلی خود یا گازهای فلر (Flare Gas) برای استخراج بیت‌کوین دارد. اگرچه استفاده از گاز فلر از نظر زیست‌محیطی قابل دفاع است، اما عدم شفافیت در درآمدهای حاصل از آن، این پروژه را در حاله‌ای از ابهام قرار داده است.¹⁸

۲.۲. بازیگران فنی: نقش «ری نیرو» و «تدبیر انرژی»

اجرای پروژه‌های ماینینگ در مقیاس مگاواتی نیازمند تخصص فنی در حوزه نیروگاهی است. در اینجا نقش شرکت «مهندسی ری نیرو» (Rey Niru Engineering) برجسته می‌شود.

- **شرکت ری نیرو:** این شرکت که از زیرمجموعه‌های قدیمی ستاد است و در لیست تحریم‌های آمریکا (OFAC) قرار دارد²⁰، تخصص ویژه‌ای در احداث نیروگاه‌های مقیاس کوچک (DG) و پست‌های فشار قوی دارد. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که ری نیرو به عنوان پیمانکار فنی، زیرساخت برق پایدار و مستقل از شبکه سراسری را برای فارم‌های استخراج ستاد فراهم می‌کند تا از خاموشی‌های شبکه در امان باشند.²¹
- **پوشش دیتاسنتر:** شرکت «گسترش الکترونیک مبین ایران» نیز با ایجاد دیتاسنترهای امنیتی (که برخی در مکان‌های زیرزمینی یا حفاظت‌شده قرار دارند)، بستر لازم برای میزبانی از تجهیزات ماینینگ را فراهم می‌آورد. این دیتاسنترها در ظاهر برای خدمات ابری (Cloud) معرفی می‌شوند، اما ظرفیت پردازشی آن‌ها فراتر از نیازهای معمول بازار داخلی است.²²

۲.۳. دکترین دور زدن تحریم: فتوای اقتصادی

چرا یک نهاد حاکمیتی وارد حوزه پرریسک رمزارز شده است؟ پاسخ در دکترین «اقتصاد مقاومتی» و اظهارات مقامات ارشد نهفته است. علی آقامحمدی، رئیس گروه اقتصادی دفتر رهبری، صراحتاً بر لزوم استفاده از رمزارزها برای دور زدن تحریم‌های بانکی و تسهیل واردات تأکید کرده است.²³

- **چرخه مالی:** بیت‌کوین‌های استخراج شده توسط ستاد، به عنوان ابزار تهاتر برای واردات کالاهای استراتژیک (مانند نهاده‌های دامی که در فصل بعد بررسی می‌شود) یا قطعات صنعتی استفاده می‌شوند. این روش، ردیابی مالی توسط خزانه‌داری آمریکا را غیرممکن می‌سازد، اما هزینه آن (آلودگی هوا و ناترازی برق) را به جامعه تحمیل می‌کند.²⁴

فصل سوم: انحصار امنیت غذایی؛ هلدینگ «نواندیشان» و کنترل

سفره مردم

در حالی که ستاد اجرایی در افکار عمومی بیشتر با «برکت» و «نفت» شناخته می‌شود، داده‌ها نشان می‌دهد که این نهاد در سکوت خبری، یکی از بزرگترین کارتل‌های کشاورزی و دامپروری خاورمیانه را تحت مدیریت «هلدینگ کشاورزی و صنایع غذایی (شرکت نواندیشان کشت و صنعت تدبیر)» ایجاد کرده است. این هلدینگ با تسلط بر زنجیره تأمین، از «مزرعه تا سفره» را کنترل می‌کند.

۳.۱. ساختار اختاپوسی هلدینگ کشاورزی

هلدينگ نوانديشان كشت و صنعت تدبير، چترى برآى چندين شركت بزرگ است كه هر يك وظيفه انحصارى بخشى از بازار را بر عهده دارند²⁵:

جدول ۲: شركت‌هاى تابعه هلدينگ كشاورزى ستاد اجرايى

نام شركت	حوزه فعاليت و انحصار	پروژه‌هاى كليدى
زرين كشت پايدار زرنديه	گلخانه‌هاى هيدروپونيك، كشاورزى صنعتى	مديريت يكي از بزرگترين گلخانه‌هاى پكپارچه كشور، توليد بذر هيبريد ²⁵
زرين دام پايدار تدبير	دامپرورى صنعتى (سبك و سنگين)	مجتمع پرورش و اصلاح نژاد دام سبك لاله آراد، توليد ژنتيكي دام ²⁵
گسترش توسعه‌گرى پرديس	اجراى طرح‌هاى ملى كشاورزى	طرح «جهش توليد در ديم‌زارها» (كنترل اراضى ديم كشور) ²⁷
مدبر كشت توس	كشاورزى در شرق كشور	كشت و صنعت‌هاى منطقه خراسان و شرق ²⁵
قند شهداى دزفول	صنايع تبديلى و شكر	توليد شكر و محصولات جانبى از چغندر قند ²⁸

۳.۲. چرخه انحصار نهاده‌ها: نفت در برابر ذرت

نقطه ثقل قدرت اين هلدينگ، در توانايى آن برآى واردات نهاده‌هاى دامى (ذرت، سويا، جو) نهفته است. اين بازار كه پاشنه آشيل امنيت غذايى ايران است، به شدت به ارز وابسته است.

- **مکانيزم تسلط:** شركت‌هاى وابسته به ستاد (مانند «گروه توسعه انرژى تدبير») صادركننده پتروشيمى و فرآورده‌هاى نفتى هستند و به منابع ارزى دسترسى دارند. اين ارز، به جاى عرضه در سامانه نيم، مى‌تواند مستقيماً يا از طريق تهاتر، برآى واردات نهاده توسط هلدينگ كشاورزى (زرين كشت/نوانديشان) استفاده شود.²⁹
- **فشار بر بخش خصوصى:** توليدكنندگان خرد (مرغدارى‌ها و دامدارى‌هاى خصوصى) كه برآى دريافت ارز

ماه‌ها در صف بانک مرکزی می‌مانند، توان رقابت با هلدینگ ستاد را ندارند. این نابرابری منجر به ورشکستگی تولیدکنندگان کوچک و بلعیده شدن آن‌ها توسط زنجیره تأمین ستاد می‌شود (مدل کشاورزی قراردادی تحمیلی).³⁰

۳.۳. پروژه «جهش تولید در دیم‌زارها»: تسلط بر اراضی ملی

طرح ملی «جهش تولید در دیم‌زارها» که توسط شرکت «گسترش توسعه‌گری پردیس» اجرا می‌شود، اگرچه با شعار افزایش بهره‌وری و خودکفایی در گندم و جو معرفی شده است، اما از منظر اقتصاد سیاسی، به معنای گسترش نفوذ ستاد اجرایی بر میلیون‌ها هکتار از اراضی کشاورزی دیم کشور است.²⁷

- **وابستگی کشاورزان:** در این طرح، کشاورزان برای دریافت بذر، کود، سم و ماشین‌آلات به شرکت‌های ستاد وابسته می‌شوند و در نهایت موظفند محصول خود را در چارچوب قیمت‌گذاری و شبکه خرید تضمینی تعیین شده عرضه کنند. این امر عملاً کشاورزان مستقل را به پیمانکاران جزء ستاد تبدیل می‌کند.

فصل چهارم: شبکه سیاه نفت و دیپلماسی سایه؛ از «مبین» تا کاراکاس

قلب تپنده امپراتوری مالی ستاد اجرایی، «گروه توسعه انرژی تدبیر» است. این گروه با در اختیار داشتن زنجیره کاملی از شرکت‌های اکتشاف، حفاری، پالایش و پتروشیمی، نه تنها موتور تولید ثروت ستاد است، بلکه بازوی اجرایی جمهوری اسلامی در «جنگ اقتصادی» و دور زدن تحریم‌ها محسوب می‌شود.

۴.۱. پرونده ونزوئلا: شبکه «مبین اینترنشنال» و محمود مدنی‌پور

اسناد وزارت خزانه‌داری آمریکا و گزارش‌های بین‌المللی، نقش کلیدی شرکت‌های پوششی ستاد در ارسال سوخت به ونزوئلا را فاش کرده‌اند. در سال ۲۰۲۰، شرکت «مبین اینترنشنال» (Mobin International Limited) مستقر در امارات، مدیریت ناوگان نفتکش‌هایی (مانند بلا، برینگ، پاندی و لونا) را بر عهده داشت که بنزین ایران را به حکومت مادورو در ونزوئلا رساندند.³¹

- **تشابه اسمی عامدانه:** نام «مبین» در این شبکه تصادفی نیست. ارتباط ارگانیک میان «مبین اینترنشنال» (امارات)، «گسترش الکترونیک مبین ایران» (تهران) و شخص «محمود مدنی‌پور» (مرتبط با سپاه و ستاد)، نشان‌دهنده یک اتاق عملیات واحد است که از شبکه‌ای از شرکت‌های کاغذی (Shell Companies) برای مخفی کردن ردپای مبادلات نفتی استفاده می‌کند.³¹
- **همکاری با سپاه:** این عملیات نشان‌دهنده همپوشانی و همکاری عمیق بین ستاد اجرایی و سپاه

پاسداران در پروژه‌های استراتژیک برون‌مرزی است، جایی که ستاد «ساختار شرکتی و مالی» را تأمین می‌کند و سپاه «امنیت و لجستیک نظامی» را.³⁴

۴.۲. ارزآوری پتروشیمی‌ها: نفت پارس و پارسین سپهر

شرکت‌های زیرمجموعه گروه انرژی تدبیر، ماشین‌های چاپ پول ستاد هستند:

- **پالایشگاه پارسین سپهر:** این مگا-پروژه در عسلویه و مَهر با سرمایه‌گذاری ۱.۱ میلیارد دلاری، اتان و متان را از ۹ فاز پارس جنوبی استحصال می‌کند. درآمد ارزی سالانه آن تا ۱ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که مستقیماً به شریان‌های مالی ستاد تزریق می‌شود.¹⁸
- **نفت پارس:** این شرکت قدیمی و بورسی، با صادرات گسترده روغن‌های پایه و روانکار، جریان نقدینگی ارزی پایداری را برای ستاد تأمین می‌کند که برای تأمین مالی سایر پروژه‌ها (از جمله واردات تجهیزات ماینینگ یا نهادهای دامی) حیاتی است.¹⁸

نتیجه‌گیری: ماتریوشکای تاریک و آینده اقتصاد ایران

پرونده تحقیقاتی فاز سوم ستاد اجرایی فرمان امام، تصویری از یک «دولت موازی هوشمند» را ترسیم می‌کند. اگر در گذشته این نهاد به دنبال «مصادره ثروت موجود» بود، امروز به دنبال «خلق انحصار در ثروت‌های آینده» است.

1. **انحصار مدرن:** ستاد با ابزارهایی مانند «برکت ونچرز» و «مبین»، زیرساخت‌های اقتصاد دیجیتال و مالکیت فکری نخبگان را تسخیر کرده است.
2. **آرbitراژ منابع:** با استفاده از رانت انرژی در ماینینگ و رانت ارزی در پتروشیمی و کشاورزی، چرخه بسته‌ای ایجاد کرده که سود آن خصوصی (درون سازمانی) و هزینه آن عمومی (تورم، ناترازی انرژی) است.
3. **دیپلماسی سایه:** شبکه‌هایی مانند «مبین اینترنشنال»، ستاد را به ابزاری غیرقابل جایگزین برای حاکمیت در دور زدن تحریم‌ها تبدیل کرده است، امری که بقای سیاسی این نهاد را تضمین می‌کند.

ماتریوشکای تاریک، استعاره‌ای از ساختاری است که در آن هر لایه، لایه قبلی را پنهان می‌کند و در هسته مرکزی آن، انباشت سرمایه‌ای نهفته است که نظارت‌پذیر نیست و در خدمت اهداف استراتژیک و ایدئولوژیک حاکمیت عمل می‌کند، نه توسعه ملی.

منابع و ارجاعات کلیدی:

- ¹ (برکت ونچرز، آمن کپیتال)
- ¹² (مبین ایران، مخابرات)

- (ماینینگ، ری نیرو، ساوجبلاغ)²⁰
- (هلدینگ کشاورزی، زرین، نهاده‌ها)²⁵
- (انرژی تدبیر، پارسیان سپهر، ونزوئلا)¹⁸
- (ساختار ستاد، تحریم‌ها، سیاست رمزارز)³⁷

Works cited

1. موسسه دانش بنیان برکت - اکوسیستم کارآفرینی, accessed February 16, 2026, [/https://ecosystem.ir/legal/4224](https://ecosystem.ir/legal/4224)
2. موسسه دانش بنیان برکت - شتاب دهنده دیموند, accessed February 16, 2026, <https://dmondgroup.com/investor/%D9%85%D9%88%D8%B3%D8%B3%D9%87-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4-%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%A8%D8%B1%DA%A9%D8%AA>
3. اکوسیستم - اکوموتیو, accessed February 16, 2026, [/https://ecomotive.ir/category/entrepreneurship/ecosystem/feed](https://ecomotive.ir/category/entrepreneurship/ecosystem/feed)
4. لیست سرمایه گذاران خطر پذیر در استارت اپ ها - علی درزی, accessed February 16, 2026, <https://alidarzi.ir/blog/%D9%84%DB%8C%D8%B3%D8%AA-%D8%B3%D8%B1%D9%85%D8%A7%DB%8C%D9%87-%DA%AF%D8%B0%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%AE%D8%B7%D8%B1-%D9%BE%D8%B0%DB%8C%D8%B1-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7>
5. صندوقی برای استارت‌آپ‌های شهرستانی و دانشجویان / عرضه سهام تیمهای مورد حمایت در بورس بازار, accessed February 16, 2026, <https://www.tahlilbazaar.com/news/9885/%D8%B5%D9%86%D8%AF%D9%88%D9%82%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D8%A7%D9%BE%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%B4%D9%87%D8%B1%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D9%88-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%AC%D9%88%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%B9%D8%B1%D8%B6%D9%87-%D8%B3%D9%87%D8%A7%D9%85-%D8%AA%DB%8C%D9%85%D9%87%D8%A7%DB%8C>
6. بررسی ظرفیت‌های «برکت» برای توسعه و همکاری با اکوسیستم علم و فناوری کشور - ایسنا, accessed February 16, 2026, <https://www.isna.ir/amp/1404112615186>
7. اولین اگزیت موفق 100 استارت‌آپ - 100Startups.ir, accessed February 16, 2026, <https://www.100startups.ir/12398/%D8%A7%D9%88%D9%84%DB%8C%D9%86-%D8%A7%DA%AF%D8%B2%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D9%88%D9%81%D9%82-10>

[/0-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D8%A7%D9%BE](#)

8. بررسی ظرفیت‌های موسسه برکت برای همکاری با زیست بوم علم و فناوری - خبرگزاری صدا و سیما, accessed February 16, 2026,

<https://www.iribnews.ir/fa/amp/news/5716931>

9. بازخوانی تاریخ یک دهه استارت آپ در ایران - جامعه اندیشکده ها, accessed February 16, 2026,

<https://iranthinktanks.com/wp-content/uploads/2024/02/The-first-issue-of-the-problem-quarterly-winter-1402.pdf>

10. حقوق مالکیت فکری بر چرخش نخبگان بررسی تأثیرسیاست تقویت ی پژوهش مقاله - سیاستگذاری عمومی, accessed February 16, 2026,

https://jppolicy.ut.ac.ir/article_77617_66c2815eb7465f48df17413b8d5c1adb.pdf

11. رئیس موسسه دانش‌بنیان برکت: نوآوری اجتماعی رویکردی جهانی برای کاهش نابرابری و توسعه فراگیر است - اکوموتیو, accessed February 16, 2026,

<https://ecomotive.ir/1404/10/09/%D8%B1%D8%A6%DB%8C%D8%B3-%D9%85%D9%88%D8%B3%D8%B3%D9%87-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%A8%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%86%D9%88%D8%A2%D9%88%D8%B1%DB%8C-%D8%A7%D8%AC>

12. How Khamenei's Economic Empire Seized Iran's Telecom Giant and Plundered Retirees' Pensions - NCRI, accessed February 16, 2026,

<https://www.ncr-iran.org/en/news/iran-protests/how-khameneis-economic-empire-seized-irans-telecom-giant-and-plundered-retirees-pensions>

13. مشخص شدن زمان و جزئیاتی از دومین عرضه اولیه سال - ایران اکونومیست, accessed February 16, 2026,

<https://iraneconomist.com/fa/news/167498/%D9%85%D8%B4%D8%AE%D8%B5-%D8%B4%D8%AF%D9%86-%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86-%D9%88-%D8%AC%D8%B2%D8%A6%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D8%AF%D9%88%D9%85%DB%8C%D9%86-%D8%B9%D8%B1%D8%B6%D9%87-%D8%A7%D9%88%D9%84%DB%8C%D9%87-%D8%B3%D8%A7%D9%84>

14. با اتلاف 12 درصدی انرژی در کشور روبه‌رو هستیم / اراه راهکار تخصصی و علمی برای حل ناترازی برق در کشور - دانشگاه ایلام, accessed February 16, 2026,

<https://www.ilam.ac.ir/news/show/?ihwfhxfqz--%D8%A8%D8%A7-%D8%A7%D8%AA%D9%84%D8%A7%D9%81-12-%D8%AF%D8%B1%D8%B5%D8%AF%D9%8A-%D8%A7%D9%86%D8%B1%DA%98%D9%8A-%D8%AF%D8%B1-%DA%A9%D8%B4%D9%88%D8%B1-%D8%B1%D9%88%D8%A8%D9%87%E2%80%8C%D8%B1%D9%88-%>

<https://www.iranintl.com/en/202412215163>

15. مهمترین اخبار و رویدادهای البرز در هفته‌ای که گذشت - ایرنا, accessed February 16, 2026,

<https://www.irna.ir/news/84195006/%D9%85%D9%87%D9%85%D8%AA%D8%B1%DB%8C%D9%86-%D8%A7%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1-%D9%88-%D8%B1%D9%88%DB%8C%D8%AF%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%B1%D8%B2-%D8%AF%D8%B1-%D9%87%D9%81%D8%AA%D9%87-%D8%A7%DB%8C-%DA%A9%D9%87-%DA%AF%D8%B0%D8%B4%D8%AA>

16. Power outages rekindle controversies over Bitcoin mining in Iran, accessed February 16, 2026, <https://www.iranintl.com/en/202412215163>

17. کشف ۵۱ دستگاه استخراج غیرمجاز رمز ارز در مازندران طی ۷ روز گذشته - ندای تاجن, accessed February 16, 2026,

<http://nedayetajan.ir/2025/01/12/%DA%A9%D8%B4%D9%81-%DB%B5%DB%B1-%D8%AF%D8%B3%D8%AA%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%AE%D8%B1%D8%A7%D8%AC-%D8%BA%DB%8C%D8%B1%D9%85%D8%AC%D8%A7%D8%B2-%D8%B1%D9%85%D8%B2-%D8%A7%D8%B1%D8%B2-%D8%AF>

18. افزایش سالانه ۵۰ میلیون دلار صادرات با ۱۵ میلیون دلار سرمایه گذاری - تحلیل بازار, accessed February 16, 2026,

<https://www.tahliibazaar.com/news/184984/%D8%A7%D9%81%D8%B2%D8%A7%DB%8C%D8%B4-%D8%B3%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D9%87-%DB%B5%DB%B0-%D9%85%DB%8C%D9%84%DB%8C%D9%88%D9%86-%D8%AF%D9%84%D8%A7%D8%B1-%D8%B5%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%A8%D8%A7-%DB%B1%DB%B5-%D9%85%DB%8C%D9%84%DB%8C%D9%88%D9%86-%D8%AF%D9%84%D8%A7%D8%B1-%D8%B3%D8%B1%D9%85%D8%A7%DB%8C%D9%87>

19. accessed February 16, 2026, <https://www.mashal.ir/content/1/%D9%85%D8%B4%D8%B9%D9%84/176/%D9%85%D8%B4%D8%B9%D9%84-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D8%B1%D9%87-1012>

20. Treasury Targets Assets of Iranian Leadership, accessed February 16, 2026,

<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jl1968>

21. پشت‌پرده ساخت نیروگاه خصوصی برق توسط شرکت مخابرات استان قم +جوابیه "ری نیرو",
accessed February 16, 2026,

<https://barghnews.com/fa/news/5593/%D9%BE%D8%B4%D8%AA%E2%80%8C%D9%BE%D8%B1%D8%AF%D9%87-%D8%B3%D8%A7%D8%AE%D8%AA-%D9%86%DB%8C%D8%B1%D9%88%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D8%AE%D8%B5%D9%88%D8%B5%DB%8C-%D8%A8%D8%B1%D9%82-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7-%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%85%D8%AE%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D9%82%D9%85-%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%A8%DB%8C%D9%87-%D8%B1%DB%8C-%D9%86%DB%8C%D8%B1%D9%88>

22. ورود متولیان جدید به فضای مجازی هزار متولی - عصر پرداخت, 16 February 2026, <https://www.asrepardakht.ir/wp-content/uploads/2021/07/988-pdf.pdf>

23. رییس گروه اقتصادی دفتر خامنه‌ای: از رمز ارز برای دور زدن تحریم‌ها استفاده کنیم, accessed February 16, 2026, <https://www.iranintl.com/202412027680>

24. DR. masoomi 1.pdf - سندیکای شرکت های تولیدکننده برق, accessed February 16, 2026,

<http://www.pgcsyndicate.ir/AdminPanel/UploadedFiles/Journals/DR.%20masoomi%201.pdf>

25. زرین کشت پایدار زرنديه - ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره), accessed February 16, 2026,

<https://setad.ir/tag/%D8%B2%D8%B1%DB%8C%D9%86+%DA%A9%D8%B4%D8%AA+%D9%BE%D8%A7%DB%8C%D8%AF%D8%A7%D8%B1+%D8%B2%D8%B1%D9%86%D8%AF%DB%8C%D9%87>

26. آنچه درباره فعالیت‌های اقتصادی ستاد اجرایی می‌دانیم - ایرنا پلاس, accessed February 16, 2026,

<https://plus.irna.ir/news/83778598/%D8%A2%D9%86%DA%86%D9%87-%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D9%81%D8%B9%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%AA-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF-%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D9%85%DB%8C-%D8%AF%D8%A7%D9%86%DB%8C%D9%85>

27. هلدینگ کشاورزی ستاد اجرایی فرمان امام -, accessed February 16, 2026, <https://setad.ir/tag/%D9%87%D9%84%D8%AF%DB%8C%D9%86%DA%AF+%DA%A>

- [9%D8%B4%D8%A7%D9%88%D8%B1%D8%B2%DB%8C+%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF+%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C+%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86+%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85](https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF_%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86_%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85)
accessed February 16, 2026, https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF_%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86_%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85
28. ستاد اجرایی فرمان امام - ویکی‌پدیا، دانشنامهٔ آزاد،
https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF_%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86_%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85
accessed February 16, 2026, <https://asre-eghtesad.com/wp-content/uploads/2024/11/14030822.pdf>
29. تونل وحشت FATF - عصر اقتصاد،
<https://asre-eghtesad.com/wp-content/uploads/2024/11/14030822.pdf>
30. اوکسین صنعت با گام های استوار در مسیر توسعه صنعتی،
<https://www.pishkhan.com/Archive/1398/11/13981120/JahanSanat749711097104504948186560.pdf>
31. Treasury Sanctions Key Actors in Iran's Oil Sector for Supporting ...,
February 16, 2026, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sm1165>
32. U.S. Seizes Iranian Fuel on Tankers - The Iran Primer, accessed February 16, 2026,
<https://iranprimer.usip.org/blog/2020/aug/18/us-seizes-iranian-fuel-tankers>
33. DUBAI: A GLOBAL HUB FOR ILLICIT TRADE AND SANCTIONS EVASION - TraCCC,
accessed February 16, 2026,
<https://traccc.gmu.edu/wp-content/uploads/2024/11/Dubai-report-Updated.pdf>
34. Warrant and Complaint Seek Seizure of All Iranian Gasoil Aboard Four Tankers
Headed to Venezuela Based on Connection to IRGC - Department of Justice,
accessed February 16, 2026,
<https://www.justice.gov/opa/press-release/file/1291321/dl?inline>
35. مؤسسه دانش‌بنیان برکت - ویکی‌پدیا، دانشنامهٔ آزاد،
https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%A4%D8%B3%D8%B3%D9%87_%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%E2%80%8C%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D9%86_%D8%A8%D8%B1%DA%A9%D8%AA
36. بندی اعتباری گزارش رتبه - سهام یاب،
<https://www.sahamyab.com/guest/image/generic/64116ded-d581-4f82-8163-57b5dae2b1c>
37. Execution of Imam Khomeini's Order - Wikipedia, accessed February 16, 2026,
https://en.wikipedia.org/wiki/Execution_of_Imam_Khomeini%27s_Order

فاز چهارم پرونده تحقیقی: اکوسیستم معافیت، فرار مالیاتی و سپر حقوقی ستاد اجرایی فرمان امام (ماتریوشکای تاریک)

مقدمه: آناتومی یک «لویاتان» در سایه و استعاره ماتریوشکای تاریک

در کالبدشکافی ساختار اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) (EIKO) نه به عنوان یک بنگاه اقتصادی متعارف و نه صرفاً یک نهاد خیریه، بلکه به مثابه یک «دولت در دولت» یا به تعبیر دقیق‌تر، یک «ماتریوشکای تاریک» (Dark Matryoshka) قابل شناسایی و تحلیل است. استعاره ماتریوشکا از آن جهت در این پژوهش حائز اهمیت بنیادین است که با لایه‌برداری از هر سطح این نهاد، لایه‌ای پیچیده‌تر، غیرشفاف‌تر و درهم‌تنیده‌تر آشکار می‌شود. لایه بیرونی که با چهره‌ای خیریه و محرومیت‌زدا تحت عنوان بنیاد برکت نمایش داده می‌شود، پوششی است برای لایه‌های زیرین که شامل هلدینگ‌های عظیم اقتصادی، شرکت‌های اقماری تودرتو، و شبکه‌ای از پیمانکاران دست‌دوم است که در فضایی عاری از رقابت آزاد تنفس می‌کنند. این ساختار تودرتو، ستاد اجرایی را به بزرگترین کارتل اقتصادی غیرپاسخگو در خاورمیانه تبدیل کرده است که از مصونیت‌های قانونی، قضایی و مالیاتی ویژه‌ای برخوردار است.

این گزارش تحقیقی جامع، با عبور از سطح ظاهری فعالیت‌های عام‌المنفعه، به تشریح مکانیسم‌های زیرساختی و نهادی می‌پردازد که بقای این امپراتوری را تضمین می‌کنند. تمرکز این فاز از تحقیقات بر سه محور کلیدی و استراتژیک استوار است: نخست، **اکوسیستم معافیت مالیاتی (Fiscal Immunity)** که فراتر از یک معافیت ساده، به یک مهندسی مالی پیچیده بدل شده است؛ دوم، **فرار مالیاتی سیستماتیک** که از طریق مکانیسم‌های بودجه‌ای مانند روش‌های جمع-خرجی مشروعیت می‌یابد؛ و سوم، **سپر حقوقی نفوذناپذیر** که از طریق دادگاه‌های ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی و انحصار حسابرسی تأمین می‌شود. تحلیل داده‌های موجود نشان می‌دهد که ستاد اجرایی فرمان امام با بهره‌گیری از «اثر برون‌رانی» (Crowding Out Effect)، بخش خصوصی واقعی را از بازار حذف می‌کند و با ایجاد یک چرخه بسته مالی (Closed-Loop Financial Cycle) شامل بانک، بیمه و تولید، تمامی نظارت‌های بیرونی را عقیم می‌سازد.¹

فصل اول: مهندسی معافیت؛ معماری فرار مالیاتی قانونی و

پارادوکس شفافیت

یکی از پیچیده‌ترین و مناقشه‌برانگیزترین ابعاد فعالیت ستاد اجرایی فرمان امام، وضعیت مبهم، دوگانه و مهندسی‌شده مالیاتی آن است. در حالی که مقامات ستاد و سازمان امور مالیاتی در مصاحبه‌های عمومی مدعی پرداخت مالیات و خوش‌حسابی هستند، واکاوی دقیق اسناد حقوقی، آیین‌نامه‌های اجرایی و ردیف‌های بودجه‌ای، واقعیت متفاوتی را آشکار می‌سازد که می‌توان آن را «فرار مالیاتی قانونی» نامید.

۱.۱. حفره‌های قانونی در ماده ۲ قانون مالیات‌های مستقیم

بر اساس ماده ۲ قانون مالیات‌های مستقیم، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی که دارای مجوز معافیت از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری هستند، از پرداخت مالیات بر درآمد معاف می‌باشند.^۴ اگرچه تبصره‌های بعدی تلاش کردند شرکت‌های تابعه این نهادها را مشمول مالیات کنند، اما ساختار حقوقی ستاد اجرایی به گونه‌ای طراحی شده که از یک «حفره قانونی» (Legal Loophole) بزرگ بهره‌برداری می‌کند. خود ستاد اجرایی به عنوان نهاد بالادستی و مالک نهایی، از هرگونه مالیات بر درآمد معاف است. این بدان معناست که سود تقسیم‌شده (Dividend) که از شرکت‌های تابعه سودده (مانند گروه دارویی برکت، گروه توسعه اقتصادی تدبیر، یا شرکت‌های نفت و گاز) به ستاد منتقل می‌شود، به عنوان درآمد نهاد مادر تلقی شده و کاملاً معاف از مالیات است. این ساختار هلدینگی باعث می‌شود که سود نهایی از دسترس سازمان امور مالیاتی خارج شود و انباشت سرمایه در لایه بالایی ماتریوشکا بدون هیچ‌گونه اصطکاک مالیاتی صورت پذیرد.^۴

۱.۲. مکانیسم جمع-خرجی: چرخه بازگشت نقدینگی

حتی در مواردی که طبق فشارهای عمومی یا الزامات قانونی، مالیاتی برای شرکت‌های تابعه محاسبه می‌شود، دولت و مجلس شورای اسلامی مکانیسمی تحت عنوان «جمع-خرجی» (Collective-Expense Mechanism) را در بودجه‌های سنواتی تعبیه کرده‌اند. تحلیل اسناد بودجه، به ویژه بودجه سال ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که مالیات پرداختی توسط نهادهای زیر نظر رهبری و نیروهای مسلح، عیناً یا با ضریبی افزایشی، از طریق ردیف‌های هزینه‌ای خاص جهت «محرومیت‌زدایی» یا «توسعه عدالت آموزشی» به حساب‌های خود ستاد بازگردانده می‌شود.^۴

این مکانیسم عملاً مفهوم مالیات را تهی می‌کند؛ زیرا مالیات در تعریف اقتصادی، انتقال ثروت از بخش خصوصی یا شبه‌دولتی به خزانه عمومی برای تأمین هزینه‌های عامه است. اما در اینجا، مالیات پرداختی تنها یک گردش حساب صوری است که در نهایت به جیب پرداخت‌کننده باز می‌گردد. وجود ردیف‌های درآمدی نمادین با مبالغی مانند «۱ ریال» یا «۱۰۰ هزار تومان» در بودجه برای مالیات این بنگاه‌های عظیم اقتصادی، نشان‌دهنده فقدان اراده واقعی برای اخذ مالیات و صرفاً تلاشی برای پر کردن جداول بودجه‌ای است.^۷ نتیجه این فرآیند این است که نرخ مؤثر مالیاتی (Effective Tax Rate) برای این امپراتوری اقتصادی، علیرغم گردش مالی چند میلیارد دلاری، عملاً نزدیک به صفر است.

۱.۳. بودجه‌های سایه و گریز از خزانه‌داری کل

برخلاف شرکت‌های دولتی که ملزم به واريز تمامی درآمدهای خود به حساب خزانه کل کشور نزد بانک مرکزی هستند، ستاد اجرایی دارای یک «خزانه‌داری موازی» است. درآمدهای حاصل از فروش نفت (از طریق شرکت‌های واسط و دلانان نفتی)، صادرات محصولات پتروشیمی، و درآمدهای مخابراتی مستقیماً به حساب‌های تحت کنترل نهاد رهبری و ستاد واريز می‌شود و در بودجه عمومی دولت بازتاب نمی‌یابد.^۹ این ساختار به ستاد اجازه می‌دهد تا بدون نگرانی از کسری بودجه عمومی، تحریم‌های بانکی بین‌المللی بر دولت، یا نظارت دیوان محاسبات، نقدینگی عظیمی را جابجا کند. عدم امکان تفحص مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات از حساب‌های ستاد^{۱۰}، یک «تاریکی مطلق مالی» ایجاد کرده است که در آن، مرز بین سود تجاری، بودجه خیریه، و هزینه‌های عملیاتی قابل تفکیک نیست و امکان انباشت ثروت بدون پاسخگویی را فراهم می‌آورد.

ویژگی مالیاتی	بخش خصوصی واقعی	ستاد اجرایی فرمان امام	پیامد اقتصادی
نرخ مالیات بر درآمد	۲۵٪ طبق قانون مالیات‌های مستقیم	معاف (ماده ۲) یا بازگشت از طریق جمع-خرجی	رقابت نابرابر و اثر برون‌رانی
واريز به خزانه	الزامی برای پیمانکاران دولتی	دارای خزانه‌داری مستقل و موازی	عدم شفافیت در منابع عمومی کشور
حسابرسی	سازمان حسابرسی یا حسابداران رسمی	انحصار مؤسسه مفید راهبر	عدم امکان کشف فساد و تخلفات
نظارت پارلمانی	تحت نظارت دیوان محاسبات (در تعامل با دولت)	مصون از تحقیق و تفحص مجلس	ایجاد حاشیه امن برای مدیران متخلف

فصل دوم: استبداد حسابرسی؛ نقش انحصاری «مفید راهبر» در

تاریکخانه مالی

در بازارهای مالی مدرن و اقتصادهای شفاف، اعتبار صورت‌های مالی و سلامت اقتصادی بنگاه‌ها به استقلال و بی‌طرفی حسابرس وابسته است. اما در اکوسیستم اقتصادی ستاد اجرایی، مفهوم «حسابرسی مستقل» به کلی دگرگون شده و به ابزاری برای پنهان‌کاری تبدیل شده است.

۲.۱. تعارض منافع ساختاری در حسابرسی

مؤسسه حسابرسی «مفید راهبر» که مستقیماً زیر نظر دفتر رهبری و معاونت نظارت و حسابرسی آن فعالیت می‌کند، تنها نهاد مجاز برای حسابرسی و بازرسی مالی ستاد اجرایی و شرکت‌های تابعه آن است.¹⁰ این انحصار حسابرسی، بزرگترین تعارض منافع ممکن را ایجاد کرده است: حسابرس (مفید راهبر) و حسابرسی‌شونده (ستاد اجرایی) هر دو به یک منشأ واحد قدرت (دفتر رهبری) پاسخگو هستند و رئیس هر دو نهاد توسط یک مقام منصوب می‌شود.

این ساختار دایره‌ای و بسته، امکان هرگونه افشای فساد، تخلفات مالی، یا ناکارآمدی مدیریتی را به حداقل می‌رساند. گزارش‌های حسابرسی مفید راهبر به جای آنکه در اختیار عموم، سهامداران خرد، یا نهادهای نظارتی ملی قرار گیرد، تنها به دفتر رهبری ارائه می‌شود. مدیرعامل مؤسسه مفید راهبر صراحتاً هدف حسابرسی را «صیانت از مدیران» و «زدودن آلودگی‌های اطلاعات» توصیف کرده است.¹³ در ادبیات حرفه‌ای حسابرسی، چنین تعبیری به معنای پاکسازی صورت‌های مالی از موارد حساسیت‌برانگیز و ارائه تصویری مهندسی‌شده قبل از انتشار محدود آن‌هاست. این رویکرد، حسابرسی را از یک ابزار کشف حقیقت به یک فیلتر اطلاعاتی تبدیل می‌کند.

۲.۲. عقیم‌سازی نهادهای نظارتی ملی

دیوان محاسبات کشور و سازمان بازرسی کل کشور، که طبق قانون اساسی وظیفه نظارت بر دخل و خرج عمومی و اجرای صحیح قوانین را دارند، طبق تفسیرهای شورای نگهبان و اساسنامه‌های داخلی، حق ورود به پرونده‌های مالی ستاد اجرایی را ندارند، مگر با اذن خاص و موردی رهبری که به ندرت صادر می‌شود.¹¹ این مصونیت نظارتی، ستاد اجرایی را به «جزیره‌ای امن» برای مدیرانی تبدیل کرده است که ممکن است از بخش دولتی یا خصوصی به دلیل تخلفات رانده شده باشند. عدم دسترسی دیوان محاسبات به اسناد مالی ستاد، به معنای آن است که هیچ نهاد منتخبی (مجلس) نمی‌تواند بر نحوه هزینه کرد ثروت‌های عظیمی که از مصادره اموال عمومی و خصوصی به دست آمده، نظارت کند.

فصل سوم: ماتریوشکای حقوقی؛ دادگاه‌های اصل ۴۹ به مثابه

موتور مولد سرمایه

قلب تپنده انباشت سرمایه اولیه و مداوم در ستاد اجرایی فرمان امام، نه فعالیت‌های تولیدی یا کارآفرینی، بلکه احکام قضایی صادره از دادگاه‌های ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی است. این دادگاه‌ها که در ابتدا با هدفی انقلابی برای مصادره اموال وابستگان رژیم پهلوی تأسیس شدند، در گذر زمان با تغییر ماهیت، به ابزاری قدرتمند برای تملک دارایی‌های بخش خصوصی، اقلیت‌های مذهبی و املاک مجهول‌المالک تبدیل شده‌اند.

۳.۱. تحول مفهوم مصادره و وارونگی بار اثبات

اصل ۴۹ قانون اساسی دولت را موظف به استرداد ثروت‌های نامشروع کرده است. اما در رویه قضایی دادگاه‌های ویژه که بازوی اجرایی آن‌ها ستاد اجرایی است، دایره شمول این اصل به شدت گسترش یافته است. در این دادگاه‌ها، اصل برائت مالکیت که رکن بنیادین حقوق مدنی است، اغلب معکوس می‌شود. مالکان (به ویژه ایرانیان خارج از کشور، زندانیان سیاسی یا اقلیت‌های مذهبی مانند بهائیان) باید مشروعیت اموال موروثی یا خریداری شده خود را اثبات کنند، نه اینکه دادگاه نامشروع بودن آن را ثابت کند.¹⁶ این وارونگی بار اثبات، همراه با اختیارات گسترده قضات دادگاه‌های انقلاب، فضایی را ایجاد می‌کند که در آن هر ملکی که مالک آن در دسترس نباشد یا دارای پرونده سیاسی-عقیدتی باشد، در معرض مصادره قرار می‌گیرد. گزارش‌های متعددی وجود دارد که نشان می‌دهد ستاد اجرایی با استفاده از این اهرم، اموال بهائیان را صرفاً به دلیل باور مذهبی‌شان مصادره کرده و حق مالکیت شهروندان را نقض نموده است.¹⁸

۳.۲. تثبیت قدرت از طریق آراء وحدت رویه

دیوان عالی کشور با صدور آراء وحدت رویه، بویژه رأی شماره ۱۸۵ و ۵۸۱، پایه‌های حقوقی تملک‌های ستاد را مستحکم کرده است. این آراء قضایی، صلاحیت دادگاه‌های عمومی و حقوقی را در رسیدگی به پرونده‌های مرتبط با ستاد اجرایی سلب کرده و آن را در انحصار دادگاه‌های انقلاب (ویژه اصل ۴۹) قرار داده‌اند.²⁰ این بدان معناست که اگر ستاد اجرایی روی ملکی دست بگذارد یا ادعای مالکیت کند، مالک خصوصی نمی‌تواند در یک دادگاه حقوقی عادی شکایت کند، بلکه باید در زمینی بازی کند که داور آن (دادگاه انقلاب) ساختاری همسو با ستاد دارد. علاوه بر این، اختیارات مربوط به «اموال مجهول‌المالک» و «اراضی بایر» به ستاد اجرایی اجازه می‌دهد تا املاکی که به هر دلیلی وضعیت ثبتی مشخصی ندارند یا برای مدتی رها شده‌اند را تملک کند.²⁴ تحقیقات نشان می‌دهد که ستاد با استفاده از رانت اطلاعاتی در ادارات ثبت اسناد، املاک ارزشمند فاقد سند یا دارای مشکلات ثبتی را شناسایی کرده و با طرح دعوی، حکم تملک آن‌ها را دریافت می‌کند.²⁵

۳.۳. چرخه سودآوری از اموال مصادره‌ای

پس از صدور حکم مصادره، اموال وارد چرخه اقتصادی ستاد می‌شوند. این اموال یا از طریق مزایده‌های مدیریت شده به فروش می‌رسند، یا وارد پروژه‌های توسعه‌ای شرکت‌های تابعه (مانند گروه‌های ساختمانی تدبیر) می‌شوند. این فرآیند یک چرخه کامل «شناسایی-قضاوت-مصادره-توسعه» را شکل می‌دهد که در آن ستاد

اجرایی هم شاکی است، هم ذینفع نهایی حکم، و هم مجری توسعه ملک. چنین تمرکزی از قدرت، عملاً حقوق مالکیت خصوصی را در ایران متزلزل کرده و ریسک سرمایه‌گذاری را برای بخش خصوصی واقعی به شدت افزایش داده است.

فصل چهارم: تسخیر رگولاتوری و انحصار دارویی؛ مورد مطالعاتی «برکت»

پدیده «تسخیر رگولاتوری» (Regulatory Capture) زمانی رخ می‌دهد که نهاد تنظیم‌گر دولتی که وظیفه حفاظت از منافع عمومی را دارد، عملاً در خدمت منافع بنگاه‌های تحت نظارت خود قرار می‌گیرد. گروه دارویی برکت (زیرمجموعه اصلی ستاد اجرایی) نمونه‌ای بارز و کلاسیک از این پدیده در اقتصاد ایران است.

۴.۱. ممنوعیت واردات به نفع تولید انحصاری

مدیران ارشد وزارت بهداشت و سازمان غذا و دارو، غالباً در چرخش درهای گردان (Revolving Door) بین مناصب دولتی و هیئت‌مدیره شرکت‌های تابعه ستاد (مانند گروه دارویی برکت، هلدینگ تدبیر) در حرکت هستند.²⁶ این درهم‌تنیدگی مدیریتی باعث می‌شود تصمیمات کلان حوزه سلامت با منافع اقتصادی ستاد همسو شود. مکانیسم انحصار بدین گونه عمل می‌کند که زمانی که شرکت‌های دانش‌بنیان مستقل یا واردکنندگان بخش خصوصی قصد واردات یا تولید داروی خاصی (به ویژه داروهای گران‌قیمت ضدسرطان یا واکسن) را دارند، شرکت‌های تابعه برکت با ادعای «توانایی تولید داخلی» و ارائه مستندات مبنی بر آمادگی تولید، موجب ممنوعیت واردات آن دارو می‌شوند (List of Banned Imports). این در حالی است که در بسیاری موارد، خط تولید هنوز آماده نیست یا محصول نهایی کیفیت لازم را ندارد.²⁷ این استراتژی، بازار را از رقبا خالی کرده و انحصار قیمت‌گذاری و توزیع را در اختیار برکت قرار می‌دهد.

۴.۲. واکسن کوو ایران برکت: اوج تسخیر رگولاتوری

پروژه واکسن کرونا (کوو ایران برکت) نمایانگر اوج قدرت ستاد در جهت‌دهی به سیاست‌های ملی سلامت بود. در حالی که کشور نیازمند واردات فوری واکسن بود، ستاد اجرایی با وعده‌های تولید میلیونی، عملاً واردات را به تأخیر انداخت. پیش‌خرید واکسن‌ها با بودجه‌های کلان دولتی، صدور مجوزهای اضطراری توسط سازمان غذا و دارو بدون طی مراحل شفاف و استاندارد جهانی و حذف واکسن‌های معتبر خارجی از سبد واردات، نشان‌دهنده سیطره کامل ستاد بر سیاست‌گذاری سلامت کشور بود.²⁷ در این پروسه، نهاد رگولاتور (وزارت بهداشت) نه تنها ناظر نبود، بلکه به عنوان بازاریاب و تسهیل‌گر انحصار برکت عمل کرد.

۴.۳. شرکت‌های پوششی و بازی پوسته‌ای (The Shell Game)

برای دور زدن تحریم‌های بین‌المللی و پنهان کردن ذینفع نهایی (Ultimate Beneficial Owner)، ستاد اجرایی از شبکه پیچیده‌ای از شرکت‌های پوششی (Shell Companies) و لایه‌های مالکیتی تودرتو استفاده می‌کند. تحقیقات نشان می‌دهد که شرکت‌هایی مانند «کاراندیش دوران معاصر» که ظاهراً مستقل هستند و سهامدار عمده گروه دارویی برکت می‌باشند، در واقع متعلق به لایه‌های زیرین ستاد هستند.³⁰ استفاده از نام‌های متفاوت و تغییرات مداوم در ترکیب هیئت‌مدیره‌ها، شناسایی ارتباط این شرکت‌ها با هسته مرکزی قدرت و اعمال تحریم‌ها یا بررسی‌های دقیق مالی (Due Diligence) را دشوار می‌سازد. این ساختار به برکت اجازه می‌دهد تا در بازارهای بین‌المللی با ظاهری مشروع فعالیت کند، در حالی که سود نهایی به خزانه‌داری سایه ستاد باز می‌گردد.

فصل پنجم: اکوسیستم خودبیمه‌گری (Captive Insurance)؛ حبس نقدینگی در جیب چپ

یکی از استراتژی‌های مدرن ستاد اجرایی برای حفظ سرمایه و مدیریت ریسک درون‌گروهی، ایجاد یک اکوسیستم مالی بسته است که در آن جریان نقدینگی هرگز از کنترل خارج نمی‌شود. شرکت «خدمات بیمه برکت»¹² نقشی کلیدی در این استراتژی ایفا می‌کند.

۵.۱ مکانیسم بیمه کپتیو (Captive) در پروژه‌های ملی

تمامی پروژه‌های عظیم ساختمانی، صنعتی، نفتی و دارویی ستاد اجرایی، به جای بیمه شدن نزد شرکت‌های بیمه تجاری مستقل، توسط شرکت بیمه برکت یا کنسرسیوم‌هایی به رهبری آن تحت پوشش قرار می‌گیرند. این مکانیسم که در ادبیات مالی به عنوان "Captive Insurance" شناخته می‌شود، باعث می‌شود حق‌بیمه‌های کلان (Premium) که معمولاً هزینه‌ای قابل توجه برای پروژه‌هاست، از اکوسیستم ستاد خارج نشود و عملاً از جیب راست به جیب چپ منتقل گردد. علاوه بر این، تفاهم‌نامه‌هایی مانند بیمه منازل روستایی استان خوزستان یا طرح‌های «برکت خانواده» و بیمه حوادث طبیعی، بدون برگزاری مناقصات شفاف و رقابتی و با ترک تشریفات به شرکت بیمه برکت واگذار می‌شوند.³¹ این اقدام نه تنها سود تضمین‌شده‌ای را برای بیمه برکت فراهم می‌کند، بلکه شرکت‌های بیمه خصوصی را از بازار پروژه‌های بزرگ ملی و دولتی محروم می‌سازد و مصداق بارز اثر برون‌رانی است.

۵.۲ شبکه درهم‌تنیده بانکی و بیمه‌ای

نفوذ مالی ستاد تنها به بیمه برکت محدود نمی‌شود. ستاد اجرایی از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری تابعه (مانند تدبیر)، سهامدار عمده یا دارای کرسی مدیریتی در بانک‌های بزرگ کشور همچون بانک پارسیان، بانک ملت، بانک صادرات و شرکت‌های بیمه وابسته به آن‌ها (بیمه پارسیان، بیمه ملت) است.³² این شبکه بانکی-بیمه‌ای درهم‌تنیده، کارکردی حیاتی برای امپراتوری ستاد دارد:

1. **تأمین مالی رانتی (Preferential Financing):** بانک‌های زیرمجموعه موظف می‌شوند تسهیلات کلان با شرایط آسان را به شرکت‌های تولیدی و عمرانی ستاد اعطا کنند.
2. **پوشش ریسک:** شرکت‌های بیمه وابسته، ریسک پروژه‌های پرخطر ستاد را پوشش می‌دهند.
3. **مدیریت نقدینگی:** گردش مالی عظیم شرکت‌های نفت و گاز و دارویی ستاد در این بانک‌ها تمرکز می‌یابد و قدرت خلق پول و اعتبار را برای این شبکه فراهم می‌کند.

فصل ششم: تحلیل اثر برون‌رانی (Crowding Out) و ضربه به اقتصاد ملی

مجموع فعالیت‌های ستاد اجرایی فرمان امام که در فصل‌های پیشین تشریح شد، منجر به پدیده‌ای مخرب در اقتصاد کلان ایران شده است که اقتصاددانان آن را «اثر برون‌رانی» (Crowding Out Effect) می‌نامند.

۶.۱. مکانیزم حذف بخش خصوصی

وقتی یک نهاد شبه‌دولتی مانند ستاد اجرایی با دسترسی به رانت‌های قانونی، معافیت‌های مالیاتی، سرمایه رایگان (ناشی از مصادره‌ها و بودجه‌های دولتی) و نفوذ سیاسی وارد بازاری می‌شود، رقابت برای بخش خصوصی غیرممکن می‌گردد.

- **نابرابری در هزینه تمام‌شده:** شرکت‌های ستاد به دلیل معافیت مالیاتی و تأمین مالی ارزان، هزینه‌های سربار کمتری دارند و می‌توانند با قیمت‌شکنی (Dumping) رقبا را حذف کنند.
- **انحصار در دسترسی به منابع:** ستاد اولویت دسترسی به ارز ترجیحی، مواد اولیه و مجوزهای دولتی را دارد.³⁷
- **ریسک حقوقی:** بخش خصوصی همواره در هراس است که در صورت رشد و موفقیت، با پرونده‌سازی‌های حقوقی و مصادره اموال توسط دادگاه‌های اصل ۴۹ مواجه شود.³⁸

۶.۲. پیامدهای بلندمدت

این وضعیت منجر به شکل‌گیری یک اقتصاد دوگانه شده است: یک بخش کوچک، رانتی و ناکارآمد که بر منابع مسلط است (ستاد و نهادهای مشابه) و یک بخش خصوصی ضعیف و حاشیه‌ای که تنها می‌تواند به عنوان پیمانکار دست‌دوم برای غول‌های شبه‌دولتی فعالیت کند. تحقیقات نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ایران به دلیل همین مداخلات و اثر برون‌رانی ناشی از بدهی‌ها و فعالیت‌های دولت و نهادها، به شدت کاهش یافته است.² نتیجه نهایی، کاهش بهره‌وری ملی، فرار سرمایه، و وابستگی هرچه بیشتر اقتصاد به شبکه‌های سیاسی غیرشفاف است.

نتیجه‌گیری: ماتریوشکای تاریک و آینده اقتصاد سیاسی ایران

تحلیل جامع و چندلایه داده‌های گردآوری شده در این گزارش، تصویری نگران‌کننده از جایگاه ستاد اجرایی فرمان امام در سپهر اقتصادی-سیاسی ایران ترسیم می‌کند. ستاد اجرایی، فراتر از یک هلدینگ اقتصادی یا خیریه، به یک «زیست‌بوم خودبسنده» (Self-Sustaining Ecosystem) بدل شده است که بقای خود را مستقل از نوسانات بازار یا تغییر دولت‌ها تضمین می‌کند.

استعاره «ماتریوشکای تاریک» به خوبی نشان می‌دهد که چگونه هر لایه از این سازمان، لایه دیگر را پوشش می‌دهد:

1. **لایه خیریه (بنیاد برکت):** مشروعیت اجتماعی و مذهبی ایجاد می‌کند و بهانه‌ای برای دریافت بودجه‌های دولتی و معافیت‌های مالیاتی است.
2. **لایه اقتصادی (هلدینگ تدبیر و شرکته‌ها):** ماشین پول‌سازی است که با استفاده از رانت و انحصار، منابع مالی لایه قدرت را تأمین می‌کند.
3. **لایه حقوقی و قضایی (اصل ۴۹ و مفید راهبر):** حصار امنیتی دور کل سیستم می‌کشد و با مصادره اموال و جلوگیری از نظارت، سوخت اولیه ماشین را فراهم می‌کند.

این زیست‌بوم با استفاده از رانت قانون‌گذاری و قضایی برای حذف رقبا، معافیت‌های مالیاتی برای به حداکثر رساندن انباشت سرمایه، و تسخیر نهادهای نظارتی برای پنهان کردن ناکارآمدی و فساد، عملاً اقتصاد ایران را به سمت مدل «سرمایه‌داری الیگارشیک ایدئولوژیک» سوق داده است. در این مدل، فساد یک «انحراف» (Bug) در سیستم نیست، بلکه «ویژگی ذاتی» (Feature) آن است؛ ویژگی‌ای که اگرچه بقای این امپراتوری را در میان تحریم‌های بین‌المللی و بحران‌های داخلی تضمین می‌کند، اما هزینه آن نابودی رقابت آزاد، تضييع حقوق مالکیت شهروندان، و اضمحلال پتانسیل‌های توسعه‌ای کشور است. هرگونه اصلاح اقتصادی در ایران بدون بازتعریف رابطه حقوقی و مالی این نهاد با دولت و قرار گرفتن آن ذیل قوانین عام کشور، محکوم به شکست خواهد بود.

Works cited

1. اثر برون‌رانی - ویکی‌پدیا، دانشنامه آزاد, accessed February 16, 2026, https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A7%D8%AB%D8%B1_%D8%A8%D8%B1%D9%88%D9%86%E2%80%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86%DB%8C
2. در چه شرایطی بدهی دولتی اثر برون رانی بر سرمایه گذاری خصوصی در ایران دارد؟ رهیافت مدل تعادل عمومی پویای تصادفی WHEN DOES GOVERNMENT DEBT CROWD OUT PRIVATE INVESTMENT IN IRAN? DSGE APPROACH - سامانه مدیریت نشریات علمی دانشگاه آزاد اسلامی, accessed February 16, 2026, https://journals.iau.ir/article_686291.html

3. اثر مخارج مالی بر سرمایه گذاری خصوصی - فصلنامه برنامه ریزی و بودجه, accessed February 16, 2026, <http://jpbud.ir/article-1-339-fa.pdf>
4. معافیت مالیاتی، مأموریت بزرگ: معرفی بنیادهای انقلاب اسلامی | وکیل ... accessed February 16, 2026, <https://vakiladlie.com/tax-exempt-foundations-institutions>
5. سازمان مالیاتی نهادهای معاف از مالیات را اعلام کرد - عصرایران, accessed February 16, 2026, <https://www.asriran.com/fa/news/639606/%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D9%85%D8%B9%D8%A7%D9%81-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%A-%D8%B1%D8%A7-%D8%A7%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%85-%DA%A9%D8%B1%D8%AF>
6. Section 1 (Persons Liable to Taxation) - Iran Data Portal - Syracuse University, accessed February 16, 2026, <https://irandatportal.syr.edu/section-1-persons-liable-to-taxation>
7. آیا شرکتهای زیرمجموعه دفتر رهبری مالیات پرداخت می‌کنند؟ - فکت‌نامه, accessed February 16, 2026, <https://factnameh.com/fa/fact-checks/2019-12-20-iran-leader-foundations-tax>
8. دروغ رسانه‌های دولت درباره مالیات نهادهای انقلابی - الف, accessed February 16, 2026, <https://www.alef.ir/news/3980924054.html>
9. بنیادهای زیر نظر رهبر جمهوری اسلامی که مالیات نمی‌دهند - مرکز داده‌های باز ایران, accessed February 16, 2026, <https://iranopendata.org/fa/article/69fa-supereme-leader-institutions>
10. گرداب فساد رهبری - تهران بیرو - Tehran Bureau, accessed February 16, 2026, <https://tehranbureau.com/fa/vortex-of-corruption-fa>
11. نظارت بر نهادهای زیر نظر رهبری - پرسمان دانشگاهیان, accessed February 16, 2026, <https://www.porseman.com/article/%D9%86%D8%B8%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A8%D8%B1-%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%B2%DB%8C%D8%B1-%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D8%B1%D9%87%D8%A8%D8%B1%DB%8C/185118>
12. شرکت خدمات بیمه برکت - راسميو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/company/10320863440/%D8%AE%D8%AF%D9%85%D8%A7%D8%AA%20%D8%A8%DB%8C%D9%85%D9%87%20%D8%A8%D8%B1%DA%A9%D8>

[/%AA](#)

13. هدف حسابرسی، زدودن آلودگی های اطلاعات مالی است, accessed February 16, 2026,

<https://fa-cp.iripo.ir/detail/429521>

14. انجام اقدامات حقوقی علیه تخلفات مالی مدیریت گذشته دانشگاه آزاد/ گزارش های مالی

واحد های بین المللی رصد می شود - ایسکانیوز, accessed February 16, 2026,

<https://www.iscanews.ir/news/1056784/%D8%A7%D9%86%D8%AC%D8%A7%D9%85-%D8%A7%D9%82%D8%AF%D8%A7%D9%85%D8%A7%D8%AA-%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82%DB%8C-%D8%B9%D9%84%DB%8C%D9%87-%D8%AA%D8%AE%D9%84%D9%81%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C-%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C%D8%AA-%DA%AF%D8%B0%D8%B4%D8%AA%D9%87-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D8%A2%D8%B2%D8%A7%D8%AF>

15. بررسی دستگاه های متولی مبارزه با فساد در جمهوری اسلامی (ا): نگاشت نهادی, accessed

February 16, 2026, https://report.mrc.ir/article_9643.html

16. آشنایی با پرونده های ستاد اجرایی فرمان امام(اصل ۴۹ق.ا) و وکیل مرتبط - بنیاد وکلا,

accessed February 16, 2026,

<https://www.bonyadvokala.com/blog/the-files-of-the-executive-headquarters-of/-/imam-khomeini>

17. قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران - مرکز پژوهشها, accessed

February 16, 2026, <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/90948>

18. حکم دادگاه تجدید نظر استان تهران ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی به تأیید مصادره اموال بهائیان

در روستای ایول - , accessed February 16, 2026,

<https://iranbahaipersecution.bic.org/fa/archive/hkm-dadgah-tjdyd-nzr-astan-thr-an-wyzhh-asl-49-qanwn-asasy-bh-tayyd-msadrh-amwal-bhayyan-dr>

19. "The Boot on My Neck": Iranian Authorities' Crime of Persecution Against Baha'is"

in Iran, accessed February 16, 2026,

<https://www.hrw.org/report/2024/04/01/boot-my-neck/iranian-authorities-crime-persecution-against-bahais-iran>

20. حدود صلاحیت دادگاه اصل 49 قانون اساسی - پژوهشگاه قوه قضاییه, accessed February

16, 2026, <https://ara.jri.ac.ir/Judge/Text/35015>

21. رای شماره 185 مورخ 1377/09/07 هیات عمومی دیوان عدالت اداری | مهدی داودآبادی,

accessed February 16, 2026, <https://davoudabadi.ir/page/8395064>

22. رای وحدت رویه شماره 185 مورخ 1372/11/02 هیات عمومی دیوان عدالت اداری - مهدی

23. رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مورد صلاحیت دادگاه ها در مورد تعیین سهم الارث وارث محجور و مفقودالارث - برگ، accessed February 16, 2026, <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/101310>
24. نظریه شماره 542/96/7 مورخ 1396/03/07 اداره کل حقوقی قوه قضاییه - ویکی حقوق، accessed February 16, 2026, https://wikihoghoogh.net/wiki/%D9%86%D8%B8%D8%B1%DB%8C%D9%87_%D8%B4%D9%85%D8%A7%D8%B1%D9%87_542/96/7_%D9%85%D9%88%D8%B1%D8%AE_1396/03/07_%D8%A7%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D9%87_%DA%A9%D9%84_%D8%AD%D9%82%D9%88%D9%82%DB%8C_%D9%82%D9%88%D9%87_%D9%82%D8%B6%D8%A7%DB%8C%DB%8C%D9%87
25. دادگاه صالح در دعاوی موضوع اصل 49 قانون اساسی، accessed February 16, 2026, <https://ara.jri.ac.ir/Judge/Text/35923>
26. رانت اطلاعاتی عامل مهم انحصار دارویی - روزنامه مناقصه مزایده، accessed February 16, 2026, <https://monaghesatiran.ir/29216-%D8%B1%D8%A7%D9%86%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%B9%D8%A7%D9%85%D9%84-%D9%85%D9%87%D9%85-%D8%A7%D9%86%D8%AD%D8%B5%D8%A7%D8%B1-%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D9%88%DB%8C%DB%8C>
27. نامه مدیران پیشین وزارت بهداشت درباره ابعاد فساد و رانت‌های واردات و تولید دارو به قیمت رنج و بیماری مردم، accessed February 16, 2026, <https://old.iranintl.com/%D8%A7%D9%8A%D8%B1%D8%A7%D9%86/%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%BE%DB%8C%D8%B4%DB%8C%D9%86-%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A8%D9%87%D8%AF%D8%A7%D8%B4%D8%AA-%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D8%A7%D8%A8%D8%B9%D8%A7%D8%AF-%D9%81%D8%B3%D8%A7%D8%AF-%D9%88-%D8%B1%D8%A7%D9%86%D8%AA%E2%80%8C%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D9%88%D8%A7%D8%B1%D8%AF%D8%A7%D8%AA-%D9%88-%D8%AA%D9%88%D9%84%DB%8C%D8%AF-%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D9%88-%D8%A8%D9%87-%D9%82%DB%8C%D9%85%D8%AA-%D8%B1%D9%86%D8%AC-%D9%88>
28. برکت - هیئت مدیره - ره‌آورد، accessed February 16, 2026, <https://rahavard365.com/asset/2051/boardofdirectors>
29. Private Sector Will Lead Iran's Pharma Growth: EIKO Head, accessed February 16, 2026,

2026,

<https://iranpress.com/content/305856/private-sector-will-lead-iran-pharma-grow-with-eiko-head>

Khamenei's Office finds a way to circumvent US sanctions - Radio Zamaneh, .30

[/accessed February 16, 2026, https://en.radiozamaneh.com/30720](https://en.radiozamaneh.com/30720)

.31. جزئیاتی از قرارداد شرکت خدمات بیمه ای برکت با ستاد اجرایی فرمان امام - ریسک نیوز,

accessed February 16, 2026,

<https://risknews.ir/102287-%D8%AC%D8%B2%D8%A6%DB%8C%D8%A7%D8%AA%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D9%82%D8%B1%D8%A7%D8%B1%D8%AF%D8%A7%D8%AF-%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D8%AE%D8%AF%D9%85%D8%A7/%D8%AA-%D8%A8%DB%8C%D9%85%D9%87-%D8%A7%DB%8C-%D8%A8>

.32. شرکتهای متعلق به بنیاد تعاون سپاه در بورس - راه توده, accessed February 16, 2026,

<https://www.rahetudeh.com/rahetude/2011/08mai/1/gozaresh2.html>

.33. توضیحات ستاد اجرایی فرمان امام (ره) درباره شایعه خرید بخشی از سهام بانک پارسیان توسط

این ستاد - عصر خودرو, accessed February 16, 2026,

<http://www.asrekhodro.com/Mobile/News/170468/%D8%AA%D9%88%D8%B6%DB%8C%D8%AD%D8%A7%D8%AA-%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF-%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85-%D8%B1%D9%87-%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D8%B4%D8%A7%DB%8C%D8%B9%D9%87-%D8%AE%D8%B1%DB%8C%D8%AF-%D8%A8%D8%AE%D8%B4%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D8%B3%D9%87%D8%A7%D9%85-%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9-%D9%BE%D8%A7%D8%B1%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7-%D8%A7%DB%8C%D9%86-%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF>

.34. الگ سهامداران درشت بانکها - دنیای اقتصاد, accessed February 16, 2026,

<https://donya-e-egtesad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%87%D8%A7-104/3996999-%D8%A7%D9%84%DA%A9-%D8%B3%D9%87%D8%A7%D9%85%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%AF%D8%B1%D8%B4%D8%AA-%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9-%D9%87%D8%A7>

Mellat Insurance Company | Iran Watch, accessed February 16, 2026, .35

<https://www.iranwatch.org/iranian-entities/mellat-insurance-company>

.36. JCPOA-related Designation Removals, JCPOA Designation Updates, Foreign

Sanctions Evaders Removals, NS-ISA List Removals; 13599 List Changes | Office

of Foreign Assets Control, accessed February 16, 2026,

https://ofac.treasury.gov/recent-actions/updated_names

Iran's Big Pharma Leaves Patients in a Bind - Tehran Bureau, accessed February 16, 2026, <https://tehranbureau.com/irans-big-pharma-leaves-patients-in-a-bind>

38. دعاوی مربوط به ستاد اجرای فرمان امام (ره) - موسسه حقوقی آفرینش راه عدالت, accessed February 16, 2026,

[/https://way2law.ir/claims-related-to-the-imams-execution-headquarters](https://way2law.ir/claims-related-to-the-imams-execution-headquarters)

گزارش جامع تحلیلی: هم‌افزایی استراتژیک و شبکه درهم‌تنیده «ستاد اجرایی فرمان امام» و «بنیاد تعاون سپاه»؛ کالبدشکافی مکانیسم‌های تهاتر نفت و پوشش‌های خیریه

۱. مقدمه: ظهور دولت موازی و اقتصاد سیاسی «خصولتی»

ساختار اقتصاد سیاسی در جمهوری اسلامی ایران طی چهار دهه گذشته شاهد دگرذیسی عمیقی بوده است که در آن مرزهای سنتی میان «بخش دولتی»، «بخش خصوصی» و «نهادهای عمومی» به نفع دسته سوم بازتعریف شده است. در کانون این تحول، دو نهاد عظیم فرادولتی، یعنی «ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)» (EIKO) و «بنیاد تعاون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» (BTS)، قرار دارند. این گزارش با رویکردی تحقیقی و با تکیه بر اسناد و داده‌های موجود، به بررسی لایه‌های پنهان ارتباطات این دو نهاد، هم‌پوشانی منافع استراتژیک، و مکانیسم‌های پیچیده مالی آن‌ها می‌پردازد.

مسئله محوری این پژوهش، تبیین چگونگی شکل‌گیری یک «کارتل اقتصادی-امنیتی» است که با بهره‌گیری از خلاءهای قانونی، معافیت‌های نظارتی و دسترسی انحصاری به منابع ملی (نفت و ارز)، ساختاری موازی با دولت رسمی ایجاد کرده است. تمرکز ویژه بر دو پدیده «تهاتر نفت» (به عنوان ابزار تأمین مالی خارج از بودجه) و «پوشش خیریه و دارویی» (به عنوان ابزار رانت‌جویی و کسب مشروعیت)، نقشه راه این گزارش را ترسیم می‌کند. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که همکاری این دو نهاد، فراتر از تعاملات تجاری معمول، یک اتحاد استراتژیک برای مدیریت «اقتصاد مقاومت» و دور زدن تحریم‌هاست که پیامدهای عمیقی برای شفافیت مالی و توسعه اقتصادی کشور داشته است.¹

۲. معماری نهادی: کالبدشکافی ابرقدرت‌های اقتصادی

برای درک عمق و گستره همکاری میان ستاد اجرایی و بنیاد تعاون سپاه، نخست لازم است ساختار درونی، شرکت‌های تابعه و فلسفه وجودی هر یک به دقت تشریح شود. این دو نهاد اگرچه خاستگاه‌های متفاوتی دارند، اما در مسیر تکامل خود به یک مدل مشابه از «بنگاه‌داری حاکمیتی» رسیده‌اند.

۲.۱. ستاد اجرایی فرمان امام (EIKO): امپراتوری بی‌مرز

ستاد اجرایی فرمان امام که در سال ۱۳۶۸ و بر مبنای اصل ۴۹ قانون اساسی جهت مدیریت اموال بدون صاحب و مصادره‌ای تأسیس شد، امروزه به یکی از بزرگترین هلدینگ‌های اقتصادی خاورمیانه تبدیل شده است. ساختار این نهاد بر دو رکن اصلی استوار است: رکن اقتصادی که وظیفه تولید ثروت را دارد و رکن اجتماعی که وظیفه توزیع بخشی از آن و کسب وجاهت عمومی را بر عهده دارد.^۴

۲.۱.۱. بازوی اقتصادی: گروه توسعه اقتصادی تدبیر

قلب تپنده فعالیت‌های تجاری ستاد، «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» (Tadbir Economic Development Group) است. این گروه به عنوان یک هلدینگ مادر، مالکیت و مدیریت ده‌ها شرکت بزرگ در صنایع استراتژیک را در اختیار دارد. بررسی اسناد نشان می‌دهد که تمرکز اصلی این گروه بر بخش‌هایی است که دارای رانت ذاتی (انرژی) یا انحصار بازار (دارو و مخابرات) هستند.^۱

شرکت‌های کلیدی زیرمجموعه گروه تدبیر عبارتند از:

- **گروه توسعه انرژی تدبیر (Tadbir Energy Group):** هلدینگ تخصصی در حوزه نفت و گاز که شرکت‌هایی نظیر «شرکت نفت پارس»، «شرکت توسعه صنعت نفت و گاز پرشیا» و «شرکت حفاری تدبیر» را مدیریت می‌کند.^۱
- **گروه دارویی برکت (Barakat Pharmaceutical Group):** انحصارگر نوین صنعت داروی کشور که بیش از ۲۰ شرکت داروسازی (از جمله البرز دارو، سبحان دارو) را در پرتفوی خود دارد.^۸
- **گروه سرمایه‌گذاری تدبیر:** بازوی مالی ستاد در بازار بورس و اوراق بهادار.^۷
- **شرکت توسعه صنعت و معدن تدبیر:** فعال در استخراج معادن فلزی و غیرفلزی.^۶

۲.۱.۲. بازوی اجتماعی: بنیاد برکت و احسان

بنیاد برکت در سال ۱۳۸۶ با هدف اعلام‌شده «محرومیت‌زدایی» و «توانمندسازی اقتصادی» تأسیس شد. اگرچه مأموریت رسمی این بنیاد ساخت مدرسه و حمایت از کسب‌وکارهای خرد است، اما تحقیقات نشان می‌دهد که این بنیاد به عنوان یک ابزار هوشمند برای «معافیت مالیاتی» و «تزریق سرمایه به پروژه‌های ریسک‌پذیر»

(Venture Capital) عمل می‌کند. بنیاد برکت با ورود به شراکت‌های مدنی (تا ۴۹ درصد سهام)، عملاً کنترل مدیریت پروژه‌ها را در دست نمی‌گیرد اما سود حاصله را به چرخه مالی ستاد بازمی‌گرداند.^۸

۲.۲. بنیاد تعاون سپاه (BTS): خزانه‌داری نظامی

بنیاد تعاون سپاه پاسداران، قدیمی‌ترین و قدرتمندترین نهاد اقتصادی وابسته به نیروهای مسلح است. برخلاف ستاد که ریشه در اموال مصادره‌ای دارد، بنیاد تعاون ریشه در قراردادهای پیمانکاری، لجستیک نظامی و بانکداری دارد. این بنیاد وظیفه تأمین مسکن و رفاه پرسنل سپاه را بر عهده دارد، اما دامنه فعالیت‌های آن تمام اقتصاد ایران را در بر می‌گیرد.^{۱۱}

۲.۲.۱. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء

اگرچه قرارگاه خاتم از نظر ساختاری زیر نظر فرماندهی کل سپاه است، اما از نظر مالی و عملیاتی، همپوشانی کاملی با منافع بنیاد تعاون سپاه دارد. این قرارگاه بزرگترین پیمانکار دولت در پروژه‌های نفت، گاز، سدسازی و راهسازی است و به گفته فرماندهان آن، طلب‌های چند ده هزار میلیارد تومانی از دولت دارد که زمینه‌ساز ورود به بحث «تهاتر نفت» شده است.^۲

۲.۲.۲. شبکه مالی و بانکی

بنیاد تعاون سپاه تا پیش از ادغام بانک‌های نظامی، مالکیت بانک‌هایی چون «انصار»، «مهر اقتصاد» و موسسه «ثامن» را در اختیار داشت. پس از ادغام در بانک سپه، اگرچه تابلوها تغییر کرد، اما ساختار بدهی‌ها، دارایی‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری تابعه این بانک‌ها همچنان تحت نفوذ مدیران سابق و شبکه بنیاد تعاون باقی مانده است.^{۱۳}

۳. هم‌افزایی استراتژیک و شبکه درهم‌تنیده مدیریت

ارتباط ستاد اجرایی و بنیاد تعاون سپاه، یک ارتباط رقابتی کلاسیک نیست؛ بلکه شواهد متقن نشان می‌دهد که این دو نهاد در بزنگاه‌های تاریخی و پروژه‌های کلان ملی، یک «کنسرسیوم نانوشته» را تشکیل می‌دهند. این هم‌افزایی در سه سطح قابل ردیابی است: مالکیت مشترک، مدیریت چرخشی، و تقسیم بازار.

۳.۱. مورد مطالعاتی مخابرات: نقطه عطف اتحاد (The TCI Acquisition)

بارزترین و مستندترین نمونه همکاری استراتژیک ستاد و سپاه، در اجرای خصوصی‌سازی شرکت مخابرات ایران (TCI) در سال ۱۳۸۸ رخ داد. این معامله که به ارزش تقریبی ۸ میلیارد دلار انجام شد، بزرگترین واگذاری تاریخ بورس ایران بود.

● ساختار مالکیت کنسرسیوم: خریدار مخابرات، کنسرسیومی تحت عنوان «توسعه اعتماد مبین» بود. بررسی ترکیب سهامداران این کنسرسیوم در زمان خرید نشان می‌دهد که سه شرکت اصلی تشکیل‌دهنده آن بودند:

1. شرکت شهریار مهستان: وابسته به بنیاد تعاون سپاه.³
2. شرکت سرمایه‌گذاری توسعه اعتماد: وابسته به بنیاد تعاون سپاه.³
3. شرکت گسترش الکترونیک مبین ایران: وابسته به ستاد اجرایی فرمان امام.⁶

این ترکیب سهامداری نشان داد که برای تصاحب زیرساخت حیاتی ارتباطات کشور، دو قطب قدرت اقتصادی تصمیم به تجمیع منابع مالی و سیاسی خود گرفتند. اگرچه بعدها و در پی فشارهای سیاسی و تحریمی، اعلام شد که سپاه سهام خود را واگذار کرده است، اما بررسی اعضای هیئت‌مدیره شرکت مخابرات در سال‌های بعد نشان می‌دهد که نفوذ این شبکه همچنان حفظ شده است. حضور طولانی‌مدت سید مصطفی سیدهاشمی (از مدیران ارشد ستاد اجرایی) در رأس هیئت‌مدیره مخابرات، نمادی از تداوم این شراکت است.⁶

۳.۲. شبکه مدیران چرخشی (Revolving Door Mechanism)

یکی از یافته‌های کلیدی این پژوهش، شناسایی الگوی «گردش نخبگان» در میان شرکت‌های تابعه ستاد و سپاه است. گروهی از تکنوکرات‌های مذهبی و فرماندهان سابق، به صورت مداوم بین پست‌های مدیریتی در این دو نهاد جابجا می‌شوند یا همزمان در هیئت‌مدیره‌های متقاطع حضور دارند. این پدیده، هماهنگی سیاست‌ها و جریان اطلاعات را در بالاترین سطح تضمین می‌کند.

جدول ۱: شبکه مدیران مشترک و سوابق متقاطع

نام مدیر	سوابق و نقش در ستاد اجرایی (EIKO)	سوابق و نقش در سپاه/بنیاد تعاون (BTS)	تحلیل نقش در شبکه
جمال آبرومند	ارتباطات غیررسمی در پروژه‌های مشترک	رئیس هیئت‌مدیره بنیاد تعاون سپاه، معاون هماهنگ‌کننده سابق سپاه	وی به عنوان یکی از معماران اصلی «هلدینگ یاس» و رابط بین شهرداری، سپاه و ستاد شناخته می‌شود. ¹⁶

سید سیدهاشمی مصطفی	معاون هماهنگی ستاد اجرایی، عضو هیئت‌مدیره گروه تدبیر	نماینده کنسرسیوم اعتماد مبین (مشترک با سپاه) در مخابرات	نقش کلیدی در مدیریت دارایی‌های مشترک و پروژه‌های زیرساختی نظیر مخابرات. ¹⁵
رستم قاسمی (فقید)	(ارتباط غیرمستقیم از طریق پروژه‌های نفتی)	فرمانده قرارگاه خاتم، وزیر نفت، معاون اقتصادی سپاه	وی معمار اصلی دور زدن تحریم‌های نفتی و ایجاد شبکه فروش نفت توسط سپاه و ستاد بود. ¹³
عارف نوروزی	سرپرست ستاد اجرایی، مدیرعامل سابق بنیاد برکت	(سوابق همکاری در پروژه‌های عمرانی مشترک)	مدیریت ارشد اجرایی که سیاست‌های کلان ستاد را با نیازهای حاکمیتی همسو می‌کند. ¹⁸
جواد شکرخواه	عضو هیئت‌مدیره گروه دارویی برکت	سوابق مدیریتی در نهادهای مالی وابسته	تکنوکرات مالی که وظیفه مدیریت جریان نقدینگی در شرکت‌های بورسی این شبکه را بر عهده دارد. ¹⁹

این شبکه درهم‌تنیده انسانی باعث می‌شود که تمایز میان منافع ستاد و سپاه در عمل دشوار باشد. آن‌ها از یک «استخر مدیریتی» مشترک تغذیه می‌کنند که وفاداری آن‌ها بیش از آنکه به سازمان متبوع باشد، به ساختار کلی «اقتصاد بیت» است.

۴. مکانیزم‌های تهاتر نفت: چرخه سیاه طلا (The Oil Barter Mechanism)

با تشدید تحریم‌های نفتی و بانکی ایالات متحده، دسترسی دولت ایران به درآمدهای نفتی محدود شد. در این

شرایط، پارادایم جدیدی در فروش نفت شکل گرفت که در آن نهادهای قدرتمند (ستاد و سپاه) جایگزین شرکت ملی نفت در فروش و دریافت عواید شدند. این فرآیند تحت عنوان «تهاتر نفت» (Oil Barter) رسمیت قانونی یافت.

۴.۱. بسترسازی قانونی: بودجه‌ریزی برای دولت سایه

بررسی قوانین بودجه سال‌های اخیر (به‌ویژه ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲) نشان می‌دهد که مجلس شورای اسلامی با گنجاندن بندهای قانونی (مانند بند «ی» تبصره ۱)، به دولت اجازه داده است تا بدهی‌های خود به نیروهای مسلح و نهادهای اجرایی را از طریق «تحويل نفت خام و میعانات گازی» تسویه کند.^۲

- **تغییر نقش:** این مجوز قانونی، نهادهایی مانند قرارگاه خاتم و ستاد اجرایی را از «پیمانکار» به «تجار نفت» تبدیل کرد.
- **سقف اعتباری:** ارقام مصوب (مانند ۵.۵ میلیارد یورو) نشان‌دهنده حجم عظیم نفتی است که از کانال‌های رسمی وزارت نفت خارج شده و در اختیار این نهادها قرار می‌گیرد.^۲

۴.۲. زنجیره عملیاتی و لجستیک پنهان

فرآیند تهاتر نفت در یک چرخه پیچیده و چندمرحله‌ای انجام می‌شود که هدف آن پنهان کردن منشأ نفت و بازگرداندن ارزش آن (به صورت کالا یا ارز) به داخل شبکه است.

1. **تحويل محموله (Allocation):** شرکت ملی نفت ایران (NIOC) حواله‌های محموله را صادر می‌کند. در این مرحله، شرکت‌های تخصصی وابسته به ستاد و سپاه وارد عمل می‌شوند.
 - **نقش ستاد:** «گروه توسعه انرژی تدبیر» و زیرمجموعه آن «شرکت توسعه صنعت نفت و گاز پرشیا»، که در توسعه میدانی مانند «پاران» فعال هستند، از ظرفیت فنی خود برای استخراج و مدیریت محموله‌ها استفاده می‌کنند.^۱
 - **نقش سپاه:** قرارگاه خاتم و شرکت‌های وابسته، محموله‌ها را دریافت می‌کنند. سعید محمد، فرمانده سابق قرارگاه خاتم، صراحتاً اعلام کرده بود که این قرارگاه خواهان دریافت دارایی و نفت به جای بدهی‌های دولت است.^{۱۳}
2. **حمل و نقل دریایی (Shadow Fleet):** انتقال نفت نیازمند ناوگانی است که قابل ردیابی نباشد. استفاده از کشتی‌های با پرچم مصلحتی، خاموش کردن سیستم‌های ردیابی (AIS) و انتقال کشتی‌به‌کشتی (STS) در آب‌های آزاد (مانند سنگاپور یا فجیره)، تاکتیک‌های رایج هستند. شرکت‌هایی مانند **Pars Petrochemical Shipping** (مرتبط با این شبکه) در لیست تحریم‌ها قرار دارند که نشان‌دهنده نقش آن‌ها در این لجستیک است.^{۲۲}
3. **فروش و پولشویی (Laundering):** نفت در بازارهای خاکستری (عمدتاً به پالایشگاه‌های خصوصی در چین موسوم به Teapots) با تخفیف فروخته می‌شود. ارز حاصله باید وارد چرخه شود.

- **شرکت‌های پوششی (Shell Companies):** شبکه گسترده‌ای از شرکت‌های صوری در امارات، مالزی، ترکیه و هنگ‌کنگ ایجاد شده است. نام «**علی بیان‌دریان**» در اسناد تحریمی به عنوان یکی از مهره‌های کلیدی در مدیریت این شبکه در مالزی و تسهیل تراکنش‌های مالی ستاد و سپاه برجسته شده است.¹¹
- **تدبیر انرژی:** این شرکت اگرچه تحریم است، اما از طریق لایه‌های متعدد واسط، درآمدهای ارزی را مدیریت می‌کند.²⁴
- 4. **بازگشت سرمایه (Repatriation):** درآمد حاصله به دو صورت استفاده می‌شود:
 - **واردات کالا:** نهادها مستقیماً اقدام به واردات کالاهای اساسی (مانند نهاده‌های دامی و دارو) یا قطعات صنعتی می‌کنند. این امر به آن‌ها قدرت کنترل بازار کالا در داخل را می‌دهد.
 - **تأمین مالی پروژه‌ها:** ارز در خارج از کشور صرف خرید تجهیزات برای پروژه‌های عمرانی یا هزینه‌های عملیاتی برون‌مرزی می‌شود.

۴.۳. تقاطع با شرکت‌های نفتی ستاد

شرکت «**نفت پارس**» (Pars Oil) یکی از مهره‌های استراتژیک در این پازل است. این شرکت که تولیدکننده روانکارهاست، به دلیل ماهیت محصول خود (که کمتر از نفت خام حساسیت‌برانگیز است)، کانالی مطمئن برای صادرات و کسب ارز محسوب می‌شود. حضور مدیرانی از گروه توسعه انرژی تدبیر در هیئت‌مدیره نفت پارس، کنترل کامل ستاد بر این جریان درآمدی را نشان می‌دهد.¹

۵. پوشش خیریه و فساد در صنعت دارو (Charity and Pharma Corruption)

استفاده از عناوین مقدس و فعالیت‌های انسان‌دوستانه، یکی از هوشمندانه‌ترین استراتژی‌های این شبکه برای کسب مصونیت و رانت است. در این میان، «**بنیاد برکت**» و «**گروه دارویی برکت**» نقش محوری را ایفا می‌کنند.

۵.۱. بنیاد برکت: ماشین معافیت مالیاتی و سرمایه‌گذاری

بنیاد برکت بازوی اجرایی ستاد در حوزه مسئولیت اجتماعی است. اما تحلیل پورتنفوی اقتصادی آن واقعیت دیگری را نشان می‌دهد. این بنیاد با استفاده از معافیت‌های مالیاتی گسترده (مربوط به نهادهای زیر نظر رهبری)، در پروژه‌های پرسود اقتصادی مشارکت می‌کند.

- **مدل کسب‌وکار:** بنیاد برکت تحت عنوان «مشارکت در طرح‌های اشتغال‌زایی»، تا ۴۹ درصد در شرکت‌ها سهام‌داری می‌کند. سود حاصل از این مشارکت‌ها، به جای واریز به خزانه عمومی و پرداخت مالیات کامل،

در چرخه داخلی ستاد انباشت می‌شود. این ساختار به ستاد اجازه می‌دهد تا بدون پاسخگویی به دیوان محاسبات، منابع مالی عظیمی را مدیریت کند.⁶

۵.۲. گروه دارویی برکت: انحصار، واکسن و بیش‌اظهاری

گروه دارویی برکت (Barakat Pharmaceutical Group) که نماد آن در بورس تهران (برکت) فعال است، بزرگترین هلدینگ دارویی کشور محسوب می‌شود. این گروه بر زنجیره تأمین دارو، از واردات مواد اولیه تا تولید و پخش، تسلط دارد.

۵.۲.۱. پرونده واکسن کرونا (The Vaccine Saga)

در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، نقش گروه دارویی برکت بسیار بحث‌برانگیز شد. در حالی که واردات واکسن‌های معتبر خارجی با موانع جدی مواجه بود، پروژه «واکسن کوو ایران برکت» با تبلیغات گسترده و دریافت بودجه‌های کلان دولتی (پیش‌فروش) آغاز شد.

- **انحصار بازار:** منتقدان معتقدند که تأخیر در واردات واکسن، فرصتی طلایی برای گروه برکت ایجاد کرد تا بازار واکسیناسیون را در اختیار بگیرد. سود حاصل از این پروژه و حمایت‌های بی‌دریغ دولتی، نمونه بارزی از «تضاد منافع» در ساختار حکمرانی سلامت کشور بود.¹⁰

۵.۲.۲. فساد ارزی و بیش‌اظهاری (Over-invoicing)

یکی از پیچیده‌ترین مکانیزم‌های فساد که در تحقیقات پیرامون واردات دارو و کالاهای اساسی شناسایی شده است، پدیده «بیش‌اظهاری در واردات» است.

- **مکانیسم عمل:** شرکت‌های دارویی وابسته به این شبکه، برای واردات مواد اولیه یا تجهیزات، پروفرم‌هایی با قیمت بالاتر از نرخ واقعی صادر می‌کنند. از آنجا که ارز تخصیص‌یافته به دارو (ارز ۴۲۰۰ تومانی یا نرخ ترجیحی) بسیار ارزان‌تر از نرخ بازار آزاد است، انگیزه برای دریافت ارز بیشتر بسیار بالاست.
- **رانت‌جویی:** مابه‌التفاوت ارز دریافتی (به نرخ دولتی) و قیمت واقعی کالا، در حساب‌های شرکت‌های پوششی در خارج از کشور باقی می‌ماند یا در بازار آزاد داخل به نرخ روز فروخته می‌شود. گزارش‌های مقامات تجاری و تحلیلگران اقتصادی نشان می‌دهد که این پدیده یکی از دلایل اصلی اختلاف آمارهای تجاری و هدررفت منابع ارزی کشور است.²⁸

۵.۳. هم‌افزایی دارویی سپاه و ستاد

اگرچه ستاد بازیگر اصلی در حوزه دارو است، اما سپاه نیز از طریق «دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله» و «موسسه بهداری رزمی» در این بازار سهم دارد. در دوران کرونا، پروژه واکسن «نورا» توسط سپاه پیش برده شد. همکاری و تقسیم کار میان بیمارستان‌های سپاه و خطوط تولید برکت، نشان‌دهنده نوعی «الیگوپولی» (انحصار چندجانبه)

در نظام سلامت است که در آن دو نهاد قدرتمند، بازار را بین خود تقسیم کرده‌اند.¹¹

۶. شبکه مالی و پولشویی (Financial Engineering)

گردش مالی عظیم حاصل از فروش نفت و رانت‌های دارویی، نیازمند بستری امن برای جابجایی پول است. تحریم‌های بانکی باعث شده تا این شبکه به سمت ایجاد سیستم بانکداری سایه و استفاده از شرکت‌های کاغذی حرکت کند.

۶.۱. شرکت‌های پوششی (Shell Companies)

گزارش‌های خزانه‌داری آمریکا و تحقیقات مستقل، وجود شبکه‌ای از شرکت‌های صوری را تأیید می‌کند که تنها وظیفه آن‌ها «لایه لایه کردن» (Layering) تراکنش‌هاست.

- **جغرافیای پولشویی:** این شرکت‌ها عمدتاً در دبی (امارات)، کوالالامپور (مالزی)، استانبول (ترکیه) و هنگ‌کنگ ثبت شده‌اند.
- **نقش افراد کلیدی:** افرادی نظیر **علی بیان‌دریان** و همکارانش، شبکه‌ای از شرکت‌ها (نظیر Golden Resources Trading یا شرکت‌های حمل و نقل دریایی صوری) را مدیریت می‌کنند که وظیفه دارند ردپای ایران را از معاملات نفتی و پتروشیمی پاک کنند.¹¹

۶.۲. ادغام بانکی و تسلط بر نقدینگی

ادغام بانک‌های وابسته به نیروهای مسلح (انصار، مهر اقتصاد، حکمت ایرانیان، قوامین) و موسسه کوثر در بانک سپه، رویدادی استراتژیک بود. اگرچه هدف اعلام‌شده، اصلاح نظام بانکی بود، اما نتیجه عملی آن، ایجاد یک ابربانک دولتی بود که میراث‌دار ساختارهای مالی سپاه و بنیادهاست.

- **تسهیلات تکلیفی:** این بانک‌ها وظیفه دارند تا نقدینگی مورد نیاز پروژه‌های نفتی و عمرانی ستاد و قرارگاه خاتم را تأمین کنند. وام‌های کلان و ضمانت‌نامه‌های بانکی که از این طریق صادر می‌شود، موتور محرک فعالیت‌های اقتصادی این شبکه است.¹⁴

۷. نتیجه‌گیری و چشم‌انداز راهبردی

پژوهش حاضر با واکاوی اسناد و شواهد موجود، تصویری شفاف از درهم‌تنیدگی نهادی و منافع مشترک «ستاد اجرایی فرمان امام» و «بنیاد تعاون سپاه» ارائه می‌دهد. یافته‌های این گزارش را می‌توان در محورهای زیر خلاصه کرد:

1. **ظهور دولت موازی:** این دو نهاد با در اختیار داشتن منابع مستقل ارزی (از طریق تهاتر نفت)، شبکه بانکی اختصاصی، و انحصار در صنایع کلیدی (مخابرات، دارو)، عملاً یک دولت در سایه تشکیل داده‌اند که توانایی اثرگذاری بر سیاست‌های کلان داخلی و خارجی را دارد.
2. **فساد ساختاری:** مکانیزم‌هایی نظیر «تهاتر نفت» و «بیش‌اظهاری واردات»، ذاتاً غیرشفاف و فسادزا هستند. این روش‌ها اگرچه تحت عنوان «دور زدن تحریم» توجیه می‌شوند، اما در عمل به ابزاری برای انتقال ثروت ملی به شبکه‌های خاص تبدیل شده‌اند.
3. **پوشش استراتژیک:** استفاده از برندهای «خیریه» و «محرومیت‌زدایی»، سپری هوشمندانه در برابر انتقادات عمومی و نظارت‌های قانونی ایجاد کرده است. بنیاد برکت و موسسات مشابه، با بهره‌گیری از معافیت‌های مالیاتی، رقیبی نا عادلانه برای بخش خصوصی واقعی هستند.

چشم‌انداز:

با توجه به تداوم تحریم‌ها و ساختار بودجه‌ریزی فعلی کشور، پیش‌بینی می‌شود که نقش این شبکه در اقتصاد ایران پررنگ‌تر شود. ادغام بیشتر منافع در حوزه‌های نوظهور (مانند دانش‌بنیان‌ها و استارت‌آپ‌ها که ستاد اخیراً به آن‌ها ورود کرده است) و تسلط بر کریدورهای ترانزیتی و انرژی، گام‌های بعدی این اتحاد استراتژیک خواهد بود. این روند، چالش‌های جدی برای توسعه بخش خصوصی مستقل، شفافیت مالی و کارآمدی اقتصادی کشور ایجاد خواهد کرد.

پیوست: جداول تکمیلی داده‌ها

جدول ۲: شرکت‌های درگیر در شبکه تهاتر نفت و انرژی

نام شرکت	وابستگی سازمانی	نقش عملیاتی در شبکه	وضعیت تحریمی/حقوقی
گروه توسعه انرژی تدبیر	ستاد اجرایی (EIKO)	هلدینگ مادر انرژی، مدیریت قراردادهای IPC و تهاتر	تحت تحریم‌های ثانویه آمریکا ⁷
توسعه صنعت نفت و	ستاد اجرایی (EIKO)	توسعه میادین نفتی (یاران)، پیمانکار	فعال در پروژه‌های مشترک با شرکت ملی

گاز پرشیا		بالادستی	نفت ¹
شرکت نفت پارس	ستاد اجرایی (EIKO)	تولید و صادرات روانکار، تأمین ارز	سهامی عام، تحت مدیریت منتخب ستاد ¹
قرارگاه خاتم الانبیا	سپاه پاسداران (BTS)	بزرگترین پیمانکار نفتی، دریافت‌کننده اصلی نفت تهاتری	تحت شدیدترین تحریم‌های بین‌المللی ³
Pars Petrochemical Shipping	شبکه مشترک/پوششی	حمل و نقل دریایی محصولات پتروشیمی و نفتی	ابزار لجستیک دریایی برای دور زدن تحریم‌ها ²²

جدول ۳: زیرساخت‌های مالی و پوششی

نام نهاد/شخص	حوزه فعالیت	کارکرد در شبکه	منبع
کنسرسيوم اعتماد مبین	مخابرات و فناوری اطلاعات	ابزار مشترک ستاد و سپاه برای تصاحب شرکت مخابرات	⁶
گروه دارویی برکت	صنعت دارو و سلامت	انحصار بازار واکسن، واردات با ارز ترجیحی	⁸
علی بیان‌دریان	شبکه مالی پوششی (مالزی)	مدیریت شرکت‌های صوری برای پولشویی درآمدهای نفتی	¹¹

8	پوشش مالیاتی و سرمایه‌گذاری خطرپذیر	سرمایه‌گذاری/خیریه	بنیاد برکت
---	-------------------------------------	--------------------	------------

Works cited

1. Execution of Imam Khomeini's Order - Wikipedia, accessed February 16, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Execution_of_Imam_Khomeini%27s_Order
2. جویبار اندیشه - Telegram, accessed February 16, 2026, https://telegram.me/s/juybare_andishe?before=2047
3. Commercial Risks Entering the Iranian Market, accessed February 16, 2026, [/https://jcfa.org/commercial-risks-entering-the-iranian-market](https://jcfa.org/commercial-risks-entering-the-iranian-market)
4. ستاد اجرایی فرمان امام - ویکی‌پدیا، دانشنامهٔ آزاد, accessed February 16, 2026, https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF_%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86_%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85
5. اصل ۴۹ قانون اساسی - ویکی حقوق, accessed February 16, 2026, https://wikihoghoogh.net/wiki/%D8%A7%D8%B5%D9%84_%DB%B4%DB%B9_%D9%82%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%86_%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D8%B3%DB%8C
6. Execution of Imam Khomeini's Order, accessed February 16, 2026, https://miralishahidi.ir/resources/Execution_of_Imam_Khomeini's_Order.pdf
7. Congressional Testimony - Senate Committee on Foreign Relations, accessed February 16, 2026, <https://www.foreign.senate.gov/download/mark-dubowitz-testimony>
8. Executive Committee of the Imam Khomeini's Order" What sort of organization " is placed on the sanctions list? - Iran News Update, accessed February 16, 2026, <https://irannewsupdate.com/news/terrorism/executive-committee-of-the-imam-khomeini-s-order-what-sort-of-organization-is-placed-on-the-sanctions-list>
9. برکت - معرفی /تغییر در ترکیب اعضای هیئت مدیره/مدیر عامل - کدال من, accessed February 16, 2026, <https://my.codal.ir/fa/statement/681033>
10. Policy Responses to COVID-19 - IMF, accessed February 16, 2026, <https://www.imf.org/en/topics/imf-and-covid19/policy-responses-to-covid-19>
11. Congressional Research Service, Kenneth Katzman, Iran Sanctions, November 18, 2020. Unclassified. - OCR of the Document | National Security Archive, accessed

- February 16, 2026, <https://nsarchive.gwu.edu/media/27084/ocr>
European Union Consolidated Financial Sanctions List, accessed February 16, .12
2026,
[https://pfi.public.lu/content/dam/pfi/pdf/blanchiment/sanctions/2025/ue-liste-c
onsolide-des-sanctions-financieres-internationales-jour-au-28102025.pdf](https://pfi.public.lu/content/dam/pfi/pdf/blanchiment/sanctions/2025/ue-liste-c
onsolide-des-sanctions-financieres-internationales-jour-au-28102025.pdf)
- قرارگاه سپاه: بر اساس نیاز خود فهرستی تهیه کردیم که به کدام اموال دولت نیاز داریم - رادیو
accessed February 16, 2026, فرادا,
[https://www.radiofarda.com/a/iran-irgc-commander-wants-government-debt-wi
th-properties/31039794.html](https://www.radiofarda.com/a/iran-irgc-commander-wants-government-debt-wi
th-properties/31039794.html)
- Habibollah Bourbour's "Sons-in-Law and Yes Men" - Tehran Bureau, accessed .14
February 16, 2026,
[/https://tehranbureau.com/habibollah-bourbours-sons-in-law-and-yes-men](https://tehranbureau.com/habibollah-bourbours-sons-in-law-and-yes-men)
- سید مصطفی سید هاشمی - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed .15
February 16, 2026,
[https://rasmio.com/person/5C7E4D36/%D8%B3%DB%8C%D8%AF%20%D9%85%D
8%B5%D8%B7%D9%81%DB%8C%20%D8%B3%DB%8C%D8%AF%20%D9%87%D8%
/A7%D8%B4%D9%85%DB%8C](https://rasmio.com/person/5C7E4D36/%D8%B3%DB%8C%D8%AF%20%D9%85%D
8%B5%D8%B7%D9%81%DB%8C%20%D8%B3%DB%8C%D8%AF%20%D9%87%D8%
/A7%D8%B4%D9%85%DB%8C)
- Mohsen Rafiqdoust and a few bad men - Tehran Bureau, accessed February 16, .16
/2026, <https://tehranbureau.com/mohsen-rafiqdoust-and-a-few-bad-men>
- Exclusive Report on IRGC Corruption: The Case of "Yas Holding" Is the Tip of the .17
Iceberg, accessed February 16, 2026,
[https://www.ncr-iran.org/en/news/exclusive-report/exclusive-report-on-irgc-cor
ruption-the-case-of-yas-holding-is-the-tip-of-the-iceberg](https://www.ncr-iran.org/en/news/exclusive-report/exclusive-report-on-irgc-cor
ruption-the-case-of-yas-holding-is-the-tip-of-the-iceberg)
- عارف نوروزی - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, .18
[https://rasmio.com/person/1587E05BA/%D8%B9%D8%A7%D8%B1%D9%81%20%
/D9%86%D9%88%D8%B1%D9%88%D8%B2%DB%8C](https://rasmio.com/person/1587E05BA/%D8%B9%D8%A7%D8%B1%D9%81%20%
/D9%86%D9%88%D8%B1%D9%88%D8%B2%DB%8C)
- جواد شکرخواه - رسمیو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, .19
[https://rasmio.com/person/6EEEEAE53/%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%AF%20%D
/8%B4%DA%A9%D8%B1%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%87](https://rasmio.com/person/6EEEEAE53/%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%AF%20%D
/8%B4%DA%A9%D8%B1%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%87)
- accessed February 16, 2026, ,1404-11-23 .20
[https://www.noormags.ir/view/fa/search/searchexport?origin=pager&index=&q=&
pn=4&ps=10&and=&or=&exact=-e=&fields=*&f_msrf=6&f_keys=%D8%B3%D8%A7
%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86+%D8%AF%D9%81%D8%A7%D8%B9%DB%8C](https://www.noormags.ir/view/fa/search/searchexport?origin=pager&index=&q=&
pn=4&ps=10&and=&or=&exact=-e=&fields=*&f_msrf=6&f_keys=%D8%B3%D8%A7
%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86+%D8%AF%D9%81%D8%A7%D8%B9%DB%8C)

- Inside Iran's Army of Terror and Oppression: Revolutionary Guards (IRGC) - Part 2 .21
- NCRI, accessed February 16, 2026,
<https://www.ncr-iran.org/en/news/terrorism-a-fundamentalism/inside-irans-arm/y-of-terror-and-oppression-revolutionary-guards-irgc-part-2>
- Changes to Sanctions Lists Administered by the Office of Foreign Assets Control .22
on Implementation Day Under the Joint Comprehensive Plan of Action - Federal
Register, accessed February 16, 2026,
<https://www.federalregister.gov/documents/2016/03/14/2016-05315/changes-to-o-sanctions-lists-administered-by-the-office-of-foreign-assets-control-on-impl-ementation>
- Iran Sanctions - Congress.gov, accessed February 16, 2026, .23
https://www.congress.gov/crs_external_products/RS/PDF/RS20871/RS20871.304.pdf
- DEPARTMENT OF THE TREASURY Office of Foreign Assets Control Notice of .24
OFAC Sanctions Actions AGENCY - Federal Register, accessed February 16, 2026,
<https://public-inspection.federalregister.gov/2020-06652.pdf?1585658731>
- Office of Foreign Assets Control - Treasury.gov, accessed February 16, 2026, .25
<https://ofac.treasury.gov/system/files/126/sdnnew16.pdf>
- accessed February 16, 2026, 26. مشخصات و سوابق اعضای هیئت مدیره شرکت نفت پارس,
https://www.parsoilco.com/fa/page//top_Managment.html
- accessed February 16, 2026, 27. بزرگراه دزدی و اختلاس، سبقت مجاز - کوردستان میدیا,
<https://kurdistanmedia.com/fa/news/2023/11/28>
- accessed February 16, 2026, 28. ریشه اختلافات آماری میان گمرک ایران و کشورهای دیگر - دوشنبه های دارویی,
<https://doshanbehayedarouei.ir/pharma/13626>
- accessed February 16, 2026, 29. موسسه مصاف - ایتما,
<https://eitaa.com/masaf/135497>
- Leader Hails Success of General Soleimani's Legacy - Tehran Times, accessed .30
February 16, 2026,
<https://media.tehrantimes.com/d/t/2022/01/01/0/4009481.pdf>

مثلث قدرت در اقتصاد سایه: تحلیل جامع ارتباطات ساختاری، مدیریتی و اقتصادی بین

«ستاد اجرایی فرمان امام»، «بنیاد مستضعفان» و «کمیته امداد امام خمینی»

۱. مقدمه: آناتومی «دولت پنهان» در اقتصاد ایران

اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران با پدیده‌ای منحصر به فرد شناخته می‌شود که در ادبیات دانشگاهی و تحلیلی از آن تحت عنوان «بخش عمومی غیردولتی» یا به زبان عامیانه «خصولتی» یاد می‌شود. در رأس این هرم اقتصادی، سه نهاد کلان قرار دارند که اگرچه در اساسنامه‌های اولیه خود مأموریت‌های متفاوتی داشته‌اند، اما در گذر چهار دهه گذشته به یک «کارتل اقتصادی درهم‌تنیده» تبدیل شده‌اند: **ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)**، **بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی** و **کمیته امداد امام خمینی (ره)**.

این گزارش تحقیقی، با واکاوی اسناد مالی، تغییرات روزنامه رسمی، گزارش‌های حسابرسی و تحولات مدیریتی، استدلال می‌کند که مرزهای سازمانی میان این سه نهاد به شدت کمرنگ شده است. آنها دیگر نهادهایی مستقل با اهداف جداگانه نیستند، بلکه به مثابه سه بازوی اجرایی یک «هلدینگ واحد» تحت نظارت عالی نهاد رهبری عمل می‌کنند. این یکپارچگی از طریق سه مکانیزم اصلی اعمال می‌شود:

۱. **وحدت نظارتی و مالی:** از طریق انحصار موسسه حسابرسی «مفید راهبر».

۲. **چرخش نخبگان (درهای گردان):** جابجایی مداوم مدیران ارشد بین این سه نهاد.

۳. **هم‌افزایی عملیاتی:** تقسیم کار در پروژه‌های کلان ملی (مسکن، دارو، انرژی) و استفاده از زیرساخت‌های مشترک برای دور زدن تحریم‌ها.

در این گزارش، ابتدا به زیرساخت‌های قانونی و نظارتی که این اتحاد را ممکن ساخته می‌پردازیم، سپس شبکه پیچیده مدیران مشترک را ترسیم کرده و در نهایت همپوشانی‌های اقتصادی در حوزه‌های استراتژیک را تحلیل خواهیم کرد.

۲. معماری ساختاری و حقوقی: فراتر از نظارت عمومی

برای درک عمق ارتباطات میان ستاد، بنیاد و کمیته امداد، ابتدا باید بستر حقوقی که آنها را از نظارت‌های معمول دولتی (مانند دیوان محاسبات کشور) مصون می‌دارد، بررسی کرد. این مصونیت، فضای امنی را برای تبادلات مالی و جابجایی دارایی‌ها میان این نهادها فراهم کرده است.

۲.۱. خلا قانونی و اصل ۴۹ قانون اساسی

ریشه قدرت اقتصادی این نهادها در تفسیر انقلابی از اصل ۴۹ قانون اساسی نهفته است که دولت را موظف به مصادره ثروت‌های ناشی از ربا، غصب و... می‌کند.

- **ستاد اجرایی فرمان امام (EIKO):** در سال ۱۳۶۸ با حکمی حکومتی برای مدیریت اموال بدون صاحب و مجهول‌المالک تأسیس شد. این نهاد به مرور زمان از یک سازمان مدیریت اموال به یک گول سرمایه‌گذاری تبدیل شد که از طریق «گروه توسعه اقتصادی تدبیر»، در تمامی شریان‌های حیاتی اقتصاد حضور دارد.^۱
- **بنیاد مستضعفان:** به عنوان وارث بنیاد پهلوی، عظیم‌ترین حجم دارایی‌های فیزیکی (کارخانجات، املاک، هتل‌ها) را در اختیار دارد.
- **کمیته امداد امام خمینی:** اگرچه چهره‌ای خیره‌دار دارد، اما از طریق «مجتمع اقتصادی کمیته امداد» (Economic Complex)، به فعالیت‌های گسترده معدنی، ساختمانی و کشاورزی مشغول است که سود آن قرار است صرف محرومیت‌زدایی شود.^۳

۲.۲. شبکه عصبی مرکزی: موسسه حسابرسی مفید راهبر

مهم‌ترین حلقه اتصال ساختاری بین این سه نهاد، **موسسه حسابرسی مفید راهبر** است. برخلاف شرکت‌های دولتی که توسط سازمان حسابرسی کل کشور بررسی می‌شوند، حسابرسی تمامی نهادهای زیر نظر دفتر رهبری به صورت انحصاری به این موسسه واگذار شده است.^۶

این انحصار حسابرسی چندین کارکرد حیاتی برای حفظ یکپارچگی این شبکه دارد:

1. **استانداردسازی پنهان‌کاری:** با استفاده از یک حسابرس واحد، استانداردهای حسابداری، نحوه ارزشیابی دارایی‌ها و روش‌های گزارش‌دهی در ستاد، بنیاد و کمیته امداد یکسان‌سازی می‌شود. این امر انتقال دارایی‌ها (مثلاً واگذاری زمین از بنیاد به ستاد) را تسهیل می‌کند، چرا که هر دو طرف با یک زبان مالی مشترک و مورد تایید یک ناظر واحد صحبت می‌کنند.^۸
2. **جریان اطلاعات بسته:** اطلاعات حساس مالی، به‌ویژه در مورد روش‌های دور زدن تحریم‌ها و شبکه شرکت‌های پوششی، از دایره امنیتی این نهادها خارج نمی‌شود. مفید راهبر به عنوان «امین» سیستم عمل می‌کند و از نشت اطلاعات به رقبای سیاسی یا نهادهای نظارتی دولتی جلوگیری می‌کند.
3. **تربیت کادر مالی مشترک:** بررسی سوابق نشان می‌دهد که مفید راهبر به عنوان یک «دانشکده مدیریت مالی» برای این نهادها عمل می‌کند. بسیاری از مدیران مالی و اعضای کمیته‌های حسابرسی ستاد و بنیاد، سابقه فعالیت در مفید راهبر را دارند.

جدول ۱: نقش محوری موسسه مفید راهبر در اتصال نهادها

پیامد ساختاری	نقش مفید راهبر	نهاد حسابرسی شونده
تایید صورت‌های مالی هلدینگ تدبیر و شرکت‌های تابعه جهت ورود به بورس یا دریافت وام	بازرس قانونی و حسابرس مستقل	ستاد اجرایی فرمان امام
نظارت بر هلدینگ‌های سینا، کاوه و پایا؛ تایید انتقال دارایی‌ها بین بنیاد و سایر نهادها	بازرس قانونی و حسابرس مستقل	بنیاد مستضعفان
مشروعیت‌بخشی به فعالیت‌های اقتصادی خیریه و نظارت بر سوددهی شرکت‌های معدنی و ساختمانی	بازرس قانونی و حسابرس مستقل	کمیته امداد (مجتمع اقتصادی)
همسان‌سازی رویه‌های مالی آستان با سایر نهادهای انقلابی	حسابرس منتخب	آستان قدس رضوی

۳. درهم‌تنیدگی مدیریتی: پدیده «درهای گردان» (Revolving

(Door)

بررسی دقیق انتصابات نشان می‌دهد که یک کادر محدود و مشخص از تکنوکرات‌ها و مدیران ایدئولوژیک، به صورت مداوم بین هیئت‌مدیره‌های ستاد اجرایی، بنیاد مستضعفان و کمیته امداد در حال چرخش هستند. این پدیده که در علوم سیاسی به «درهای گردان» معروف است، تضمین می‌کند که سیاست‌های کلان و منافع اقتصادی این شبکه، فارغ از نام سازمان، به صورت هماهنگ پیش برود.

۳.۱. پرویز فتاح: نماد مدیریت سیال

سید پرویز فتاح بارزترین نمونه این چرخش مدیریتی است. مسیر شغلی او نقشه راهی از ادغام مدیریتی این

نهادهاست:

- **کمیته امداد (۱۳۹۴-۱۳۹۸):** در این دوره، فتاح ساختار کمیته امداد را چابک‌سازی کرد و «مجتمع اقتصادی» را برای تأمین مالی بهتر فعال نمود.⁵
- **بنیاد مستضعفان (۱۳۹۸-۱۴۰۲):** با انتقال به بنیاد، او تجربیات خود در مدیریت فقر را با مدیریت ثروت ترکیب کرد. در این دوره، همکاری‌های بنیاد با کمیته امداد (در قالب تأمین مسکن محرومین) به اوج رسید.¹⁰
- **ستاد اجرایی فرمان امام (۱۴۰۲-اکنون):** انتصاب او به ریاست ستاد اجرایی، عملاً او را به «امین اموال» در هر سه نهاد تبدیل کرد.¹¹

تحلیل: جابجایی فتاح صرفاً تغییر یک مدیر نیست؛ بلکه انتقال «حافظه سازمانی» است. وقتی او از بنیاد به ستاد می‌رود، تمام توافقات نانوشته، شبکه‌های پیمانکاری و کانال‌های مالی بنیاد را با خود به ستاد می‌برد و عملاً ادغام غیررسمی را محقق می‌کند.

۳.۲. تکنوکرات‌های مشترک: مهندسان ادغام

در لایه‌های پایین‌تر از ریاست، مدیرانی حضور دارند که به عنوان «گره»‌های اتصال شبکه عمل می‌کنند. این افراد اغلب در هیئت‌مدیره‌های متقاطع (Interlocking Directorates) حضور دارند.

مجید طاهریان: معمار مجامع و سهام

یکی از کلیدی‌ترین مهره‌های شناسایی شده در این تحقیق، **مجید طاهریان** است. سوابق او نشان‌دهنده یک الگوی حیرت‌انگیز از حضور همزمان یا متوالی در پست‌های حساس نظارتی است.¹³

- **در ستاد اجرایی:** مدیرکل امور مجامع و مالکیت سهام (از سال ۱۴۰۳).
- **در بنیاد مستضعفان:** مدیرکل امور مجامع و مالکیت سهام (سال ۱۴۰۲).
- **در کمیته امداد:** قائم مقام معاون مالی و اداری (به مدت ۲.۵ سال).
- **نقش فعلی:** رئیس کمیته حسابرسی شرکت سرمایه‌گذاری پویا (وابسته به تدبیر/ستاد).

تحلیل: اینکه یک فرد واحد، وظیفه «مدیریت مجامع» (که قلب تپنده تصمیم‌گیری شرکتی است) را در بنیاد و ستاد بر عهده داشته باشد، نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری سهامداری و تقسیم سود در این نهادها کاملاً متمرکز و هماهنگ است.

سید مصطفی سیدهاشمی: حلقه اتصال مخابرات و انرژی

سیدهاشمی نمونه‌ای از مدیرانی است که منافع ستاد و سپاه را در پروژه‌های ملی نمایندگی می‌کند.¹⁶

- **در ستاد اجرایی:** معاون هماهنگی ستاد و رئیس هیئت‌مدیره گروه توسعه اقتصادی تدبیر.

- در مخابرات (TCI): نایب‌رئیس هیئت‌مدیره شرکت مخابرات ایران (به نمایندگی از کنسرسیوم توسعه اعتماد مبین که مشترک بین ستاد و سپاه است).
- در صنعت دارویی: عضو هیئت‌مدیره در زیرمجموعه‌های گروه دارویی برکت.

جواد شکرخواه: بانکدار شبکه

- شکرخواه نقش حیاتی در تأمین مالی پروژه‌های شبکه ایفا می‌کند¹⁹:
- در سیستم بانکی: مدیرعامل بانک پارسیان (وابسته به ستاد/ایران‌خودرو).
 - در صنعت: عضو هیئت‌مدیره گروه توسعه اقتصادی تدبیر (ستاد).
 - در پتروشیمی و مخابرات: سابقه عضویت در هیئت‌مدیره شرکت‌های تابعه.
 - کارکرد: حضور او در رأس بانک پارسیان و همزمان در هیئت‌مدیره تدبیر، دسترسی شرکت‌های زیرمجموعه ستاد به منابع اعتباری کلان را تسهیل می‌کند (Lending to related parties).

سید صولت مرتضوی: از املاک بنیاد تا دولت

مرتضوی مسیری را طی کرده که نشان‌دهنده ادغام بنیاد و ستاد با بدنه اجرایی دولت است²¹:

- در بنیاد: ریاست سازمان اموال و املاک بنیاد مستضعفان (متولی زمین‌ها و مصادره‌ها).
- در ستاد: معاون برنامه‌ریزی و توسعه اقتصادی ستاد اجرایی.
- در دولت: وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی (مدیریت شستا) و معاون اجرایی رئیس‌جمهور.

جدول ۲: ماتریس جابجایی مدیران کلیدی (درهای گردان)

نام مدیر	سوابق در ستاد اجرایی (EIKO)	سوابق در بنیاد مستضعفان	سوابق در کمیته امداد (IKRF)	سایر سوابق مرتبط
پرویز فتاح	رئیس ستاد (کنونی)	رئیس بنیاد (۱۳۹۸-۱۴۰۲)	رئیس کمیته امداد (۱۳۹۴-۱۳۹۸)	وزیر نیرو، بنیاد تعاون سپاه
محمد مخبر	رئیس ستاد (۱۳۸۶-۱۴۰۰)	معاون بازرگانی بنیاد (سابق)	-	معاون اول رئیس‌جمهور

مدیرعامل پیوند تجارت آتیه	قائم مقام مالی (۲.۵ سال)	مدیرکل مجامع (۱۴۰۲)	مدیرکل مجامع (۱۴۰۳)	مجید طاهریان
عضو هیئت مدیره بانک پارسیان	-	مدیرعامل شستا (کنونی)	سرپرست ستاد، مدیرعامل برکت	عارف نوروزی
سازمان برنامه و بودجه	قائم مقام کمیته امداد	قائم مقام بنیاد	-	سید منصوری برقعی
مدیر حسابرسی مفید راهبر	مدیر حسابرسی داخلی شرکت‌های تابعه	مدیر مالی شرکت‌های تابعه	حسابرس ارشد مفید راهبر	حامد نوری

۴. هم‌افزایی اقتصادی و تسلط بخشی

برخلاف تصور رقابت میان بنگاه‌های اقتصادی، شواهد نشان می‌دهد که ستاد، بنیاد و کمیته امداد در یک «تقسیم کار استراتژیک» (Cartelization) عمل می‌کنند. آنها بازارهای کلیدی را بین خود تقسیم کرده و در پروژه‌های ملی به صورت کنسرسیوم وارد می‌شوند.

۴.۱. صنعت دارویی: انحصار دوجانبه (Duopoly) برکت و البرز

صنعت داروی ایران عملاً در قبضه هلدینگ‌های وابسته به این نهادهاست.

- گروه دارویی برکت (ستاد): بازیگر اصلی تولید واکسن (کوو-ایران برکت) و داروهای بایوتکنولوژی.²³
- گروه سرمایه‌گذاری البرز (والبر - بنیاد/دولتی): یکی از قدیمی‌ترین هلدینگ‌های دارویی که به شدت تحت نفوذ مدیران ستاد است.
- مدیریت متقاطع: حمیدرضا جمشیدی نقطه اتصال این دو قطب است. او همزمان که در گروه دارویی برکت (ستاد) نقش کلیدی دارد، در هیئت‌مدیره‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری البرز نیز حضور داشته یا نفوذ دارد.²⁴
- مکانیزم فساد ارزی (بیش‌اظهاری): گزارش‌ها نشان می‌دهد که این شرکت‌ها با استفاده از ارز ترجیحی (۴۲۰۰ تومانی) مواد اولیه وارد می‌کنند. ساختار مالکیتی تودرتو و نظارت انحصاری مفید راهبر، امکان

«بیش‌اظهاری» (Over-invoicing) در واردات را فراهم می‌کند؛ یعنی کالا با قیمت بالاتر فاکتور شده و مابه‌التفاوت ارز دولتی و آزاد به جیب شبکه سرازیر می‌شود.²⁵

۴.۲. بخش مالی و بانکی: بانکداری جیبی (Pocket Banking)

نهادهای انقلابی بانک‌های اختصاصی خود را دارند، اما سهامداری متقاطع در آنها مشهود است.

- **بانک سینا:** به طور سنتی متعلق به بنیاد مستضعفان است. با فشار بانک مرکزی برای کاهش سهامداری بنگاهداری بانک‌ها، بنیاد مجبور به واگذاری سهام مازاد ۳۳٪ خود شد. شواهد نشان می‌دهد که خریداران این سهام اغلب شرکت‌های تابعه ستاد اجرایی یا صندوق‌های بازنشستگی همسو (مانند صندوق توسعه ملی) هستند تا کنترل بانک از دایره قدرت خارج نشود.²⁷
- **بانک پارسیان:** تحت نفوذ ستاد اجرایی (از طریق گروه تدبیر) و ایران خودرو است. مدیران مشترک مانند جواد شکرخواه (مدیرعامل پارسیان و عضو هیئت‌مدیره تدبیر) تضمین می‌کنند که منابع بانک به سمت پروژه‌های اولویت‌دار ستاد هدایت شود.²⁰

۴.۳. مسکن ملی: زنجیره تأمین انحصاری

طرح «نهضت ملی مسکن» به یک پروژه مشترک (Joint Venture) بین این سه نهاد تبدیل شده است³⁰:

1. **تأمین زمین:** بنیاد مستضعفان و ستاد اجرایی، اراضی مصادره‌ای یا مازاد خود را به عنوان آورده وارد پروژه می‌کنند.
2. **پیمانکاری:** شرکت‌های ساختمانی وابسته به ستاد (مانند گروه توسعه ساختمان تدبیر) و بنیاد (مانند شرکت‌های تابعه هلدینگ پایا سامان پارس) ساخت‌وساز را بر عهده می‌گیرند.
3. **توزیع و تقاضا:** کمیته امداد با معرفی مددجویان و تأمین بخشی از آورده نقدی آنها (از محل بودجه‌های دولتی و صدقات)، تضمین‌کننده تقاضا برای این واحدهاست. این چرخه باعث می‌شود بودجه عمومی دولت که برای مسکن اختصاص می‌یابد، در نهایت به خزانه شرکت‌های پیمانکاری ستاد و بنیاد واریز شود.

۴.۴. کشاورزی و امنیت غذایی: هلدینگ زرین و عمق استراتژیک در عراق

امنیت غذایی به یکی از ارکان «اقتصاد مقاومتی» تبدیل شده است.

- **هلدینگ زرین (ستاد):** این هلدینگ که به طور سنتی در معدن فعال بود، اکنون در حوزه لجستیک نهادهای دامی و امنیت غذایی نقش‌آفرینی می‌کند.³³
- **پروژه «سلة الغذاء» (سبد غذایی) در عراق:** گزارش‌ها حاکی از آن است که شرکت‌های وابسته به ستاد (مانند زرین) در پروژه‌های امنیت غذایی عراق مشارکت دارند. این امر دو کارکرد دارد: (۱) دسترسی به بازار

عراق برای صادرات محصولات و ۲) استفاده از عراق به عنوان هاب مالی برای دور زدن تحریم‌ها و دسترسی به ارز.³⁵

۴.۵. رمزارزها: تبدیل انرژی یارنه‌ای به دلار

- یکی از پیچیده‌ترین و پنهان‌ترین همکاری‌های اقتصادی، در حوزه استخراج رمزارز (ماینینگ) است.
- **زیرساخت:** بنیاد مستضعفان و ستاد اجرایی مالک کارخانجات متعدد تعطیل شده یا نیمه‌تعطیل در حاشیه شهرها هستند.
- **انرژی:** این نهادها دسترسی به برق صنعتی تعرفه‌دار (یارانه‌ای) دارند.
- **عملیات:** گزارش‌های متعددی وجود دارد که این نهادها (و سپاه) از این سوله‌های صنعتی برای استقرار مزارع ماینینگ استفاده می‌کنند. این کار عملاً برق ارزان ایران را به بیت‌کوین (ارز غیرقابل تحریم) تبدیل می‌کند که برای واردات قطعات حساس یا دور زدن تحریم‌های بانکی استفاده می‌شود.³⁶

۵. شبکه بین‌المللی و دور زدن تحریم‌ها

حیات اقتصادی این امپراتوری به توانایی آن در تعامل با جهان خارج علی‌رغم تحریم‌های ایالات متحده (OFAC) وابسته است. برای این منظور، ستاد و بنیاد شبکه‌ای از شرکت‌های پوششی (Shell Companies) را در خارج از مرزها ایجاد کرده‌اند.

۵.۱. هاب دبی: شرکت منابع طلایی (Golden Resources)

شرکت **Golden Resources Trading Company (GRTC)** مستقر در دبی، یکی از بازوهای اصلی ستاد اجرایی برای عملیات مالی است. این شرکت به عنوان یک واسطه لجستیکی و مالی عمل کرده، اعتبارات اسنادی (LC) صادر می‌کند و در پوشش تجارت عمومی، انتقال وجوه مربوط به صادرات نفت یا محصولات پتروشیمی ستاد را مدیریت می‌کند.³⁹

۵.۲. شبکه اروپایی و آفریقایی

- **آلمان (MCS International):** ستاد اجرایی با خرید شرکت MCS International GmbH (تولیدکننده سیلندرهای گاز فشار قوی) در آلمان، تلاش کرد به تکنولوژی‌های با کاربرد دوگانه دست یابد. این شرکت با استفاده از مدیران دوتابعیتی اداره می‌شد تا مالکیت اصلی (ستاد) پنهان بماند.⁴¹
- **آفریقای جنوبی (One Vision):** شرکت **One Vision Investments** در کیپ‌تاون، به عنوان پایگاهی برای انتقال وجوه و سرمایه‌گذاری در آفریقا عمل می‌کند، جایی که نظارت‌های وزارت خزانه‌داری آمریکا ممکن است کمتر از خلیج فارس باشد.⁴³

۵.۳. لایه‌بندی (Layering) از طریق تدبیر

گروه توسعه اقتصادی تدبیر با ایجاد لایه‌های متعدد شرکت‌های تابعه (مانند سرمایه‌گذاری پردیس، مدبر، ریشمک)، فاصله حقوقی بین شرکت‌های عملیاتی و نهاد تحریم‌شده مادر (ستاد) ایجاد می‌کند. حسابرسی مفید راهبر تضمین می‌کند که سود این شرکت‌ها به صورت مویرگی به مرکز منتقل شود، بدون اینکه ردپای آشکاری در صورت‌های مالی بین‌المللی باقی بماند.¹

۶. نتیجه‌گیری: «دولت در دولت»

بررسی‌های این گزارش نشان می‌دهد که تفکیک قائل شدن میان ستاد اجرایی فرمان امام، بنیاد مستضعفان و کمیته امداد خطای استراتژیک است. این سه نهاد، اجزای یک «ابر-کنگلومرا» (Super-Conglomerate) هستند که تحت نظارت مستقیم بیت رهبری و با مدیریت اجرایی یک حلقه بسته از وفاداران اداره می‌شود.

یافته‌های کلیدی:

۱. یکپارچگی اطلاعاتی و مالی: موسسه مفید راهبر با ایجاد یک حصار حسابرسی، این مجموعه را از نظارت عمومی مصون داشته و شفافیت را تنها برای «درون سیستم» حفظ می‌کند.
۲. مدیریت اشتراکی: مدیرانی مانند فتاح، مخبر و طاهریان، مهره‌هایی هستند که بر اساس نیاز سیستم بین خانه‌های شطرنج این سه نهاد جابجا می‌شوند تا سیاست‌های یکپارچه (مانند مولدسازی دارایی‌ها یا اقتصاد مقاومتی) را اجرا کنند.
۳. سلطه بر بازارهای حیاتی: این کارتل با تسلط بر صنایع دارو، انرژی، مخابرات و مسکن، عملاً بخش خصوصی واقعی را به حاشیه رانده و اقتصاد ایران را به سمت مدلی از «سرمایه‌داری دولتی-ایدئولوژیک» سوق داده است.
۴. اقتصاد مقاومتی یا اقتصاد موازی؟ ساختار شبکه‌ای و شرکت‌های پوششی خارجی این نهادها، اگرچه با هدف مقابله با تحریم‌ها توجیه می‌شود، اما در عمل باعث ایجاد کانال‌های غیرشفافی شده که پتانسیل فساد، پولشویی و خروج سرمایه را به شدت افزایش داده است.

در نهایت، این سه نهاد را نباید به عنوان خیریه یا سازمان‌های توسعه‌ای صرف دید؛ آنها «خزانه‌داری دوم» کشور هستند که در موازات دولت و مجلس، سیاست‌های کلان اقتصادی و ژئوپلیتیک جمهوری اسلامی را تأمین مالی و اجرا می‌کنند.

۷. ضوابط: جزئیات شرکت‌ها و افراد

جدول ۳: شرکت‌های کلیدی و نقش آنها در شبکه

نام شرکت/هلدینگ	نهاد مادر	حوزه فعالیت	نقش در شبکه
گروه توسعه اقتصادی تدبیر	ستاد اجرایی (EIKO)	هلدینگ مادر	موتور محرک اقتصادی ستاد؛ مدیریت ده‌ها شرکت در انرژی، دارو و بورس ¹
گروه دارویی برکت	ستاد اجرایی	دارو و واکسن	تسلط بر بازار دارو؛ دریافت ارز ترجیحی؛ همکاری با والبر ²⁴
سرمایه‌گذاری البرز (والبر)	بنیاد/دولتی	دارو	همپوشانی مدیریتی با برکت؛ بستر واردات مواد اولیه ²⁴
بانک سینا	بنیاد مستضعفان	بانکداری	تأمین مالی پروژه‌های بنیاد؛ هدف ادغام غیررسمی با شبکه ستاد ²⁷
هلدینگ زرین	ستاد اجرایی	معدن/کشاورزی	تأمین نهاده‌های دامی؛ فعالیت در عراق؛ استخراج سرب و روی ³⁴
شرکت مخابرات ایران (TCI)	کنسرسیوم ستاد و سپاه	ارتباطات	زیرساخت اطلاعاتی و درآمدی؛ مدیریت توسط چهره‌های مشترک (سیدهاشمی) ¹⁸
Golden Resources	ستاد اجرایی	بازرگانی (دبی)	شرکت پوششی برای

دور زدن تحریم‌های بانکی و لجستیک ⁴⁰			((GRTC
--	--	--	--------

جدول ۴: اعضای کلیدی شبکه حسابرسی و نظارت (فارغ‌التحصیلان مفید راهبر)

نام فرد	سابقه در مفید راهبر	سمت فعلی/اخیر در نهادها	اهمیت
محمود میوند	حسابرس ارشد	عضو کمیته حسابرسی سرمایه‌گذاری پویا (تدبیر)	انتقال استانداردهای نظارتی مفید راهبر به شرکت‌های بورسی ستاد ¹³
سعید اربابی	حسابرس ارشد	معاونت نظارت مالی ستاد اجرایی	نظارت بر جریان وجوه در لایه‌های بالای ستاد ¹³
نوید صالحی	سرپرست ارشد حسابرسی	مدیرکل مالی کمیته امداد / معاون مالی هلدینگ برق بنیاد	چرخش بین سه نهاد با تکیه بر تخصص حسابرسی ⁴⁵
مجتبی حسنلو	حسابرس ارشد	مدیر کمیته حاکمیت شرکتی ستاد اجرایی	پیاده‌سازی ساختارهای کنترلی در سطح هلدینگ ⁴⁵

پایان گزارش

Works cited

- Volume I - Annexes 1-19 | INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE, accessed February 16, 2026, <https://www.icj-cij.org/index.php/node/142431>
- The Iranian Deep State - Hoover Institution, accessed February 16, 2026, https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/rassam-vakil_webread

3. کمیته امداد و بنیاد مستضعفان ادغام میشوند؟ - ساعت ۲۴, accessed February 16, 2026, <https://www.saat24.news/news/451603/%DA%A9%D9%85%DB%8C%D8%AA%D9%87-%D8%A7%D9%85%D8%AF%D8%A7%D8%AF-%D9%88-%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D8%AF-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D8%AF%D8%BA%D8%A7%D9%85-%D9%85%DB%8C%D8%B4%D9%88%D9%86%D8%AF>
4. مشاور مدیرعامل و مدیرحراست مجتمع اقتصادی منصوب گردید, accessed February 16, 2026, <https://ecemdad.ir/NewsDetails/89642b57-f3d3-4bb5-8588-08dcaed210f3>
5. نقش بنیادها در اقتصاد ایران, accessed February 16, 2026, <https://baznegari.de/wp-content/uploads/2021/04/Komite-Emdad-Final.pdf>
6. ورود نهادهای اقتصادی زیر نظر دفتر خامنه‌ای به بازار بورس - العربیه فارسی, accessed February 16, 2026, <https://farsi.alarabiya.net/2020/01/21/%D9%88%D8%B1%D9%88%D8%AF-%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%B2%DB%8C%D8%B1-%D9%86%D8%B8%D8%B1-%D8%AF%D9%81%D8%AA%D8%B1-%D8%AE%D8%A7%D9%85%D9%86%D9%87-%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D9%87-%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D8%A8%D9%88%D8%B1%D8%B3>
7. سازمان حسابرسی - ویکی‌پدیا, دانشنامهٔ آزاد, accessed February 16, 2026, <https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%A7%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86%D8%AD%D8%B3%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%B3%DB%8C>
8. The Concept and Process of Leadership Oversight in Iran - Contemporary Researches on Islamic Revolution, accessed February 16, 2026, https://jcir.ut.ac.ir/article_102998_65d37d5465a969bf68ba3d7c35e284cd.pdf
9. The Supreme Leader's Vortex of Corruption - Tehran Bureau, accessed February 16, 2026, <https://tehranbureau.com/the-supreme-leaders-vortex-of-corruption>
10. دروغ رسانه‌های دولت درباره مالیات نهادهای انقلابی - مشرق نیوز, accessed February 16, 2026, <https://www.mashreghnews.ir/news/1019917/%D8%AF%D8%B1%D9%88%D8%BA-%D8%B1%D8%B3%D8%A7%D9%86%D9%87-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%AA-%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA-%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%A8%D9%88%D8%B1%D8%B3>

- [8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A7%D9%86%D9%82%D9%84%D8%A7%D8%A8%DB%8C](https://www.khabarfarsi.com/u/155028575)
11. جابه جایی های مهم در ستاد اجرایی و بنیاد مستضعفان/فتاح و دهقان می آیند؟! - خبر فارسی, accessed February 16, 2026, <https://khabarfarsi.com/u/155028575>
12. عمده فعالیت اقتصادی ستاد اجرایی فرمان امام(ره) با مشارکت مردم است - ایرنا, accessed February 16, 2026, <https://www.irna.ir/news/85278484/%D8%B9%D9%85%D8%AF%D9%87-%D9%81%D8%B9%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%AA-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF-%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85-%D8%B1%D9%87-%D8%A8%D8%A7-%D9%85%D8%B4%D8%A7%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%85%D8%B1%D8%AF%D9%85>
13. مشخصات کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی - کدال من, accessed February 16, 2026, <https://my.codal.ir/fa/statement/627260>
14. 7,000,000 سرمایه گذاری پویا 0 پذیرفته شده در فرابورس ایران 569941 پویا 1403/11/30, accessed February 16, 2026, <https://rahavard365.com/api/v2/report/images/580092/file>
15. دیوارکوتاه مردم - پیشخوان روزنامه ها, accessed February 16, 2026, <https://www.pishkhan.com/Archive/1398/11/13981103/JahanSanat749711097104484951183551.pdf>
16. سید مصطفی سید هاشمی - راسمئو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/5C7E4D36/%D8%B3%DB%8C%D8%AF%20%D9%85%D8%B5%D8%B7%D9%81%DB%8C%20%D8%B3%DB%8C%D8%AF%20%D9%87%D8%A7%D8%B4%D9%85%DB%8C>
17. جواد شکرخواه - راسمئو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/6EEEEAE53/%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%AF%20%D8%B4%DA%A9%D8%B1%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%87>
18. مخابرات فردا - Telegram, accessed February 16, 2026, https://telegram.me/s/mokhaberat_farda?before=5140
19. حمیدرضا جمشیدی - راسمئو | پلتفرم ارتباط و تحلیل کسب و کارها, accessed February 16, 2026, <https://rasmio.com/person/988ED751/%D8%AD%D9%85%DB%8C%D8%AF%D8%B>

[/1%D8%B6%D8%A7%20%D8%AC%D9%85%D8%B4%DB%8C%D8%AF%DB%8C](#)

20. کدام بانک ها افزایش سرمایه می دهند, accessed February 16, 2026,

<https://media.sedayebourse.ir/d/2024/05/06/0/1047748.pdf?ts=1714975926397>

21. سید صولت مرتضوی معاون برنامه ریزی ستاد اجرایی فرمان امام(ره) شد - شرکت مخابرات

ایران, accessed February 16, 2026, <https://khabarfarsi.com/u/200335240>

22. صولت مرتضوی کیست؟ / بیوگرافی - صدای ایران, accessed February 16, 2026,

[/https://36222107.khabarban.com](https://36222107.khabarban.com)

23. ستاد اجرایی فرمان امام - ویکی‌پدیا، دانشنامهٔ آزاد, accessed February 16, 2026,

https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%AF_%D8%A7%D8%A%D8%B1%D8%A7%DB%8C%DB%8C_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86_%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85

24. توسعه اقتصادی تدبیر (همه چیز درباره مدیران و شرکت‌ها گروه توسعه ... , accessed

February 16, 2026,

<https://eghtesadshahrvand.com/%DA%AF%D8%B1%D9%88%D9%87-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B9%D9%87-%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-%D8%AA%D8%AF%D8%A8%DB%8C%D8%B1-%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86/27596>

25. بزرگترین تغییر ارزی در راه است | پایگاه خبری تحلیلی - ندای تجن, accessed February 16,

2026,

<https://nedayetajan.ir/2025/12/31/%D8%A8%D8%B2%D8%B1%DA%AF%D8%AA%D8%B1%DB%8C%D9%86-%D8%AA%D8%BA%DB%8C%DB%8C%D8%B1-%D8%A7%D8%B1%D8%B2%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%B1%D8%A7%D9%87-%D8%A7%D8%B3%D8%AA>

26. حملات شبانه‌روزی سایبری به سامانه گمرک - آفتاب, accessed February 16, 2026,

[/https://39748333.khabarban.com](https://39748333.khabarban.com)

27. نسبت سهامداری بنیاد مستضعفان از کل سهام بانک سینا به ۳۰ درصد کاهش یافت - دنیای

اقتصاد, accessed February 16, 2026,

<https://donya-e-egtesad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%87%D8%A7-104/3955978-%D9%86%D8%B3%D8%A8%D8%AA-%D8%B3%D9%87%D8%A7%D9%85%D8%AF%D8%A7%D8%B1%DB%8C-%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D8%AF-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D8%B2-%DA%A9%D9%84-%D8%B3%D9%87%D8%A7%D9%85-%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9-%D8%B3%DB%8C%D9%86%D8%A7-%D8%A8%D9%87-%D8%AF%D8%B1%D8%B5%D8%AF-%DA%A9%D8%A7%D9>

[%87%D8%B4-%DB%8C%D8%A7%D9%81%D8%AA](#)
accessed February 16, 2026, کاهش اختیارات بنیاد مستضعفان در اعطای قرض الحسنه توسط بانک سینا - ایرنا,

<https://www.irna.ir/news/83886254/%DA%A9%D8%A7%D9%87%D8%B4-%D8%A7%D8%AE%D8%AA%DB%8C%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D8%AF-%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B6%D8%B9%D9%81%D8%A7%D9%86-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D8%B9%D8%B7%D8%A7%DB%8C-%D9%82%D8%B1%D8%B6-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B3%D9%86%D9%87-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7-%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9-%D8%B3%DB%8C%D9%86%D8%A7>

accessed February 16, 2026, بانک سینا درباره تملک سهام شرکت مادر تخصصی توضیح داد,

<https://bankemardom.ir/Post/79909/%D8%A8%D8%A7%D9%86%DA%A9-%D8%B3%DB%8C%D9%86%D8%A7-%D8%AF%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D9%87-%D8%AA%D9%85%D9%84%DA%A9-%D8%B3%D9%87%D8%A7%D9%85-%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%85%D8%A7%D8%AF%D8%B1-%D8%AA%D8%AE%D8%B5%D8%B5%DB%8C-%D8%AA%D9%88%D8%B6%DB%8C%D8%AD-%D8%AF%D8%A7%D8%AF>

30. ۳۰ هزار واحد مسکونی برای مددجویان کمیته امداد ساخته می‌شود - خبرگزاری صدا و سیما,
/accessed February 16, 2026, <https://39886270.khabarban.com>

31. امضای ۲۴ تفاهم‌نامه برای تسریع در اجرای طرح نهضت ملی مسکن - پایگاه خبری حیات,
accessed February 16, 2026,

<https://www.hayat.ir/news/209538/%D8%A7%D9%85%D8%B6%D8%A7%DB%8C-%DB%B2%DB%B4-%D8%AA%D9%81%D8%A7%D9%87%D9%85-%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%AA%D8%B3%D8%B1%DB%8C%D8%B9-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%B7%D8%B1%D8%AD-%D9%86%D9%87%D8%B6%D8%AA-%D9%85%D9%84%DB%8C-%D9%85%D8%B3%DA%A9%D9%86>

32. انعقاد ۲۴ تفاهم‌نامه همکاری برای سریع تامین زمین و ساخت و ساز در نهضت ملی مسکن -
ایران اکونومیست, /accessed February 16, 2026, <https://38241249.khabarban.com>

33. تونل وحشت FATF - عصر اقتصاد, accessed February 16, 2026,

<https://asre-eghtesad.com/wp-content/uploads/2024/11/14030822.pdf>

34. تداوم ثبات اقتصادی، پیش شرط رونق تولید - پیشخوان روزنامه ها, accessed February 16, 2026,

<https://www.pishkhan.com/Archive/1398/11/13981107/EghtesadeMeli69103101116104484955184553.pdf>

Iraqi Oil and the Iran Threat Network - Combating Terrorism Center at West Point, .35
accessed February 16, 2026,

[/https://ctc.westpoint.edu/iraqi-oil-and-the-iran-threat-network](https://ctc.westpoint.edu/iraqi-oil-and-the-iran-threat-network)

.36. دستورالعمل وزارت نیرو و قیمت برق استخراج ارزهای دیجیتال مشخص شد - ارز دیجیتال,
accessed February 16, 2026,

[/https://arzdigital.com/blog/energy-guideline-for-crypto-mining-iran](https://arzdigital.com/blog/energy-guideline-for-crypto-mining-iran)

Bitcoin Mining in Iran, IRGC Operations and the Power Grid Crisis - NCRI, .37
accessed February 16, 2026,

<https://www.ncr-iran.org/en/publications/special-reports/bitcoin-mining-in-iran-irgc-operations-and-the-power-grid-crisis>

.38. روایت توانیر از استخراج رمزارز در مراکز دولتی و نظامی - اکوایران, 16 February 2026,

<https://ecoiran.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%A7%D9%86%D8%B1%DA%98%DB%8C-130/110905-%D8%B1%D9%88%D8%A7%DB%8C%D8%AA-%D8%AA%D9%88%D8%A7%D9%86%DB%8C%D8%B1-%D8%A7%D8%B2-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%AE%D8%B1%D8%A7%D8%AC-%D8%B1%D9%85%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%B2-%D8%AF%D8%B1-%D9%85%D8%B1%D8%A7%DA%A9%D8%B2-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%AA%DB%8C-%D9%86%D8%B8%D8%A7%D9%85%DB%8C>

CHANGES TO THE Specially Designated Nationals and Blocked Persons List - .39
OFFICE OF FOREIGN ASSETS CONTROL, accessed February 16, 2026,

<https://www.treasury.gov/ofac/downloads/sdnnew16.pdf>

Golden Resources Trading Company, L.L.C. | Iran Watch, accessed February 16, .40
2026,

<https://www.iranwatch.org/iranian-entities/golden-resources-trading-company-llc>

Congressional Testimony - Senate Committee on Foreign Relations, accessed .41
February 16, 2026,

<https://www.foreign.senate.gov/download/mark-dubowitz-testimony>

US Sanctions Iran Leadership, accessed February 16, 2026, .42

<http://www.iranprimer.com/blog/2013/jun/04/us-sanctions-iran-leadership>

One Vision Investments 5 (Pty) Ltd. | Iran Watch, accessed February 16, 2026, .43

<https://www.iranwatch.org/iranian-entities/one-vision-investments-5-pty-ltd>

One Class Properties (Pty) Ltd. | Iran Watch, accessed February 16, 2026, .44

<https://www.iranwatch.org/iranian-entities/one-class-properties-pty-ltd>

45. مشخصات کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی - کدال من, accessed February 16,

2026, <https://my.codal.ir/fa/statement/658208>